

ORDILEHT
ESTI

SPORDILEHT
EESTI SPORDI KESKLIIDU HÄÄLEKAND

Posti- ja telea. Tallin, Linn 1001. Posti- ja telea. Tallin. Eesti Spordileht ilmub igal nädalpäeval.
Neljapäeval, 22. aprillil 1926. a.
VII aastakäik.

22. aprillil 1876. aastal
sündis
Georg Lurich

EESTI SPORT
Nr. 16
Ilmas eesdell
Tunney kolm tundi
Mülijed Euroopa-reisist ja Eestist. Maailma parim
Stribbling Peeter Suur ja

JUUBELI

ERANUMBER
Eesti Spordileht
Eesti Spordi Keskkliidu Häälkandja.
Neljapäeval, 7. juulil 1924. a.

Olümpia mängud.
1 tagajärjed Pariisis

VÕIDUD:
Läviskes Myyrä 62,9
100. meetris Ritola uu
rekordiga 30.23.2.

R. 4 x APRIL x 1940

Reserveerinud
J. PUHK & POJAD

ESTONIA VALGE SAAL

Aprillikuu eeskavas

esinevad
Suupillide suurmeister

Max Lingtham

Võrdlematu akrobaatiline
tantsuduo

EDNA JA LEON

Tantsitar

IVIN

Rahvusvaheline tangode laulja

Kaarel Ranna

Restoran-Öölokaal

*„Dancing
Paris“*

Tallinnas, Müürivahe 2, tel. 479-32

*Mugavaim ja moodsaim öölokaal Tallinnas
Avatud kella 20,30 kuni 2,30-ni*

**Mängib John Pori
ja tema orkester.
Huvitav kabaree.**

Parim paik tujuküllaseks koosviibimiseks.

20 AASTAT

EESTI SPORDILEHTE

Üle aastate selja on Eesti Spordileht praeguseks jõudnud n-ö. täismehelisele ikka. Kakskümmend aastat võnkumist, missuguse aja kestel ta on käinud ka mõnaorgudes, on temast kasvatatud nii rõõmudega kui ka kibestustega karastatud sõbra Eesti kehalise kasvatuse aate eest võitlejatele. Ütleme meeldi sõbra, sest kõigil oma eluaastail on E. Spordileht seisnud kõrgemal tavalise ja ainult oma peremehe käske kuulitava häälekandja vormist, kuigi ka E. Spordileht kannab ametlikult häälekandja nimelust. Ta on alati hoidunud kuivast ametlikkusest ning püüdnud olla elav kõigis oma avaldusis.

Oma kujutlus- ja tundemaailmas on E. Spordileht lähtunud ideelisest seisukohast. Selle tugevus on sõltunud tema toimetajate isiksusest, kuid igal juhul on see kõigil aegadel olnud etteheiteid välja kutsumata. Ideelisus on olnud koguni nii tugev, et selle riivamisel on E. Spordileht oma arvustamise tagasihoidmatu olnud isegi oma ülalpidaja — Eesti Spordi Keskliidu — vastu, kui see on osutunud vajalikuks. Õnneks pole aga viimasel ajal, eriti aga viimasel 5—6 aastal, kordagi olnud selleks tarvidust. Opositsiooni mittevajalikkusest vabanenud energiat on püütud laadida pakitsustesse, lootustesse Eesti kehalisele kasvatusel paremate tulevikuvormide leidmiseks kui ka päevakorras olevate probleemide lahendamiseks. Endastmõistagi on energiat kasutatud ka E. Spordilehe enda sisulise ja välise külje parandamiseks, milles saavutatut loodetavasti hinnatakse. Tegevustusti selleks on E. Spordilehel vähemalt olemas ning ta otsib ainult laiemaid võimalusi suurema tempo saavutamiseks.

Kõige juures peame edasigi rõhutama seda, mida E. Spordileht lausus 5 aastat tagasi peetud juubeli puhul: E. Spordileht viib praegugi alles otsimisaja järgus endale parema kuu taotlemises. Pidev progress lehe väärtuse tõstmises pole kaugeltki veel kulmineerinud, kuigi leht oma üldkujult on suurel määral standardiseerunud ega harrasta enam hüppelisi uuendusi. Viimasteks võib siiski aeg saabuda. Nendes majanduslikes piires, mis praegu olemas, on E. Spordileht endaga rahul, kuid samade piiride laienemisel oleks tal kohe välja paisata reservkavatsused, millel järgmises numbris peatume pikemalt.

*

Eesti Spordilehe 20-aastaseks saamise puhul on toimetajal Eesti Spordi Keskliidu volitusel au tänada kõiki, kes lehe sünnist kuni praeguni on avitavalt kaasa töötanud meie ainukese spordi-häälekandja väljakujundamisel ja ülesannete täitmisel. Eeskätt suurim tänu omaaegsetele toimetajatele A. Anderkopile, H. Tammerile, A. Mändverele ja O. Lõvile, samuti nendeaegsetele kui ka praegustele kaastöölisele. Suuresti tuleb hinnata ka J. Villemsoni teeneid omaaegse kaastöötajana, alatise kaastöölisena ja igipõlise talitusjuhina. Edasi on suurt tänu avaldada kõigile asutustele ja isikutele, kes lehte on toetanud majanduslikult, samuti lugejaskonnale kui peategurile lehe väljaandmisel. Ka lehe talitust, komisjonäre ja lehe levitajaid palume vastu võtta suurima tänu. Kõigile siiraim käepigistus, mis olgu kokkuleppeks ka edaspidiseks koostööks.

TOIMETAJA.

Sõna on toimetajail!

Kahelikümne aasta vältel on Eesti Spordilehel olnud viis toimetajat, kes on alla kirjutanud ühtlasi vastutavate toimetajatena. Esimesena Ado Anderkopp toimetas lehte 1920.—1921. a. Tema järgnes Harald Tammer, kes on olnud kauaaegseimaks toimetajaks, püüdes sellel postil a-il 1921.—1929. Edasi tuli toimetaja kohale Aleksander Mändvere, juhtides tööd 1929.—1932. a. E. Spordilehe muutudes kuukirjaks kutsuti uueks toimetajaks Oskar Lõvi, kes H. Tammeri ajal oli vahepeal olnud abitoimetajaks. O. Lõvi oli toimetaja kohal 1933.—1934. a. ja siis asendas teda 1934. a. novembrist praegune toimetaja Aadu Adari, kes selles ametis on seega kuuendat aastat. Enne seda oli ta 1932. a. tegevtoimetajaks ning O. Lõvi ajal mitteametlikuks abitoimetajaks. O. Lõvi oli omakorda abitoimetajaks ka pärast toimetaja kohalt lahkumist.

Ülaltoodust nähtub, et püsivamalt on Eesti Spordilehe toimetuses töötanud H. Tammer, O. Lõvi ja A. Adari. Kõigist viiest toimetajast on kahtlemata teenelisim H. Tammer, kes oli lehele põhja panijaks ja juurte ajajaks. Praegusel kuukirja kujul on E. Spordilehele uue aluse

pannud teise tüsedama jõuna lehe ajaloos O. Lõvi. Mõlemad, s.t. nii H. Tammer kui ka O. Lõvi, on ühtlasi olnud Eesti teenelisimaiks spordiajakirjanikeks, kes nüüdseks aga on uutele tööpõldudele siirdunud.

Endistest toimetajatest on A. Anderkopp praegu „Rahvalehe“ peatoimetaja, riigivolikogu abiesimees ja tegev ka real teistel aladel. Elukutselt on ta vanem vandeadvokaat. On korduvalt olnud ka ministritoolil. H. Tammer on alustanud ja jatkanud tööd ajakirjanikuna, olles praegu 1933. aastast „Päevalehe“ peatoimetaja. A. Mändvere tegutseb kaubandus-tööstuskoja sektsiooni-sekretärina ning on tegev ka mujal. O. Lõvi on enda pühendanud poliitilisele elule, olles praegu riigivolikogu liige. Nii on kõik endised toimetajad tõusnud eluredelil kõrgetele pulkadele. Seejuures on nad kõik säilitanud kontakti spordiliikumisega, olles tähtsatel positsioonidel liikumise juhtimises. Ka E. Spordilehega on vahekord püsinud soe, mille tunnustuseks on neilt vahetevahel ilmuvad kirjutused.

Alljärgnevalt on kõigil toimetajail sõna oma mälestuste avaldamiseks tööst Eesti Spordilehes.

Kui ilmus esimene number

See oli ajal, kui oli alanud Eesti tung Euroopasse iseseisva rahvusena. Igal alal püüti olla väärilised Euroopa rahvastega. Ja kui meil oli spordiliikumine, siis leidsime, et välismaa eeskujul peab sellel olema ka oma häälekandja. Seepärast otsustati Eesti Spordilehe asutamine juba esimesel Eesti Spordiliidu koosolekul. Keerulisi käike oli lehe väljaandmiseks loa saamisega, sest kui luba nõutati Eesti Spordiliidu kaudu, ei tulnud kellelgi mõttesse, et liit on alles registreerimata, mispärast talle ei saagi anda luba. Asi lahendati sellega, et lõppeks muretseti luba E. s. s. Kalevi nimele, alles aasta lõpupoole astus liit oma peremehe õigustesse.

Lehe asutamisel ei mõeldud palju majanduslikule küljele ega ka sellele, kuidas leht koostada. Mäletan toda õhtut, millal oli selgunud, et luba lehe väljaandmiseks on käes. Arutasime koos J. Villemsoniga, mida lehte panna. Tollal ei olnud meil ühtki elukutselist spordiajakirjanikku, meie seda ammugi mitte. Kuigi mina olin küll ajakirjanik, võis öelda, et spordiajakirjanikuna oli suurem staaž J. Villemsonil. Juba 1916. a. oli ta koos J. Lossmaniga toimetanud ja annud välja Eesti esimese spordikalendri ja ka teisiti oli ta oma käe peal üht kui teist spordist kirja pannud.

Olime kaua mures lehe sisu koostamisega. Eeskujuks võtsime „Suomen Urheilulehe“, mis tollal ilmus

Ado Anderkopp,
Eesti Spordilehe toimetaja 1920—1921.

säärases kaustas, nagu E. Spordileht praegu. J. Villemson hakkas Soome lehtedest tõlkima uudiseid. Seejuures ei teinud meile sugugi muret asjaolu, et uudised ei olnud enam värsked. Sellel polnudki olulist tähtsust, sest meie ajakirjanduses polnud nad varem niikuinii avaldatud. Päevalehtedes spordisõnumid olid tollal vägagi napid, veel rohkem aga välismaa spordiuudiste suhtes. Suuremateks spordiartikliteks ei saanud päevalehtedes üldse ruumi. E. Spordileht pidi sellest üle aitama. Kadunud dr. Luigalt saime ühe artikli, mis kõlbas juhtkirjaks, peale J. Villemsoni kirjutasin ka mina üht ja teist ning number oli varsti koos. Oli ta halb või hea, kuid paremat meie tollal ei suutnud. Üle kõige rõõmustas meid see, et Eesti spordiliikumine oli saanud oma häälekandja, kus võisime oma asju kirja panna.

Oma õige kuju sai Eesti Spordileht alles aasta või kaks hiljem, millal uue toimetajana oli tööle asunud H. Tammer. Tema oli see, kes Eesti Spordilehest tegi Eesti Spordilehe, millisena see nüüd võib tagasi vaadata kahekümnele töö ja murede rikkaille aastatele.

A. ANDERKOPP.

Mälestusi lehe toimetamisest

Kui ma 1921. a. kevadel asusin „E. Spordilehe“ toimetajaks, kestis veel Antwerpeni olümpiamängude saavutustega loodud väimustus Eesti spordi edust. Kerkis silmapäriselt massiliselt uusi lootustandvaid noorsportlasi ja püüti kutsuda ellu uusi spordiühinguid. Ainulised võimalused spordielu korraldamiseks olid aga minimaalsed. See andis end tunda ka „E. Spordilehe“ juures, kus tuli, tagantjärele mõeldes, töötada päris võimatu tingimuses. Lahendust ootavaid ülesandeid oli aga rohkesti ja see sundis unustama kõik muu — kui ainult saaks hakkama nende ülesannetega.

Kui liüa lahti vanad ajalehtede aastaküügid ja vaadelda ka „E. Spordilehe“ aastakäike, siis paistab silma, et keel, mida sel korral tarvitati sportlikes kirjutustes ja reportaažis, oli kaunis abitu, konarlik ja kohmetu, et oskussõnadest oli suur puudus. Siin tuli teha järjekindlalt puhastus- ja parandustööd, luua termineid, mis on nüüd küllaltki levinud ja endast mõistetavad. Keeleteaduslikku abi ei olnud kustki saada.

Teiseks suureks puuduseks meie spordielus oli teoreetiline ja pedagoogilise osa nõrkus, rääkimata sporditeravhoidlikust küljest. „E. Spordileht“ pidi siin midagi pakkuma, kuid kuidas? Tarvilisi asjatundjaid ei olnud leida. Tuli hakata ahmima ise väliskirjandust suure rutuga, seda kugistama ja poolleidi seedituna paberile panema. Osa tuli avaldada juhatavate, õpetavate artiklite ja õpetuste seeriatega kujul, osa püüdsin anda arvustustes näpunäidetena. Kasutasin saksa, vene, inglise, prantsuse, soome ja rootsi kirjandust. Nii kujunesid endal aastate jooksul mingid enam-vähem korralikud teadmised üksikute distsipliinide kohta.

Kuid päevakorrade kerkisid veel tülikamad probleemid, nimelt spordi- ja kehakultuuri sotsiaalsete ja

Harald Tammer,
Eesti Spordilehe toimetaja 1921—1929.

üldinimlike väärtuste kohta. Kultuurkapital oli asutamisel, mitmet liiki boheemlased tahtsid endile kindlustada selles löviosa. Kuna ka spordilükkumist taheti juhtida osasaamisele kultuurkapitalist, algas spordilükkumise vastu suur mustamise ja mahategemise sõjakäik. Boheemlaste poolt seati küsimus koguni väärtalt — mis on tähtsam, kas vaim või keha?

Loomulikult peab praeguse aja kultuurilises ühiskonnas vaimu eelistama kehale, kuid boheemlased läksid liig kaugele ja püüdsid väita, et vaimuühisesel ja seega praeguse aja inimesel üldse peabki olema kindur keha. Sellega taheti teha selgeks, et spordilükkumise toetamine kultuurkapitali kaudu on tarbetu. Mul „E. Spordilehe“ toimetajana tuli astuda vastu nendele boheemlaste väitlustele ja otstarbekohasuse mõttes viia võitlus üle „Päevalehe“ veergudele.

Poleemika kandis mind vaheldumisi tõuteravishoidlike, filosoofiliste, kultuurilooliste jne. ainete valdkonda, et õigustada spordilükkumise olemasolu Eestis. Otsekohe selleks kasutatavat kirjandust välismaalt oli vähe saada, nii et püüdsin ise oma varemait teadmisi ja kiiruga juuresoetatavaid sulatada kokku mingiks sünteesiks, millel paistis olevat pinda ka läbilõõmiseks.

Mida hõlpsamaks läks olukord spordipõllul, mida väljapaistvat osa hakkas sport etendama meie seltskondlikus elus, seda suuremaks muutus sinna ka

mitmesuguste tegelaste juurevool, kes olid valmis seda „juhtima“. Tekkisid kaunis korralikud vägilükkavedamised ja intriigid mitmesuguste kildkondade ja seltside ümber koondunud gruppide vahel. Üksvahe oli õhkkond päris raske. Tundes end teataval määral kutsutud ja seatud mehena, püüdsin ka neis keeristes leida üles mõistlikkuse joont, hoolimata sellest, keda tabas minu arvustus.

Sellega olin jõudnud nükaugale, et mind paluti „E. Spordilehe“ toimetamiselt lahkuda. Ka ei oldud valmis minu vabastamist edasi lükkama senikavaks, kui ma oleksin saanud oma asja majanduslikult paremini korraldada. Olin muutunud nüivõrd tüütavaks ja koormavaks. Vahepeal oli aga ilmunud ka inimesi, kes võisid minu tööd spordiajakirjanduse alal jätkata täiesti ladusalt. Praeguseks on „E. Spordileht“ võitnud endale juba täiesti tunnustatud seisukoha ja on muutunud oma ülesande kõrgusel püsivaks organiks.

Mul on süiski alati heameel laskuda mälestuses nende aegade juure, kus „E. Spordilehe“ toimetuse asus „Kalevi“ seltsimaja väikeses tagatoas, mis ei olnud suurem kui pühkmekast (nägi umbes sarnasena vahel ka välja), kus talvel tint külmas ära jotti, kuid peas keerlesid alati tulised ja tegutsemisajuhused mõtted.

H. TAMMER.

Ühest lõbusast seigast

See juhtus 1932. a., millal Eesti Spordileht tegi viimaseid hingetõmbeid võistlemiseks päevalehtedega spordisündmuste serveerimisel. Soodsaks juhuseks teis-

Aleksander Mändvere,
Eesti Spordilehe toimetaja 1929–1932.

te ületrumpamiseks näis kujunevat Eesti-Norra esimene jalgpallimaavõistlus, mis peeti Oslos. Huvi kodumaal oli maavõistluse vastu suur ning enda reklaamimiseks osustas Eesti Spordileht kõigist ette jõuda sellega, et avaldab maavõistluse tulemused veel sama päeva õhtul väljaantavas erakordses väljaandes, missugusel päeval võistlus peetakse. Et võistluspäev langes pühapäevale, sellest ei hoolitud. Ja nii ilmus E. Spordilehes eelteade: „Norra-Eesti jalgpalli-maavõistlusest toob esmaspäevane number kõige täielikuma ülevaate. Tallinnas ilmub leht müügile võimalikult pühapäeva õhtul.“

Eeltööd E. Spordilehe erakordse numbriga kiireks väljaandmiseks olid tehtud. Kokkuleppe kohaselt pidi Eesti rahvusmeeskonna esindaja H. Visman, kes kuulus ühtlasi E. Spordilehe toimetuse koosseisu, kohe pärast maavõistlust saatma pikema telegrammi maavõistluse tulemusest koos mängukäigu kirjeldusega. Trükikoda oli omaltpoolt mobiliseerinud kõik oma kiiremad mehed, et niipea, kui telegramm maavõistluse kohta on saabunud, täisaur peale panna lehe ilmumiseks müügile võistluspäeva õhtul. Kella 7-ks, millaks võis oodata telegrammi, oli kogu leht trükivalmis, ainult esikülj ootas täitmist. Kellaosutid jõudsid juba üle 7. kuid telegrammist polnud veel midagi kuulda. Telegrammi kiiremaks kättesaamiseks oli valve saadetud ka postkontorisse. Aeg aga veeres, veerandtund möödus veerandtunni kannul, kuid veelgi polnud telegramm saabunud. Iga mõne aja tagant helistati postkontorisse telegrammi järelepärimiseks, aeg lähenes juba kesköle, kuid mis tulemata jäi, oli telegramm. Vahepeal oli Norra ringhäälingu kaudu küll saadud teada maavõistluse tulemus, kuid lähemat kirjeldust siiski polnud. Kiruti esindajat ja konstateeriti, et lehe väljaandmine pühapäeva õhtul on äpardunud.

Trükikotta jäänud valve sai kell 2 öösel Soome kaudu kinnitava teate maavõistluse tulemuse kohta, kuid midagi lähemalt võistluskäigust. Teati üksnes seda, et Norra oli võitnud 3:0 ja et see tulemus saavutati esimesel poolajal. Üht-teist maavõistluse kohta suudeti siiski juure hankida ja varahommikul kell 7 oli leht müügil.

Alles siis, kui leht oli juba väljas, saabus kauaoodatud telegramm. Selle lubamatu hiline mine jäi mõistmatuks kuni jalgpallimängijate ja esindaja naasmiseni Norrast. Selgus, et kohe pärast võistlust oli esindaja koostanud telegrammi ja annud selle hotelli portjee kätte edasitoimetamiseks postile, kuid hajameelsuses oli portjee oma ülesande unustanud. Alles siis, kui esindaja öösel hakkas kontrollima telegrammi ärasaatmist, selgus portjee lohakas. Nüüd viis esindaja

ise kiires korras telegrammi postile, E. Spordilehele oli ta aga hiljaks jäänud.

Mõistagi oli hiljem rohkesti lõbusat naeru seiga üle telegrammiga ja E. Spordilehe „ameerikalikust“ kiirusest, kuid nii või teisiti oli ülesanne siiski täidetud ja maavõistluse tulemus enne teisi teatavaks tehtud.

A. MÄNDVERE.

Siiani ja edasi

Päike tõuseb läänest. Niisugune võimatus torkab pähe, kui mõtled Eesti Spordilehele. Sest tundub tavatuna see suur osa, mis Eesti Spordilehel on olnud teemurdmisel meie spordile. Eesti Spordileht on algusest peale olnud tõrvikukandja, on algusest peale olnud võitleja ja on algusest peale kannud endas noorte võitlust, mis kohati võis tunduda lootusetuna. Selles võitluses meie Eesti Spordileht on täitnud raskema ülesande ja on saavutanud suurema eesmärgi kui seda temalt võidi oodata.

Nüüd on olukord selles osas muutunud. Suured võitlused meie spordile tunnustuse saavutamise alal on võideldud. Sport ja Eesti Spordileht on võitnud ning meie spordil on oma kindel koht meie ühiskondlikus elus. Kuid see ei tähenda mitte kuidagi, et Eesti Spordileht oleks oma teekonna lõpul. Ta rühub edasi koos meie spordiga ja koos meie sportlastega. Tema suur ülesanne on edasi süvendada meie sporti, analüüsida spordi paljupalgelisi avaldusi ja püstitada uusi tähtsaid meie spordile.

Eesti Spordileht viimastel aastatel on järjest arenenud oma sisu poolest. See protsess on kestnud algusest peale ja aasta-aastalt on Eesti Spordileht võitnud juure oma sisu tiheduselt. Kui Eesti Spordileht oma renise kahekümne aasta kestel on olnud kuukiri, poolkuukiri ja nädalaleht, siis viimase seitsme aasta kestes on ta omandanud kristalliseerunuma ilme ja sisu kuukirjana.

Eesti kuukirjade seas Eesti Spordileht omab üldisemalt väljapaistva positsiooni. Ta on meie kuukirjade seas vanemaid, tugevamaid ja kindlamaid. Meil ilmuvate ajalehtede ja ajakirjade koguarv on ligi 300, nendest kuukirju 75 ümber. Nende 75 kuukirja seast ainult mõned üksikud, nagu „Eesti Kirjandus“, „Tervis“ ja „Kristlik Perekonnaleht“ on aastatelt vanemad Eesti Spordilehest.

Vägagi oluline on küsimus Eesti Spordilehe positsioonist kolme Balti riigi — Eesti, Läti ja Leedu — spordiajakirjanduses. Seepoolest võime üsna rahul olla, kuna Eesti Spordilehe klass ja tase võrreldes Läti ja Leedu spordiajakirjadega on lähikaudu säärane, nagu seda on meie maadlustase võrrelduna Läti ja Leedu omaga. Teisiti ei saaks see olla mõeldavgi, kui ainult silmas pidada, missuguseid spordiajakirjanduslikke jõudusid oleme omanud ja omame ka praegu.

Eesti Spordilehe kõige romantilisemad ajad, nagu mulle see nii tundub, olid aastatel 1924—25, kui, purjed ümber seatud, leht hakkas ilmuma iga nädal. Toimetusel oli Kalevi ruumes Gonsiori tänaval väike karpituba, paar sammukest lai ja mitte palju pikem. Seal tehti peale nõupidamise, vaidlemise ja kirjutamise ka palju muudki, ilma milleta üks tormi- ja tungitoimetus ei oleks mõeldav. Tundide kaupa oli toimetuse külaliseks L. Tõnson, kellel Tammeriga oli alati arutamist. Mõlemad, nii Tõnson kui Tammer, olid

Oskar Lõvi,
Eesti Spordilehe toimetaja 1933—1934.

ideoloogid ja võitlejad korraka või vahest ka vaheldumisi. Kui järjekordne lahing spordivastaste boheemlastega sooritatud, sport kultuuriks tunnustatud ja staadioni valmisaamine ei olnud enam mägede taga, siis tuli trükikojast jälle oma iganädalane pakk värske lehtedega, mida toimetaja hakkas mööda maad laiali saatma. Lehe laialisaatmiseks korraldati mõnikord midagi väikeste talgute taolist, millest nii mitmedki meie tolleaegsetest parematest sportlastest osa võtsid. Siis, kui ma ei eksi, see oli 1924. aastal, tegi Eesti Spordilehele oma esimese kaastöö ka praegune toimetaja A. Adari.

Sellest on nii palju aega tagasi, et kõige selle kohta võiks öelda kahe sõnaga: olid ajad.

Eesti Spordileht on 20 aastat sammunud Eesti spordi eesotsas. Kui tee edasi nüüd on siledamaks muutunud, siis on Eesti Spordilehel selles teened, mis vääriavad tunnustamist.

OSKAR LÕVI.

Teekond toimetaja kohale

Minu tutvus E. Spordilehega algas kirest, mida tundsin ajakirjade kogumise vastu. Oli parajasti Antverpeni olümpia-aasta, kui vaevalt seitsmeteistkümnepäevase noormehena juhtusin ühes kioskis silmaga nägema ajakirja, millest oma kogus ei teadnud olevat. Alul olin isegi hämmastunud, kuidas ta nii mitu kuud oli minu silmapaari vahele jäänud, sest avastatud E. Spordileht kandis kolmandat või neljandat järjekorranumbrit. Ega's muud, kui lehenaine sai kategoorilise korralduse varemilmunud numbrid järele muretseda. Kui ma siis paar päeva hiljem arvasin lehenaiselt saavat kõik numbrid esimesest kuni viimasena ilmununi, pidin pettuma: esimest numbrit ta ei saanud kustki. Lubas küll hiljem muretseda, pole aga seda teinud tänapäevani. Kari aastaid hiljem, kui H. Tammer oli minu esimese kaastöö pannud lehte ja mul au oli tema laia kätt pigistada (õigem küll: pigistusse anda), lubas toimetaja ise mulle muretseda puuduva esimese numbrit, kuid hiljem sai ta mulle seda numbrit ainult näidata, rohkem esimest numbrit ei olnud ka toimetajal endal. Nii olen praeguni ilma esimese numbriga. Võib olla teeb mulle keegi selle annetamisega juubelikingi...

Olgu nüüd lood E. Spordilehe esimese numbriga kui kurvad tahes, kuid kätte sattunud esimesed numbrid olid mulle uue maailma avajaiks. Mitte et sport oleks mulle olnud päris tundmatu asi, sest jalgpalli juba oskasin mängida, kuuludes koolis oma klassi „rahvusmeeskonda“, peale selle olin innuga lugenud aja-lehe-teateid Antverpeni olümpiamängudest, kuid minu asjatundlikkus spordis oli liig äbar. Nüüd sain alles esimesed sügavamad pilgud spordisse heita. Ei heidutanud mind see, et E. Spordileht kubises igasugustest arvudest, numbritest. Esimene asi oli neid arvused praktikas elustada. Lugesin, et kuski võistlustel oli keegi võitnud kaugushüppe umbes 5-meetrilise tulemusega. Minule näis naljaasi 5 m hüpata. Mõõtsin toa põrandal ema „sentimeetriga“ vastava pikkuse välja, teisest toast võtsin hoogu, kuid ei saavutanud kolme meetrit. See vihastas. Võtsin „sentimeetri“ kaasa ja läksin hoovi, kus hakkas hüppama mitme omavanusega. Ma vist võitsin, kuid „protokollid“ puuduvad. Mäletan üksnes, et meie ihaldatavaks piiriks oli 4 meetrit.

Sügisel kooli minnes võisin kaasõpilastega spordis kaasa rääkida. Tean, kangelaseks koolis oli klassikaaslane Ralf Klumberg (Kolmpere), sest tema vend Leks oli ju maailmarekordi teinud. Koos teistega kergejõustikust rääkides, tegin enda asjatundjaks, kuigi polnud näinud ühtki kergejõustikuvõistlust. Kuid ega hale sissekukkumine jäänud tulemata: blameerisin end sellega, et arvasin kolmikhüppe koosnevat kolme kaugushüppe kogusummast. Kolmikhüppega oli mul koolielus hiljem veel üks viperus: v. s. „Spordi“ aias korraldatud kooli meistrivõistlustel sooritasin kolmikhüppes kõik kolm sammu ühelt ja samalt jalalt tõugates. Mäletan, et kohtunikuks palutud H. Paal raputas minu hüpete puhul pead. Ta ütles need olevat ebaõiged, kuid lasi ära mõõta: 10½ m oli siiski. Alles pärast võistlusi seletas ta mulle, kuidas peab kolmikut hüppama. Kui minust hiljem sai kergejõustiku ajaloo uurija, sattusin huvitavale avastusele, et alul on kogu maailmas kolmikut sooritatud nii, nagu mina seda vaistuliselt tegin.

Olen laskunud isiklikesse „memuaridesse“, kuigi teemaks on suhtlemine E. Spordilehega. Kuid edasi: viis aastat olin kogunud E. Spordilehte, iga numbrit ühe söömuga kaanest kaaneni läbi lägedes, spordikar-

jääri redelil olin tõusnud ühe väikeselt esimeheks (T. S. „Võitleja“) ja viimase kaudu värskest asutatud Eesti Käspalli Liidu sekretäriks, kui sain julguse midagi ka E. Spordilehte kirjutada. 1924. a. 15. novembril ilmus E. Spordilehes minu esimene kaastöö, milleks oli kaht lehekülge haarav ülevaade käspalli arengust Eestis. Toimetajale olin käsikirja saatnud postiga, sest kartsin tunda püüdkust, kui toimetaja mulle kohe sealsamas käsikirja tagasi ulatab. Hiljem kuulsin, et nii palju inimesi kui tolleaegses spordibüroos oli, olid kõik avaldanud suurt imetlust ja kiitust minu käsikirja üle. Süüski eksite, kui arvate, et see kiitus käis käsikirja sisulise külje kohta. Selle silumisega kui ka korrigeerimisega oli H. Tammer palju vaeva näinud, kuid mis mul hea oli, see oli selge käekiri. Praegugi kuulen imetlust oma käekirja üle, mis olevat nagu trükitud, ainsana kiruvad teda trükikojas masinaladud, sest mu käsikirjad on liig tihedalt kirjutatud ja nõudvat palju aega enne kui ühe lehekülje saab konksu panna.

Käspall oli tollal meie spordiajakirjanduses uudis-põld, millest oskasid kirjutada ainult nooremad mehed. Seetõttu sain H. Tammerilt ettepaneku sellest alast pisivalt E. Spordilehes kirjutada. Vahetevahel töötasin koguni koos: Tammer tegi mõnest meistermeeskonnast foto, mina aga kirjutasin allkirja. Suurimaks auks oli, kui H. Tammer mõnikord helistas mulle töökohta (kaalusin eksporttapamajades sigu) ja palus teha kirjelduse mõnest liiduklassi matšist, mida tema või O. Lövi ei saanud vaatama tulla.

Olin juba mitmed tuhandet read E. Spordilehte kirjutanud, kuid kordagi ei tulnud mul mõttesse honorari küsida. Kui 1927. a. lõpul J. Villemson ootamatult teatas, et mulle on gratifikatsioonina määratud 20 krooni, olin koguni solvunud, et minu töid hinnatakse rahaga. Kuid nii kategooriline kui J. Villemson raha asjus on, olin sunnitud vastavale rahasaamise kviitungile alla kirjutama. See oli minu esimene honorar E. Spordilehest.

Järgmise honorari sain alles viis aastat hiljem. E. Spordilehe toimetajate vahetuse ajal olin kuidagi kõrvale jäänud kaastööliste perest, pealegi kui olin asunud Tapale elama. Alles 1931. a. elustus uuesti kontakt E. Spordilehega, kui uued toimetajad teatasid, et võiksin vahetevahel Tapa spordielust kirjutada. Olin tollal peekonmeistriks õppinud ning uskusin endal sel-le alal karjääri olevat, kui 1932. a. veebruaris Tapa tapamajad lähenesid sulgemisele. Tegin siis väikese sõidu Tallinna, astudes läbi spordibüroosti, kus soovisin kohata A. Luhtiga. Ta öeldi olevat trükikojas E. Spordilehte murdmas. Mis asi on lehe murdmine, polnud mul aimu ja uudishimust aetuna läksin seda vaatama. Nägin tinaridade ritta ajamist ning selgitust andis A. Luht. Nagu muuseas tähendas ta, et võiksin ameti ära õppida, kuna temal, s. t. Luhtil, polevat muude tööde ülekoormatuse tõttu aega lehega janna. Nähes lähemal ajal ette töötä tõliseks jäämist, nõustusin Luhtiga. Nii sai minust elukutseline spordiajakirjanik. Olen hiljem mitmel korral naernud, et kui enam muud tööd ei leidu; siis hakka ajakirjanikuks. Vähemalt minu suhtes oli see nii.

Murdmine sel kujul, nagu tollal nõudis E. Spordilehe kokkupanemine, oli mulle selge paari õppetunniga, mis sain Luhti kõrval töötades. 1. märtsil 1932. a. murdsin iseseisvalt esimese E. Spordilehe numbrit ning sest ajast pole ilma minuta murtud ühtki E. Spordilehte. Isegi siis, kui vahepeal oli toimetajaks O. Lövi,

olin truult kohal Tolleaegsed toimetajad A. Mändvere ja H. Visman suhtusid alul minu võimetesse küll kahtlevalt, kuid varsti tõsteti mind tegevtoimetaja auastmesse ja võisin oma nime lugeda lehe veergude lõpus.

Olin omateada juba päris kõva spordiajakirjanik, kui leidsin enda üle parda heidetuna 1933. a., millal E. Spordileht muutus kuukirjaks ja toimetajaks kutsuti O. Lõvi. Oleme üksteise suhtes küll mitmeti vastupidised iseloomud, kuid kooskõla meie leidsime, ja veel millise! Peagu kõik, mida O. Lõvi teadis lehe toime-

tamise tehnikast, lehe koostamisest, sellesse kirjutamisest jne., oli varsti minu peas ja meister hakkas üha rohkem jätma lehe toimetamist õpilase hoolde. Kui siis O. Lõvi 1934. a. oktoobris lahkus E. Spordilehe toimetaja kohalt ja Eesti Spordi Keskliit oli teadmatutes, keda kutsuda uueks toimetajaks, määris O. Lõvi nendele kaela minu. O. Lõvi tööd olengi püüdnud jatkata ning omapoolset täiendada. Kuidas on õnnestunud E. Spordilehe toimetamine viimasel viiel aastal, selle jätan lugejate otsustada.

A. ADARI.

Armsast murelapsest

Johannes Villemson,
Eesti Spordilehe talitusjuht algusest siiani.

Eesti Spordileht on niivõrd kokku kasvanud meie spordiliikumisega, et kumbagi ei saa kujutada üksteisest lahus olevatena. Vaevalt oli asutatud meie esimene spordi-keskorganisatsioon, kui tekkis tarvidus ka oma häälekandja järele. Ajalehtede veergudel sporti peagu ei olnud, meil aga oli vaja kohta, kus pajatada oma muredest, hädadest, kus jäädvustada spordisündmusi ja mille kaudu teha propagandat spordile.

Hea tahte kõrval lehte asutada, polnud aga Eesti Spordiliidul pennigi raha. Mõte lehe asutamiseks oli tekkinud, kõik selleks vaimustusega kinni haaranud, kuid millega lehte välja anda, sellele ei mõelnud keegi. Näis, nagu oleks see täiesti kõrvaline asi, et lehe väljandmine vajas ka kapitali. Ja meie saimegi läbi ilma kapitalita. Paber osteti, kuid panditi kohe pank. Toimetaja ja kaastöölised ei nõudnud ega saanud mingisugust tasu peale rõõmu, et leht ilmub. Trükikojagagi saime hakkama ja nimelt seetõttu, et A. Anderkopi sobitusel tuli o.-ü. „Vaba Maa“ trükikoda meile igati vastu ega nõudnud kohest maksmist oma töö eest. Lehe ekspedeerimine toimus talgudena kõigi nende poolt,

kes lehe saabumisel trükikojast juhtusid olema Eesti Spordiliidu üüriruumides.

Kui halb või hea E. Spordileht oma esimesel tegevusajajärgul ka ei olnud, kuid huvitaval kombel tasusid esimesed numbrid endid kaga aega. Puudujäägid hakkasid alles hiljem tekkima. Alul paelus meid lihtsalt see, et ilmus oma leht. Sisu nii väga arvustama ei hakatud. Kuid pikapeale selgus, et nii ei saa alalõpmata kesta. Pealegi polnud A. Anderkopil palju aega, mina ei pidanud end lehe toimetamises asjatundjaks, ja sellepärast tuli otsida kedagi, kelle kätte lehe toimetamine täiel määral usaldada. Selleks meheks sai H. Tammer. Ka oli vahepeal liidu majanduslik olukord paranenud, nii et toimetajale võidi hakata ka palka maksuma.

Kahekümne aasta vältel pole kunagi mõeldud E. Spordilehe sulgemisele. Kui rahalised kitsikused olid kasvõi kõige suuremad, on lehte ikka hoitud vee peal. Muresid sellega on olnud palju. Mitmelgi korral on trükikojad keeldunud kulude katteks isegi vekslit vastu võtmast, kuid üle on muredest ikkagi saadud ja saadakse ka edaspidi.

Kui meil poleks E. Spordilehte, siis minu arvates, oleks meie spordiliikumisel kuni 50% millestki puudu jäänud. Tegevus oleks jäänud põhjalikumalt fikseerimata ning sellega oleks ta palju kaotanud. Majanduslikes küsimusis on E. Spordileht alatiseks murelapseks, kuid armsaks murelapseks, kelle kasvamist vaadatakse rõõmuga.

J. VILLEMSON.

Eesti Spordilehe sünnist

Kui rääkida millestki, mis väga tihedasti on koos sammunud Eesti spordiliikumise arenguga, siis vahest eeskätt peame peatuma „Eesti Spordilehel“. Seda ei tule võtta mingi edvistamisena oma juubeli puhul, vaid oma häälekandja omamine on Eesti spordiliikumises olnud nagu endastmõistetav vajadus, mis päevakorda kerkis juba siis, kui liikumine oli astunud esimesed sammud ja tundis endal olevat põhja. Oma häälekandja asutamise küsimus, kuigi esialgu ähmasel kujul, ujus vee peale tegelikult juba siis, kui olid tekkinud esimesed Eesti spordiorganisatsioonid ja kui sport Eestis hakkas juuri ajama mitmelgeliseks muutumiseks.

Ei ole täpselt teada, millal tehti esimene üritus „Eesti Spordilehe“ asutamiseks, kuid ühe säärasena, s. t. ühe esimese üritusena võib mainida Eesti Vabadussõjas langenud Anton Õunapuu katsed maailmasõja puhkemise eel. Oli asutatud isegi vastav osäühisus, sest, nagu võime lugeda S. S. Kalevi vanadest protokolliraamatutest, on S. S. Kalev teinud 1914. a. otsuse astuda „Eesti Spordilehe“ osäühisuse liikmeks ning omandada kaks osatähte à 25 rubla. Tegelikult ei saanud lehe asutamisest asja, oletatavasti maailmasõja puhkemise tõttu.

Oleme eespool toodud ridades tarvitanud nimetust „Eesti Spordileht“, nagu oleks see nimi ristitud juba siis, kui tärkasid alles esimesed mõtted oma spordihäälekandja asutamiseks. Tegelikult oligi see nii. Tolleaegse mentaliteedi kohaselt paigutati oma rahvuse nime võimalikult igale poole, ja et asutada kavatsetav ajaleht või -kiri pidi tingimata olema spordileht, oli samuti endastmõistetav. Nii saadigi nimetus „Eesti Spordileht“, ilma et oleks olnud tavalisiks kujunevaid nime ristimise valusid ja peamurdmist. Ja kui siis hiljem teostus „Eesti Spordilehe“ asutamine, oli samuti endastmõistetav, et jäädi aastaid tagasi loodud nime juure.

Huvitav on märkida ka seda, et „Eesti Spordilehe“ asutamiseks tunti enne maailmasõda tarvidust hoolimata sellest, et tollal juba ilmus eestikeelse spordiajakirjana T. Võimula poolt väljaantav „Jõu Ilm“. Võib-olla oli süüdi eestlaste tuntud jonn, võib-olla ka muud asjaolud, kuid koondumise asemel juba ilmuva ajakirja ümber taheti luua ikkagi teine oma ajakiri. Teisest küljest võis põhjustada uue ajakirja asutamise mõtet asjaolu, et uudemate spordialade harrastamine lõi ka teissuguse spordi mõistmise kui seda oli peamiselt maadluse ja tõstmisega tegelemine.

Säärased olid siis „Eesti Spordilehe“ asutamise „eelvalud“. Pärast Vabadussõda tõusis lehe asutamine uuesti päevakorralla nagu endastmõistetavana. Ning edasi on märkida järgmisi etappe „Eesti Spordilehe“ sünnil.

30. novembril 1919. a. kokkukutsutud Eesti esimene spordikongress toonitab spordihäälekandja asutamise vajadust.

20. jaanuaril 1920. a., millal Eesti Spordiliit pidas oma esimese koosoleku, esitab ettepaneku lehe asutamiseks L. Tõnson, kes märgib, et spordiliidu esimeseks ülesandeks olgu spordiajakirja väljaandmine. Tehti järgmised otsused: 1) volitada L. Tõnson läbirääkimistesse astuma ajakirjaniku Vunniga ajakirja toimetajaks hakkamiseks; 2) volitada B. Kiisel läbi rääkima Talviku trükikojaga ajakirja trükkimise asjus; 3) teadete-sõnumite vananemise vältimiseks ajakiri välja anda iga kahe nädala pärast; kui see tehniliselt võimatu, esialgu vähemalt kuukirjana;

4) pöörduda „Suomen Urheilulehe“ poole klišeede saamiseks.

22. jaanuaril 1920. a. volitatakse L. Tõnson läbi rääkima kaubamajade K. Lembergi ja G. Pihlakaga paberi saamiseks (sõja järeelmõjutusena oli paberi saamine väga raske — toim. märkus).

27. jaanuaril 1920. a. on protokollitud L. Tõnsoni teadaanne selle kohta, et paberit (kodumaa paber) on saada 160 marka puud, ja Tõnsoni sõnadena märgitud: „Olen läbirääkimisi pidanud ka Soome paberi üle, kuid kas seda saab, on küsitav.“ Paberi ost jäetakse esialgu siiski lahtiseks.

10. veebruaril 1920. a. otsustatakse paluda lehe toimetajaks Ado Anderkopp. Nähtavasti ei olnud läbirääkimised Vunniga annud tulemust.

4. märtsil 1920. a. on „Eesti Spordilehe“ varstine ilmumine niivõrd kindel, et otsustatakse hakata vastu võtma kuulutusi.

17. märtsil 1920. a. selgub, et siseministeerium ei anna Eesti Spordiliidule luba lehe väljaandmiseks, sest... liidu põhikiri on alles registreerimata. Luba otsustatakse nõutada S. S. Kalevi kaudu.

20. aprillil 1920. a. ilmub „Eesti Spordilehe“ esimene number A. Anderkopi vastutaval toimetamisel, S. S. Kalevi väljaandmisel ja O.-ü. „Vaba Maa“ trükikojas trükituna.

Eesti Spordilehe esimese numbriga kaas.

Esimene number oli ilmunud, kuid sünnitamise mured jätkuvad.

21. aprillil 1920. a. teeb liit lehte puutuvalt järgmised huvitavad otsused: 1) paberit tellida G. Pihlaka ärist vähemalt 10 numbrit jaoks à 4 riisi ja... paber anda hoiule linnapanka; 2) korraldada pidusid, korjandusi jne. lehe väljaandmise kapitali asutamiseks; 3) pöörduda isikute poole, kes 1914. a. olid astunud samme lehe asutamiseks, kas nad ei nõustuks liidule üle andma Krediitpanka sissemaksetud rahasummasid.

Valitses lootus, et Krediitpanka oli kogutud suurem kapital, kuid tegelikult oli seda väga vähe ning seegi rublades, millel polnud kuigi suurt väärtust. Iseloomustav on aga häda paberi saamisega. Seda oli üldse väga raske saada, ning teiseks: liidul ei olnud vaba kapitali paberi alla paigutamiseks. Kuid niivõrd osavad ärimehed oldi siiski, et riigi kaudu ostetud paber panditi kohe pank, kust raha tagasi saadi. Iga numbrit

jaoks vajalik hulk paberit osteti numbrit ilmumise eel pangalt tagasi. Mured paberi pärast kestsid veel kaua. Nii on liidu asemikekogu protokollist 30. juunist 1920. a. lugeda L. Tõnsoni lause: „Paberit on riigi käest saadud nii, et jatkuks üheks aastaks.“

Perspektiivid lehe asutamisel olid siiski vist suuremad kui nad tegelikult kujunesid. Nii väga sooja saiana leht siiski ei levinud. Selles ei olnud küll süüdi ei toimetajad ega liikumine ise, vaid Eestis pole üldse ajakirjade tiraažid olnud väga kõrged. Lugejate arv tõusis küll iga numbrit ilmumisega, kuid esimene majanduslik aasta näitas puudujaägina 45.984,07 marka. See aga ei heidutanud, sest tähtsam rahast oli omada oma lehte, oma häälekandjat. See põhimõte on jäänud maksma tänapäevani. „Eesti Spordilehest“ pole kunagi mõeldud teha tuluallikat. On olnud õnnelik siis, kui juuremaks pole olnud väga suur. On aga tulud suurenenud, siis on selle võrra tõstetud lehe kvaliteeti. Seda teed jätkab „Eesti Spordileht“ ka tulevikus.

Eesti Spordilehe arengu teekonnast

EESTI SPORDILEHE kahekümnenda ilmumisaasta täissaamist püütsedes tohime olla huvitatud ka sellest, missugune on olnud lehe arengutee ja mis on mõjutanud tema väljakujunemist. Püüame seda vaadelda alljärgnevalt.

Üheks tõsiasjaks jääb, et igauks neist, kes on olnud E. Spordilehe vastutavaks toimetajaks (E. Spordilehe juures on see vastanud ühtlasi peatoimetaja kohale), on vajutanud lehe toimetamisele ja sisule oma isikupärase pitseri. Seda pole vältinud isegi see asjaolu, et iga uus toimetaja on suurel määral ning võimete ja mõistmise kohaselt püüdnud lehe toimetamises ja suuna andmises kinni pidada eelkäija põhijoontest. Igal toimetajal on ikka olnud oma mõttelaad ja peale selle on erinevust olnud ettevalmistuses toimetaja kohale, s. o. ajakirjanduslikus staažis ja spordi tundmise ulatuses. Toimetajaid on omakorda mõjutanud üldine spordiliikumise areng, selles voolude tekkimine jne. Spordipoliitilistes küsimustes ja probleemides on toimetajad alati pidanud reageerima lehe veergudel, kusjuures reageerimine on olnud täiesti igauhe maitse asi. Peab aga andma Eesti Spordi Keskliidule, et ta on toimetajatele alati jättnud vabad käed liidu endagi seisukohtade ja ürituste arvustamises, kuigi tal lehe tegeliku peremehena olnuks võimalus dikteerida oma veendumusi.

Eespool toodud ridadest järeldub, et toimetajate mõju lehe arengule on olnud kõige suurem, alles teises järjekorras on mõjutanud ajad, olud j. m. Seepärast on õigem jagada E. Spordilehe ajalugu etappideks vastavalt sellele, kes ja millal on olnud lehe toimetajaks.

Algus on igal ajal raske. Kahtlemata kõige rohkem n.-ü. kobamist oli lehe esimestel kokkuseadajatel. Nagu on märgitud E. Spordilehe sünni kirjeldavas artiklis, võisime E. Spordilehe asutamise eelmärke leida küll juba enne maailmasõda. Veel rohkem: tollal koguni ilmus üks eestikeelne spordiajakiri. Sellest hoolimata oleks vääri järeldada, nagu oleks tee E. Spordilehe ilmumiseks olnud sillutatud, nii et töö oleks pidanud minema kohe nagu leppe reega.

Jättes kõrvale mured, mis olid lehe väljaandmiseks paberi hankimisel ja ilmumisoa muretsemisel, algasid veel suuremad mured lehele sisu andmisel. Spordiajakirjanike seisus puudus tollal peagu täiesti. Neid üksikuid, kes vahete vahel kirjutasid päevalehtedele nappes spordisõnumeid, ei saanud ometi nimetada vilumustega spordiajakirjanikeks. E. Spordilehe asutamisel ei teatudki selle üle muret tunda, vaid tähtsam kõigest oli, et Eesti spordiliikumisel oleks välismaa eeskujul ka oma leht-häälekandja.

Esimeseks toimetajaks kutsuti Ado Anderkopp. See oli parim lahendus, sest A. Anderkopp oli seljataga rida ajakirjaniku-aastaid ning peale selle tundis ta sporti väga hästi. Tema ülesandeks jäigi lehele esialgse kuju andmine, mida ta tegi oma parima äratundmise järgi. Vääriliselt sekundeeris temale J. Villemson, kes juba tollal oli elav spordileksikon ning rohkete teadmistega paljudel spordi-aladel. Enda algatusel oli ta juba enne maailmasõda pidanud spordistatistikat ning hoolega jälginud ka välismaa spordiajakirjandust. A. Anderkopp ja J. Villemson peamiselt täitsidki esimeste numbrite sisu. Seejuures mõlemad tegid seda tööd täielikkude amatööradena, kuna kumbki ei saanud töö eest rahalist tasu ega neil tulnud mõttessegi seda nõuda.

E. Spordilehe esimene number ilmus teatavasti 20. aprillil 1920. a. Formaati oli umbes niisama suur nagu E. Spordilehel on praegugi, lehekülgede arv piirdus aga 12-ga. Sellest lehekülgede arvust kaks oli antud kuulutuste alla. Lehe hinnaks oli tolleaegse rahaüksuse järgi 5 marka. Võrdluseks olgu märgitud, et päevalehtede hind oli siis 3 marka.

Kaanel oli toodud foto Vene suurvürsti rändauhinnast, mille E. S. S. Kalev oli võitnud Venemaa kergejõustiku meistrivõistlustel. Teksti osa algas pealkirjaga pühendusega toimetusele. Järgmisel kohal oli J. Luiga kirjutus „Töö tulu ja töö ilu“ ja edasi G. Kiilimilt „Eesti ja Antverpeni Olümpia mängud“. Mitu järgnevat lehekülge haaras enda alla „Antverpeni Olümpia mängude kava“ ning ülejäänud ruum oli pühendatud kroonikale, mille hulgas olid toodud ka Eesti tõstmise rekordid. Kroonika all võis lugeda ka seda, et „Har. Tammer on praegu oma võimise

Harald Tammer lõusis E. Spordilehe toimetajaks tegevsporilaste ridadest. Toimetajana jalkas ta sportimist, jõudes just sellal oma elu parimasse vormi. Praegu on ta „Päevalehe“ peatoimetaja.

täies hoos“, kuna „kuuli (7.25 kg) tõukas mineval nädalal 14 m 37 sm, kerget kuuli koguni 16 m 30 sm, mis hulga parem on, kui naabri Soome rekord.“ Samas kiideti veel A. Kolmperet, sest „noor sitke A. Klumberg on juba kevadel vara oda paremini lendama suutnud panna, kui läinud aastal. Mitu korda on kauguslend üle 57 m ületanud.“ Tekstis olid ka üksikud kliiseed, mis tuhmil paberil olid välja tulnud seda tuhmimini.

Järgmise numbril ilmumist tuli oodata rohkem kui kuu, kuna see ilmus müügile 22. mail. Selles oli esikohal kadunud Anton Ounapuult säilinud kirjutus „Sport ja tervis“, edasi A. A(nderkopp) kirjutus „Spordiväljade asutamisest“, K. Saar andis näpunäiteid maadlejatele jne. Seegi number oli 12-leheküljeline. Sedagi nappi lehekülgede arvu tuli vähendada järgmistest numbritest, nii et edasi, kuni aasta lõpuni, sisaldas iga number ainult 8 lehekülge. Läbiõikes ilmus iga kuu üks number. Pikem vaheaeg ilmumises tekkis Antverpeni olümpiamängude ajal, nii et pärast juunikuu numbrit ilmus järgmine alles 19. septembril. Vabanduseks oli peale olümpiamängude ka trükitöölaliste streik. Ühtlasi oli üksikmüügil hind tõstetud 10 margale. Kuigi see number ilmus pärast olümpiamänge, polnud selles olümpiamängudest muud kui G. Kiilimilt „Tervitus Olümpiaadist osavõtjatele.“ Pealkirjalt oli huvitav artikkel Ed. Hermanilt „Lühikesed näpunäited algajatele Bokseritele.“ Alles järgmises numbris (31. sept.) ilmus 2½ lk. ülevaadet Antverpeni olümpiamängudest. Ka edaspidistes numbrites ilmus üht kui teist olümpiamängudest. Aasta lõpuks oli ilmunud 15 numbrit, nendest aga kaks kaksiknumbrit (16 lk.) ja viimane väljaanne kolmiknumbrina (20 lk.).

Lugejaskonna suurendamiseks anti novembrist alates ruumi ka skautidele, nii et E. Spordilehe kaustasse arvatuna hakkas ilmuma „Eesti boy-scout“, mida toimetab E. Tulik. Järgmisel aastal muutus see „Noorsepaks“ ja hiljem kadus iseseisvaks ajakirjaks muutmisega.

Esimene, kes E. Spordilehes hakkas tasu eest tööd tegema, oli kadunud ajakirjanik A. Tamman. Vastutavaks toimetajaks jäi A. Anderkopp küll edasi, kuid rakendudes poliitilisse ellu ei leidnud ta enam palju aega E. Spordilehe toimetamiseks, mispärast tegevtoimetaja ülesanded läksid üle A. Tammannile.

Nii hea või halb kui E. Spordileht oma alg-aastal ka ei olnud, aitas ta siiski täita seda auku, milleks oli spordiajakirjanduse puudumine või selle võrdlemisi kehv osa päevalehtede juures. Praegu võime küll muiata E. Spordilehe esimesi aastakäike lehitsedes, kuid tollal loeti teda õhinaga ning paljudki hilisemad suursportlased on lausunud, et nad esimest äratust sportimiseks olevat saanud E. Spordilehte lugedes.

Teine ajajärk E. Spordilehe ajaloos algas Harald Tammeri asumisega toimetaja kohale. Pärast olümpiamänge oli H. Tammer komandeeritud Saaremaale spordiinstruktoriks. Vahepeal oli ta kirjutanud üht-teist E. Spordilehele. Teda tunti kirjanduslike kalduvustega mehena, sportlasena oli ta veelgi rohkem tuntud. Tagajärjeks oli, et mees kutsuti Saaremaalt Tallinna ja pandi toimetaja laua taha. Tema oli ka esimene vastutav toimetaja, kes hakkas saama kindlat kuupalka. Lehte toimetama hakkas H. Tammer 1921. a. maist ja vastutava toimetajana alla kirjutama sama aasta viimsest numbrist.

H. Tammeri toimetajaks olles üle 8 aasta saavutas E. Spordileht oma õitsengu. Tema õieti andis lehele kindla ilme ja kuju. See täienes samavõrra, kuidas edasi arenes H. Tammer ise. Oma töösse suhtus ta suure andumusega, põlgamata ükskõik millist tööd, mida E. Spordileht talle ette veeretaks. Tal tuli kirjutada juhtkirju, arvustada spordisündmusi, tõlkida lehes spordialade õpetust ja määrusi, tuua välismaa kroonikat ja olla ka fotoreporteriks. Sellele lisaks pidas ta raamatuid ja ärilist kirjavahetust, kasseeris lehemüüjailt raha ja, kui vaja oli, kandis oma turjal ka lehepakid müüjatele laiali. Säärast töökoormat pole olnud ühelgi teisel, kes varem või hiljem on olnud E. Spordilehe toimetajaks.

Toimetaja laua taha sattus H. Tammer oma parimate nooruse vaimustuse aastates, millal otsitakse väljapääsu nooruse energia väljapuistamiseks. Selle energia valas ta rohkem E. Spordilehte kui tegevsporimisele, kuigi ta viimases oli meie väljapaistvaimad kergejõustiklasi ja raskustõstjaid ühes isikus. Meie tunneme H. Tammerit järeleandmatuna oma eesmärkide saavutamisel, kes aga samal ajal on kaine kaalutlusega ja milleski tormamata. Need vourused lisaks Tammeri kõrgehinnatavale andele ja vaimu mitmekesisusele viisid ka E. Spordilehe heale järjele. Sattunuks H. Tammeri asemel tollal keegi teine toimetaja kohale, oluaks suuresti kahtlane, kas E. Spordileht oleks saanud nii tugeva aluse, kui talle pani H. Tammer. E. Spordilehte paigutatud Tammeri üdi jatkus lehele ka pärast tema lahkumist toimetaja kohalt.

Tähtsa osa H. Tammeri tööst E. Spordilehe toimetaja kohal moodustas ka võitlemine spordivastastega. Selles hinnatakse H. Tammeri suurimaks teeneks võitlemist kehakultuurile sihtkapitali saavutamisel. Ei piisanud ainuüksi E. Spordilehe lehekülgedest, vaid rohkem mõjusid sõnavõttud ja selgitused „Päevalehes“, kuhu H. Tammer oli vahepeal astunud toimetajaks. Kui meie käesoleval kuul pühitseme ühtlasi E. K. Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsuse loomise 15 a. juubelit, siis on siinkohas kõige parajam koht meenutada H. Tammeri võitlust kehakultuuri sihtkapitali taotlemisel.

Kui oleme rääkinud sellest, mida H. Tammer on annud E. Spordilehele, siis seda rohkem tuleb imetleda, et ta ka tegevsporilasena suutis tõusta kõrgele, kuigi ta selleks kasutas ainult seda vaba aega, mis napilt jäi üle E. Spordilehe toimetamisest ja selle sagedasest täiskirjutamisest kaanest kaaneni. Väga tagasihoidlikult öelduks tuleb pidada ridu, mida H. Tammer E. Spordilehele kirjutab lehe 15 a. juubeli puhul 5 a. eest: „Isiklikult ma ei kahetse, et minu tegevsporimise rekordid ei nihkunud enam edasi sellise hooga, nagu alul, sest ma arvan, et kui Eesti

Töö E. Spordilehe toimetuses on võrdlemisi vaikne. Ei ole seal suurt sõelumist ega õiendamas käijaid. Peagu kõik kaastöö saabub postiga väga mitmekesisest spordiringkonnast. Alatisemate kaastööliste nimemele pretendeerivad ainult G. Pärnpuu ja A. Poolak, keda pildil näeme vaikselt hardumuses oma käsikirju toomas. G. Pärnpuu on universaalne spordialadest kirjutamises, kuid tema lemmikaladeks on süüsi jalgpall, poks ja tennis, kaasa arvatud lauatennis, milles ta on koguni Eesti internatsionaal. Kirjutuste-seeria „Alec James'i karjäär“, mis ilmus läinud aastal ja oli väga loetav, nuuskis tema välja. A. Poolak „harrastab“ püssilaskmist ja tõstmist, kuid ei keeldu ka lauatennist Pärnpuu nina alt näppamast.

Toimetajal endal on vahetpidamata tööd, nii et palju aega ei raiska oma kaastööliste vastuvõtule. Toimetustalaua taga istub ka Oskar Lõvi alias Toomas Kivi, kelle sulg aga viimasel ajal on kadunud. Tema arvamus on vist, et mooramees on oma töö teinud ning nüüd haudub ainult küsimusi. Seepärast tal ongi nii mõtlik ilme.

Teise laua taga näeme istumas igipõlist talitusjuhti J. Villemsoni. Tema suurimaks mureks on, et E. Spordileht tuleks omadega välja ja sellepärast hoiatab ta alati raha mitte raisata tühjadeks kuldiks. Üle kõige aga vaatavad E. Spordilehe endised toimetajad A. Anderkopp, H. Tammer ja A. Mändvere.

kuulitõuke rekord oleks olnud mõnekümne sentimeetri võrra suurem või raskustõstmise saavutused mõne kilogrammi võrra lähemal maailmarekordile, ei oleks need olnud meie praegustele meistritele midagi ületamatut, küll aga oleks olnud ehk Eesti spordielus natuke enam valgeid kohti, kui E. Spordilehe laua taga oleks katkenud liig varakult nooruse vaimustus.“

H. Tammeri ajal elas E. Spordileht üle mitu ümberkorraldust lehe ilmumise sageduses kui ka kaustas. Toimetajaks asumisel hakkas leht ilmuma kord nädalas. H. Tammer hakkas nüüd kujundama lehte. Ei saa öelda, et tal oleksid selleks olnud varem saadud kogemused, kui ta toimetajaks tuli mitte kustki mujalt toimetuse laua tagant, vaid spordiinstruktori ametist. Tuli alles hakata looma, milleks tuli rakendada oma fantaasia, vaimuanded ja hankida eeskujud. Kõigepealt muutis Tammer lehe väljanägemise paremaks. Ta lasi iga numbri jaoks joonistada eri kaane. Edasi hakkas ta sisu korraldama, et selles peale jooksva kroonika leiduks teaduslikke ja üldpopulaarseid artikleid. Ühtlasi tuli välja töötada sporditerminoloogiat, mis tollal puudus või oli puudulik. Pikapeale tuli välja tõrjuda võõrapärased terminid, nagu „komando“, „koll“ jne. ning need asendada eestlase kõrvale meelepärastematega ja õigekeelsematega. Uue ilme kujunemine ei sün-

dinud küll järsult, kuid seda kindlam oli areng, sest kõike sai põhjalikult kaalutleda.

1923. aastasse astudes muutus E. Spordileht kaks korda kuus ilmuvaks ajakirjaks, tegelikult pigemini kuukirjaks, kuna tavaliselt ilmus ta kaksiknumbrina. Paberi kvaliteet paranes, kroonika osa taandus üldisemate ja spetsiifiliste sporditeaduslike artiklite ees, pildimaterjal rikastus ja isegi karikatuurid-šaržid leidsid ruumi lehte illustreerivatena. Sel kujul oli E. Spordileht saavutanud euroopaliku ilme ja umbes sel kujul oli ta eelkäijaks E. Spordilehe praegusele kujule sporditeadusliku kuukirjana.

Uus murrang lehe ilmumises ja kujus tekkis Pariisi olümpia-aastal, s. o. 1924. a. Selles oli teatavaid teeneid Oskar Lõvil, kes vahepeal oli kutsutud abitoimetajaks. Sellal, millal toimetaja olümpiaatleedina viibis Pariisis, väljastas O. Lõvi katsena E. Spordilehe eritelegrammid mängude tagajärgedega. Nendel oli hea levik. H. Tammer, jõudnud Pariisist tagasi, leidis uue formaadi väga sobivana ja viis asja nii kaugele, et sama aasta augustis hakkas leht ilmuma jälle nädallehena. Nüüd oli selle toimetamisel ja täiskirjutamisel kõvasti tööd nii H. Tammeril kui ka O. Lõvil. Leht oli küll uuesti muutunud päevasündmuste leheks, kuid enam polnud see võistluste lihtne registreerimine ja protokolliline märkimine, vaid nende serveerimine huvitama paneval

kujul ja oskusliku arvustamisega. Päevalehed olid küll oma spordiosakondi tublisti suurendanud, kuid E. Spordileht oma erilaadse sündmuste serveerimise laadiga suutis nendega siiski võistelda, kui mitte just lehe tiraažis, siis igal juhul kvaliteedis. See oli E. Spordilehe parim õitseage, millal leht saavutas oma rekordse tiraaži.

Praegu on raske öelda, millist rada oleks E. Spordileht edasi arenenud, kui 1929. a. lõpul H. Tammer poleks olnud sunnitud lahkuma lehe toimetaja kohalt. Laiematele spordiringkondadele tuli see hämmastama paneva ootamatusena, kuna H. Tammeriga kui toimetajaga oldi harjutud seevõrra, nagu oleks tema pidanud alatiseks jääma sellele kohale. Tammeri lahkumisele mõjutamisel olid ka omad telgitagused, mis ei sõltunud temast.

Hoolimata lehe kvaliteedi headusest, tema muutmisest euroopaimeliseks ja lugejaskonna laienemisest polnud E. Spordileht jõudnud nii kaugele, et oleks täiel määral katnud temaga seoses olevad kulud. Ja kuna Eesti Spordi Keskliit oli sellal sattunud suurtesse majanduslikkudesse raskustesse, hakati taotlema kokkuhoidu kõigis väljaminekutes. Sellest lähtudes tehti toimetajale ettepanek jätkata E. Spordilehe toimetamist rohkem kõrvalteenistusega ja n.-ü. rohkem nimeliselt. Endastmõistagi oli see solvamiseks mehele, kes lehe oli üles töötanud ja sellesse nii palju oma paremat energiat valanud. Kibestatuna otsustas H. Tammer täielikult loobuda E. Spordilehe toimetaja kohast. See sündis 1929. a. novembris ning sama aasta detsembris kirjutas lehele alla juba uus vastutav toimetaja. H. Tammer oli pidevalt olnud lehe tegelikuks toimetajaks 8½ aastat.

Muudatus lehe toimetaja kohal esialgu ei annud end tunda. Toimetamises peeti üldiselt kinni joonest, mille lehele oli annud H. Tammer. Mõningaid tehnilisi erinevusi tingis üksnes trükikodade vahetus. Erinevused aitasid tõsta lehe väljanägemist.

Uueks vastutavaks toimetajaks valiti Aleksander Mändvere, kuna tegevtoimetajaks sai Harry Visman. Mõlemad kuulusid ühtlasi E. Spordi Keskliidu juhatusse ning olid sellega ka lehe hooldajad. Kui eelmine toimetaja oli tööd teinud kindlapalgalisena, siis toimetajate vahetusega hakati tasu maksma iga numbri toimetamise eest, kuna kogu muu töö kuulus reahonorari alla. Mida uus toimetus teostas, sellena olgu märgitud provintsi kaastööliste võrgu laiendamine, millega koos hakati lehes rohkem ruumi andma provintsi spordisündmustele. Sellega lehe sisu valgus laiali ja põletispunktide rohkus harvenes.

1931. a. vahetas leht uuesti trükikoda, kuna kulude kokkuhoidmise eesmärgiga mindi üle teisejärgulisse trükikotta. Sama aasta keskel asus lehe tehniliseks toimetajaks Albert Luht.

On raske määratleda, mis oli peamiseks põhjuseks, et lehe areng ei jatkunud endises tempos. Kaasa mõjuv võis olla kulude kokkutõmbamine, mille tõttu halvenes lehe trükitehniline väljanägemine ja mis tõrjus eemale vilunumad spordiajakirjanikud. Siplemine võlakooratuses ei lubanud üritada ka uuendusi lehe toimetamises, mis aga oluksid vajalikud lehe moderniseerimiseks vastavalt edasirutanud ajale. Veel rohkem mõju avaldas aga asjaolu, et päevalehtede spordinurgad olid muutunud päris tugevaks ja suutsid spordisündmuste serveerimises täiel määral konkureerida E. Spordilehega, rääkimata värskemini serveerimisest. Võib öelda, et E. Spordilehte hakkasid peksma tema oma vitsad. Eeskujud, mida E. Spordileht oli annud spordisündmuste serveerimise näol, mõjusid virgutavalt spordiajakirjandusele ning kadus kvaliteedi vahe E. Spordilehe ja päevalehtede vahel.

E. Spordileht asetas oma paremad lootused Los Angelesi olümpia-aastale, sest varemate kogemuste põhjal olid olümpia-aastad alati toonud huvi tõusu E. Spordilehe vastu. 1932. a. kevadel asus lehe teh-

nilise toimetaja kohale Aadu Adari, kes hiljem sai ühtlasi tegevtoimetajaks. Toimetuse koosseisu täiendati veel Eerik Laidsaarega, kuna kolmandana A. Mändvere nimetati peatoimetajaks. Selle koosseisuga tehti viimne katse jätkata E. Spordilehe ilmumist senisel kujul, kusjuures lehe väljaandmist tihendati kahele korrale nädalas. Tihedama ilmumise tagamõtteks oli päevasündmustele suurema värskuse võimaldamine, et sel teel lugejaskonnale lähemale pääseda.

Tiraaž küll avaldas tõusu, kuid mitte seevõrra, et oleks tasa teinud lehe sagedasemast ilmumisest suurenenud kulud. See ajajärk kujunes viimseks agooniaks E. Spordilehele päevasündmuste lehenä. Veel enne olümpia-aasta lõppu oldi sunnitud lehte muutma uuesti nädalleheks ning veelgi hiljem kaks korda kuus ilmuvaks.

Majanduslikult polnud E. Spordilehe olukord paranenud, missugune asjaolu sundis otsima lehele uut suunda.

Lakooniliselt öelduna oli E. Spordileht tagasi jõudnud lõhutud küna juure, sest 1933. aastast otsustati ta muuta sporditeaduslikuks kuukirjaks, umbes milline kuju oli tal olnud 1923. a., seega 10 a. varem. See otsus oli täiesti oma kohal, sest teist teed tallata, milleks võinuks olla E. Spordilehe muutmine spordipäevaleheks või suurekaustaliseks 3—4 korda nädalas ilmuvaks leheks, ei saanud vajaliku kapitali puudumisest.

Uueks vastutavaks toimetajaks kutsuti omaaegne abitoimetaja Oskar Lõvi, kes H. Tammeri kõrval oli kaasa elanud E. Spordilehe õitsenguaastad. O. Lõvi oli vahepeal veelgi täienenud spordiajakirjanikuna ja H. Tammeri tõmbumisega täiesti poliitilise ajakirjanduse põllule oli O. Lõvi teistest klass paremaks spordiajakirjanikuks, rääkimata suurtest teadmistest muudel aladel. Tema hakkas varemate kogemuste najal kui ka modernsemalt puhuvate tuulte varal looma E. Spordilehele uut alust eksisteerimiseks.

Sisusse hakkas O. Lõvi koondama rohkem teaduslikke artikleid, mille kõrval taotles ka seda eesmärki, et vähemalt siia-sinna E. Spordilehte pillatavate kirjutuste najal aidata selle põua lahendamist, mis valitses käsi- ja õpperaamatute alal peagu kõigil spordialadel. Ühtlasi hakkas E. Spordileht intensiivsemalt tegelema spordipoliitiliste küsimustega ja spordiprobleemide lahendamisega. Tähtsamate spordisündmuste analüüsimist ja arvustamist E. Spordileht jatkas küll ka kuukirjana, kuid kõrvaldades kirjeldusliku osa, milles niikuinii ei saanud võistelda üldise spordiajakirjandusega. Jooksvate sündmuste äramärgimise surus ta kokkuvõtlikku vormi ja sääraselt, et väheste sõnadega öelda võimalikult rohkem. Seejuures piirdus ta ainult nende jooksvate

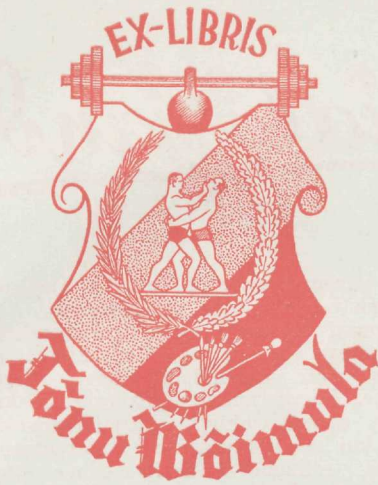
O. Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47, TEL. 444-22

**KÕIK
SPORDITARBED**

täielises valikus soodsate hindadega

Igale sportlasele oma ex-libris,

— seda soovitab toimetusele saadetud kirjas meie vanimaid raskejõustiku-veterane Tõnu Võimula. Peale ex-librise tarvitamist raamatute jne. juures soovitab T. Võimula seda kasutada ka iga sportlase muude tarbeasjade, isegi spordiabinõude juures jne., kus see on võimalik. Sihiks olgu, et ex-librisest kujunegu midagi spordivapi taolist sportlasele.

Eeskujuna andmiseks on T. Võimula endale muretse nud ex-librise. Selle on joonistanud tema kavandi järgi J. Jensen. Ex-libris on T. Võimulal mõeldud mitmevärvilisena. T. Võimula ex-libris märgib omaniku elukutset (maaler) kui ka lemmikharrastust spordis (raskejõustik).

Kuigi ex-libris pole iseendast mingisugune uudis, väärivad T. Võimula täiendusetepanekud sportlaste suhtes siiski tähelepanu ja eeskujuna mõjuvalt.

sündmuste märkimisega, mis nõudsid protokollimist edasiseks umbes leksikoni näol. Kõige juures seadis O. Lõvi eesmärgiks, et iga kirjutus, kas lühike või pikk, peab sisaldama midagi säärast, mis meie aja-kirjanduses pole veel leidnud puudutamist, et ta mõjuks lugejaile uudisena, mis ergutaks teda kontakti säilitama E. Spordilehega.

Osaliselt oli E. Spordileht neid põhimõtteid va remgi praktiseerinud, kuid kavakindlusega. Kavakindlust takistas asjaolu, et Eestis ei leidunud kül laldasel määral vilunud kirjutajaid, sest on ju suur vahe, kas midagi kirjutada laias haardes või otsida sellest välja ainult kvintessents. E. Spordilehe napp ruum eelistas aga viimast.

Kui O. Lõvi asus toimetajaks, ei saanud ta öelda, et kaastööliste hulk kuukirjana ilmuvale spordilehele oleks olnud suur. Tuli näha suurt vaeva kirjutuste hankimisega. Seetõttu jäi püsima vana viga, et suu rema osa lehest pidi ikkagi täitma toimetaja ise, mis aga lehe uue suuna tõttu nõudis seda rohkem pingutamist ja universaalsust spordialade tundmises. See oli O. Lõvil aga ületatav tema kauaaegse prakti kaga ja nii saavutas E. Spordileht uue tugeva jalge aluse ka kuukirjana.

Lisaks tõi O. Lõvi uut hõngu ka lehe välja nägemise maitsekuse tõstmiseks ning hakkas lehe teh nilises koostamises ehk n.-n. murdmises (leheküljen damises) kasutama modernsemaid voolusid.

O. Lõvi püsis E. Spordilehe toimetajana 1934. a. oktoobrini, millal ta lahkus vastutava toimetaja kohalt, kuid jäi edasi abitoimetajana, kuna suundumine uutele aladele ajakirjanduse ja poliitika põllul ei võimaldanud tal täie tähelepanu pühendamist E. Spor dilehele. Uueks vastutavaks toimetajaks sai nende ridade kirjutaja, kes oli O. Lõvi assisteerinud mitte ametliku abitoimetajana.

A. ADARI.

Kiri toimetusele

Meile kirjutab Rahvakultuuri ja Spordiseltsi „Olümpia“ (Võrumaal, Kärgula) esimees järgmist:

Oleks väga soovitav, et Eesti Spordi Keskliit as tuks samme siseministeeriumis kõigi spordiseltside va bastamiseks maakonna lõbustusmaksust nende ürituste puhul. Lõbustusmaks on kammitsaks spordiarenemise jalus ja halvab tegevust, sest sportlased ei ole mingi sugused lõbutsejad, et raske vaevaga teostavate üri tuste puhul viia 25% üldsissetulekust maavalitsusele. Maa-spordiseltsid tuleks tingimata vabastada lõbustus maksust kõigi nende poolt korraldavate ürituste pu hul. Seda oleks soovitav teha siseministeeriumi kaudu.

Eeskujuks maavalitsustele olgu Petseri maavoliko gu, kes vabastas kõik Petserimaa spordiseltsid lõbus tusemaksust.

R/H. ja S. S. „Olümpia“ esimees.

Toimetuse poolt oleks lisada, et spordiseltsidelt võetava lõbustusmaksu küsimus tuleks üldiselt võtta kontrollimisele mitte ainult maal, vaid ka linnades. On teada, et omavalitsused soetavad niikuinii vähe võimalusi sportimiseks, mis teeb lõbustusmaksu võtmist seda ülekohtusemaks.

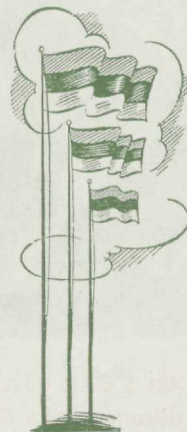
Ülejäänud ridu

● Ameerikas viibivatest eesti raskejõustiklastest on peale poksija H. Veeberi tulnud toime tähelepanu väärivate võitudega maadluses Kundast pärit olev 21-aastane Ferdy Kulbas, kes ameerika vabamaadluses noorte meistrivõistlustel tuli poolraskekaalus New Yorgi meistriks ja võitis vastava kuldmedali. Meistriks tulekuks võitis ta kümme vastast, kusjuures finaalohtul seljatas järjest kaks ameeriklast.

● Läti korvpalli meistrivõistluste tabel liiduklas sis kujunes lõplikult järgmiseks (numbrid tähendavad peetud mängu, korvide vahekorda ja saavutatud punkte):

1. ASK	14	600 : 369	12
2. Starts	14	348 : 296	10
3. US	14	454 : 381	9
4. LV	14	373 : 404	7
5. JKB	14	397 : 393	6
6. 5. RAPSK	14	300 : 350	5
7. LSB	14	309 : 401	5
8. RV	14	342 : 529	2

Eriti silmapaistev on suur korvide vahe ASK kasuks.

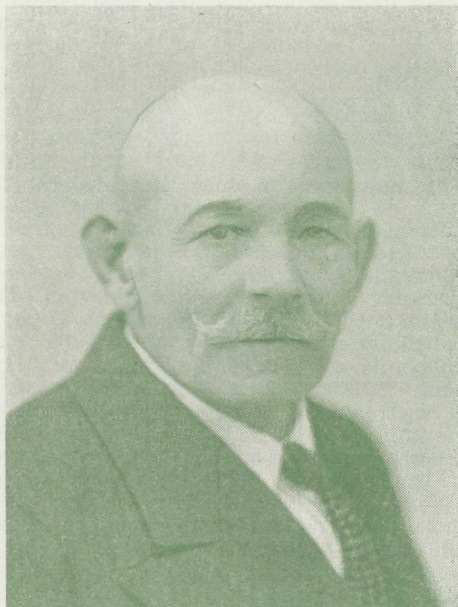
M^eie spordiajakirjandus

1.

Kui Eesti kehakultuuri eluiga võib viimase aja uurimuste järgi hinnata ümmarguselt 65 aastale, siis spordiajakirjanduse algust tema algastmeliselgi kujul tuleb otsida ainult käesoleva sajandi seest. Ei saa ju puht spordiajakirjanduse alla liigitada kõike seda, mida varem diletantlikult kirjutati peamiselt raskejõustiku kohta ja mis oli elukutseliste jõustiklaste ja nende poolt korraldatud võistluste ülespuhumine. Peagu kuski ei olnud tõsisemale laadile pretendeerivat kriitikat ning võistluste kirjeldaminegi lonkas kas ühe või mõlema jalaga.

Üksikuid sõnumeid spordist hakkas päevalehtedesse tilkuma umbes käesoleva sajandi algastatel. „E. Spordileht“ pole veel jõudnud läbi uurida, kui võrd ja mis ajast sport on leidnud tähelepanu eestikeelses ajakirjanduses*), kuid nagu teab jutustada Tõnu Võimula, oli esimesi sõnumeid spordist ehk, nagu tollal nimetati, jõustikust meie ajakirjanduse veergudel kindlasti juba enne 1905. a. Kui praegune vabariigi president K. Pääts omal ajal asutas „Teataja“, olivat Tõnu Võimula pöördunud kirjaliku ettepanekuga toimetuse poole, et lehes avataks ka spordinurk. Ettepanek leidnud vastuvõtmist ja T. Võimula saanud Peterburist, kus ta siis elas, üht kui teist sealsete eestlaste spordielust. Võimula kahetseb, et tal pole säilinud ajalehtede väljalõikeid, kuid niipalju kui ta arvab meenutavat, olnud „Teatajas“ spordisõnumeid ka kodumaalt. Ka olnud Võimula „spordireporteriks“ „Uuele Ajale“. Kahtlemata lisavad käimasolevad

*) Vastava tööga on siiski alustatud.

Tõnu Võimula

oli esimeseks sporditoimetajaks Eestis, toimetades 1914. a. ilmunud Eesti esimesi spordiajakirja „Jõu Ilm“.

uurimused paremat valgust vanema aja spordiajakirjanduse eksisteerimisele ja ulatusele.

Sagedamini hakkas sport ajakirjanduses ruumi leidma käesoleva sajandi teise aastakümne alul, millal meil paisus uute spordialade, nagu kergejõustiku, jalgpalli jne., harrastamine. Siis tekkisid ka esimesed kavatsused spordi-ajakirja väljaandmiseks Eestis. Enne aga, kui need kavatsused konkreetsemaks muutusid, ilmus esimene eestikeelne spordi-ajakiri Peterburis. Selle asutamine ja sünni on küllalt huvitav kas või kehakultuuri ajaloo seisukohalt. Sellepärast pühendame talle alljärgnevalt erilist tähelepanu.

Peterburi eestlaste spordiseltsi „Võimula“ põhikirjas leidis paragrahv, mille järgi seltsil oli õigus välja anda oma ajakirja. Kui siis Tõnu Võimula (tolleaegse nimega Viedemann) ühel peakoosolekul mõndnud selle paragrahvi teostamisele asumist, naerdud ta välja. Sellest vihastatuna otsustanud T. Võimula spordiajakirja välja anda oma algatusel.

1914. a. jaanuaris ilmuski esimene number esimesest eestikeelsest spordiajakirjast. Kaanel oli tiitlina jooniste montaaži vahel märgitud järgmist:

Esimene Eestikeelne

piltidega ilustatud

Jõustiku ajakiri

„Jõu-Ilm“

Edasi oli märgitud, et ajakiri ilmub üks kord kuus ja et selle toimetajaks on T. Viedemann ja väljaandjaks P. Üts. Organiseeritud oli ka ajakirja levitamise kui ka tellimiste, kuulutuste ja kaastöö vastuvõtmise võrk. Peale Peterburi olid agendid järgmistes linnades: Tallinn, Tartu, Riia, Pärnu, Viljandi, Rakvere ja Paide.

Formaadilt oli ajakiri veidi väiksem praegusest E. Spordilehest, sisaldas aga 32 lk., peale selle värvilisest paberist kaaned. Üksiknumbri hind oli Peterburis 10 kopikat, mujal 12 kop., aasta tellimishind — postiga 1 r. 70 k., postita 1 r. 20 k.

Vastavalt reklaamile oli ajakirja eesmärgidena lubatud järgmist, mille toome sõna-sõnaliselt:

„Jõu Ilma“ sihiks on kõiksugu jõustiku harusid toetada, ning laiali laotada ja õpetust anda, kuidas iga inimene odavate abinõudega oma kehaehitust võib täiendada, ilustada, oma tervist karastada ning kosutada ja jõudu kasvatada. Sellega tuleb „Jõu Ilm“ oma programmiga igaühele kes soovib terveks ja tugevaks saada vastu.

„Jõu Ilm“ toob kõige uuemaid ja huvitavamaid teateid nii asjaarmastajate kui ka elukutseliste jõustiku tegelaste elust ja tegevusest.

„Jõu Ilm“ toob igas numbris palju huvitavaid pilte tähtsatest jõustiku tegelestest.

„Jõu Ilmast“ saavad tuntud kirjanikud ja jõustiku sõbrad kaasa töötama.

„Jõu Ilm“ toob hulk huvitavaid ja õpetlikka juttusid niihästi algupäralisi kui ka tõlkeid.

„Jõu Ilmas“ leidub naljaosa, millest tublid nalja- ja pilkekirjanikud osa võtavad.

Oma ilmutamise vajadust põhjendas „Jõu Ilm“ ka sellega, et ajakirjandus ei pühendanud kuigi suurt ruumi spordile. Olukord oligi umbes säärane: enamik päevalehti ei võtnud kuigi meeleldi vastu spordisõnumeid, mõni hoopis keeldus neid avaldamast.

„Jõu Ilma“ esimese kui ka järgmiste numbrite ilmutamist päevalehed ei arvestanud heatahtlikult. Ühise toonina kõigest arvustusis võis välja lugeda, et spordi-ajakirja väljaandmist peeti soovitatavaks, kuid „Jõu Ilm“ ei rahuldanud neid sisult. „Postimees“ nr. 61 — 15. III 1914 kirjutab muuseas, et uuest ajakirjast polevat loota „meie jõustiku-elu kajastajat, uute sihtide näitajat ja teerajat“. Ka „Päevaleht“ ja teised avaldasid mahategevaid arvustusi, ainult „Tartu Päevaleht“ oli heatahtlikum ja kirjutas ka veidi kiitvalt. Peamisteks etteheideteks olid, et ajakirjas on tsirkus-spordi propageerimist (žonglööride ja tasakaalukunstnike kiitmist, rohkesti elukutseliste spordi toetamist jne.) ja et ta keeleline külg on ebaladus. Leiti, et hoolimata „Jõu Ilma“ ilmutamisest olevat sportlaskond siiski ilma ajakirjata.

Meil pole siinkohal ja tagantjärele põhjust olla kohtumõistjaks. Siiski võib märkida, et arvustusteski oli spordivõhiklikkust, teisest küljest oli aga „Jõu Ilm“ tõepoolest puhtast spordist veidi kõrvale kaldunud. Nii ilmus temas ka numbrisse üks põnevusjutt ning tavaline naljanurk.

See kõik aga ei kahanda „Jõu Ilma“ ajaloolist väärtust meie silmis ning T. Võimula ettevõtlikkust

peab eriti kiitvalt mainima. Tema jääb ikkagi teerajajaks Eesti spordiajakirjanduses.

Huvitav on „Jõu Ilma“ järgi vaadata, missugune oli tolleaegne sporditerminoloogia. Nii leiame kergejõustikus „pikkuse hüpet“, „kepiga hüpet“, „diskuse viskamist“, „jooksu takistustega“ jne., tõstmises „kiskumist“, „lükkamist“ jne., ujumises „kõhuli ujumist“ jne. Ajakirja stillist annab aimu järgmine tsitaat: „Et heaks kaugemaa jooksjaks harjuda, on tarvis järgmist tähele panna. Söögiks tarvitatagu ainult taime toitu, kauna vilja söödagu kuivatatult. Viina, õlut ja tubakat ei tohi mitte sugugi tarvitada. Ka naisterahvastest hoitagu võimalikult eemale. Harjutusi tehtagu iga päev määratud tunni ajal. Esialgu võetagu lühemaid jooksu- ja kaugusi ja pikendatagu neid iga päev vähe haaval. Mitte kunagi ärgu harjutatagu peale söömist, vaid paar tundi enne söömist. Jooksu ajal hingatagu läbi nina, ninaga tõmmatagu õhku sisse ja suust lastagu välja; siis ei väsi ruttu ära. Peale jooksu harjutust pestagu ennast külma veega puhtaks ja õerutagu ennast üleni palja käega üle. Kes neid näpunäiteid tähele paneb ja selle järele püüab käia, sellest võib väga hea kaugemaa jooksja saada!“ Kogu tsitaat oli tõlge kas soome või vene keelest.

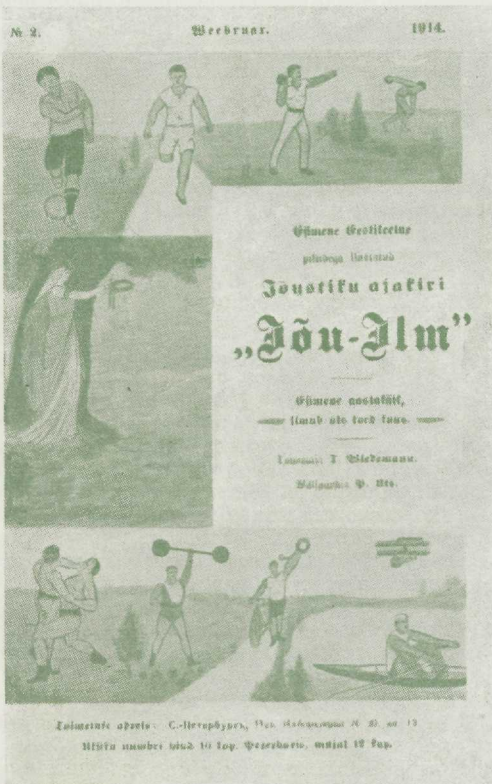
Kuigi T. Võimulale oli raskejõustik tegelikult südamelehedasem, on ta oma ajakirjas püüdnud puudutada kõiki tollal Eestis harrastatavaid spordialasid ja paikkuda neis õpetust. Nii leiame „Jõu Ilmast“ kirjuisutamise määrusi, kergejõustikus jooksude õpetamist ja maailma- ning rahvaste rekordide tabeleid, üht-teist ujumisest, jalgpallist, suusatamisest ja isegi lennuspordist. On kirjeldatud üle Eesti spordiseltsides, toodud kehakultuuri ajalugu, puudutatud spordi-probleeme ja spordi varjukülgi. Lühidalt: on puütud olla universaalne ja mitmekülgne. Nii paljud „Jõu Ilmas“ avaldatud on suure väärtusega materjal Eesti kehakultuuri ajaloo koostamise töödeks.

Suurema osa iga numbrist sisust täitis T. Võimula ise, kes selleks kasutas päevatööst tulnuna õhtust aega. Kuid ei puudunud ka kaastöölised. Korrekto-riks, kes ühtlasi tegi tõlkeid, oli meil poliitilises elus hästi tuntud V. Kingisep. Kui viimane oli sunnitud Peterburist põgenema, asendas teda temaga vababielus olnud naine — prl. Lell, kes oli laialdaste teadmistega ning oskas üle poole tosina võõrkeele. Tartust oli kaastööliseks Paul Parming, kes hiljem oli Kaarel Eenpalule viimase rahvamiillitsa ülemaks olles vanemaks adjutantiks ning kes Saksa okupatsiooni-vägede eest Venemaale põgenes, kus jäi kadunuks. Tallinnas oli esindajaks ja kaastööliseks kõigile tuntud Artur Kukk, Paides J. Pürn jne. Üldiselt oli ajakirja töö ja levitamine päris hästi organiseeritud.

Esimest numbrit trükiti 3000 eksemplari. See hulk müüdi nii ruttu, et T. Võimula oleks äärepealt välja annud teise trüki! Suurim ostjaskond oli Peterburis ja Tallinnas. Ka järgmisi numbreid trükiti 3000 eks., kuid neist jäi osa müütmata. Võib-olla oli mõjunud halb arvustus. Sellest, kuidas Tõnu Võimula Peterburis ajakirja levitas, jutustab ta ise järgmist:

Peterburis oli eestlaste suurimaks kogunemise ja kokkusaamise kohaks Eesti Jaani kirik. Kirikusse endasse läks aga vähe rahvast, suurem osa jäi välja, et kohata sõpru ja nendega juttu puhuda. Võimula koos abikaasaga võtnud aga ajakirjapakid kaasa ja müütanud eksemplare kiriku juures. Iga eestlane pidas kohuseks osta eestikeelset ajakirja. Samuti levitas ta ajakirja eestlaste pidustustel ja muudel kokkutulemistel.

Esimesed kaks numbrit trükiti Peterburis J. Vatsari trükikojas. Et aga kulud olid liig kõrged, mindi üle Narva J. Tenissoni trükikotta. Viimases sai ilmuda 3. ja 4. number (märts ja aprill), siis tuli „Jõu Ilma“ väljaandmine katkestada. T. Võimula kui toimetaja ja P. Ütsi kui nimeliselt väljaandja vahel olid tekkinud lahkkelid, mille tagatipuks P. Üts teatas või-

Säärane oli Eesti esimese spordiajakirja „Jõu Ilma“ kaas.

Suurim tänu

kõigile, kes E. Spordilehele 20 aasta kestel on kaasa aidanud. Erilisemat tänu avaldame siinkõlal Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisusele käesoleva juubelinumbri väljaandmise toetamise eest.

Toimetus.

mudele, et ta loobub ajakirja väljaandmisest. See tähendas ühtlasi „Jõu Ilma“ ilmumise seismajäämist ja T. Võimula oli sunnitud hankima uut luba. Selleks kulus umbes 1½ kuud, kuni lõpuks saabus uus luba ajakirja väljaandmiseks, kuid uue nimetusega — „Uus Jõu Ilm“. Võimula saatis käsikirjad Narva, kus uus takistus tekkis trükkikojas: kolm kuud möödus, ilma et oleks jõutud number valmis trükkida. Seks ajaks aga puhkes maailmasõda ja kuna ajakirja peamine ostjaskond mobiliseeriti, otsustas Võimula loobuda ajakirja edasiandmisest.

Hiljem on Võimula seda sammu kahetsenud. Ajakiri oli annud temale päris rahuldavat sissetulekut*.)

ning Võimula usub, et väljaandmise jätkamise puhul oleks ta endale kindlustanud päris hea põlve.

Enne enamlaste võimuletulekut töötas T. Võimula kaasa venekeelses spordi-kuukirjas „Спортивный атлет“, mida jõudis ilmuda viis numbrit ja mida andis välja Venemaa raskejõustiku liit. Selles leidis puudutamist ka Eesti raskejõustik. Eesti keeles uut spordi-ajakirja aga varem ilmuma ei hakanud kui pärast Eesti iseseisvuse saavutamist, millal selleks oli „Eesti Spordileht“.

(Järgneb.)

*) Neli ilmunud numbrit oli T. Võimulale jätnud puhta ülejäägina 500 rubla, pealeselle ülejäänud eksomplarid.

Eesti Spordilehele 20. aastapäevaks

J. Lepp

Maadluse, Poksi ja Tõsteliidu abiesimees

Avaldades alljärgnevad read, mis Eesti Spordilehele tema juubeli puhul on saatnud meie tuntud spordiveteraan, -tegelane ja sõjamees, palume autorit ühtlasi vastu võtta tänu tähelepanu osutamise eest.

Toimetaja.

Sporti harrastas meie rahvas kaugelt varem kui saime oma spordi-ajakirja. Enne selle ilmumist omasime juba ülemaailmalise kuulsusega sportlasi. Pärast riikliku iseseisvuse saavutamist võisime ka oma ajakirja asutamisele mõelda ning selle teostada.

Nüüd, pärast kahekümneaastast ilmumist, oleme kõik tunnistajad, et see algatus oli põhjapanevaks teguriks Eesti spordiliikumisel. Asunud oma spordilehe väljaandmisele, osutus sel-

lega võimalikuks levitada riiklikku mõtlemisviisi ja rahvuslikku vaimu tegevsporlaste kui ka rahva sekka.

Tagasi vaadates tulemustele võime saavutustega rahule jääda. Kahekümne aasta jooksul on meie spordileht seisnud ajakõrgusel ja on suutnud pakuda palju huvitavat ning annud tõhusaid näpunäiteid spordi eriharude alal. Ta on olnud valgustajaks ja kaasaaitajaks ja spordiideede eest võitlejaks meie rahva hulgas. On esile toonud sündmusi ja paremaid saavutusi nii kodu- kui ka välismaalt, mis on vääri-

nud järeletegemist ja mis on osutunud meie noortele õhutajaks ning virgutajaks.

Loomulikult ei suuda üks ajakiri täies ulatuses rahuldada iga sportlase nõudeid ja kui kellelegi oleks vaja milleski etteheiteid teha, siis eeskätt tegevsporlastele enestele, kes ei ole küllalt hoolsad olnud kaasaaitamises oma ajakirjale.

Kui me täie tunnustusega võime tagasi vaadata kahekümne aasta jooksul rahuaja olukorras tehtud tulemusrikkale tööle, siis soovib igauks selle jätkamist tulevikus veel suurema eduga. Seda just praegusel raskel ajal, millal meie targasti juhitud riigipoliitika tõttu oleme küll mittedõdija riik, kuid asume siiski sõjateatrile väga lähedal.

Erakordsel ajal on sporditegevus surutud eriolkorda, mis takistavalt mõjustab sporditegevust. Praegu, millal maailma suurriigid on omavahel sattunud sõjajalale, kannatavad selle all ka kõik sõjast otseselt mitteosavõtjad rahvad ja eeskätt just väikerahvad. Tekkinud keerulises olukorras ei või keegi õieti ennustada, kuidas laheneb praegune maailma konflikt. Sellest tingituna ei ole meil erilist õigust loota, et meie olukord spordis kuni tekkinud konflikti lahendamiseni palju paraneks. Vastuoks, võime oletada selle halvenemist. Sellepärast lasub meie spordiajakirjal praegusel ajal eriti vastutusrikas ülesanne — säilitada sportlaspere rahvuslikku ja riiklikku meelsust, kindlat võistlus- ja harjutustahet ning viia meie kõrge moraaliga sportlaspere edasi kuni avaramate võimaluste arenemiseni.

Selleks aitame kõik kaasa, kui säilitame oma rahvusliku meelsuse, mõtleme eeskätt omariiklikult ja püüame oma tööd ja tegevust suunata kõigis eluavaldistes esilekerkivate raskuste üksmeelsele kõrvaldamisele.

Selles kindlas teadmises, et riigi ja rahva heaolu on ühine sportlasperega, soovim Eesti Spordilehele tema järgneva ilmumise aastail parimat edu.

SPORDILEHT

Nr. 4

APRILL

1940

Eesti Spordileht ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel üks kord kuus. **Toimetus ja talitus**: Tallinn, Múútrivahe 22-2. Talitus avatud iga áripáev kl. 9—3. Telefonid: talitus — 468-88, toimetaja — 444-28.

TELLIMISHIND: aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 kr., 1/4 a. 1 kr., úksiknumber 35 snt.

Vá l i s m a a l e aastaks 6 krooni, 1/2 a. 3 kr., 1/4 a. 1 kr. 50 snt.

Tellimiste vastuvõtm. talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites

Toimetaja: **AADU ADARI.**

SPORDITEADUSLIK
K U U K I R

21. AASTAKÄ

Praegune seis spordirindeil

Uha rõhavamaks muutub maailma spordiliikumisele vältav sõda. Omaaegsed lootused, et pingutused rahu heaks leiavad teatavat praktilist toetust kevadeks, on nüüd haihtunud. Seevastu on sõjaringe koguni laienenud. Kui aasta alul märkisime, et sõdivate riikide hoiakus Skandinaavia poolsaare suhtes on märgata käärimismeeleolu, siis nüüd ongi sõjafront kas kaudselt või otseselt laienenud sinna. Daani okupeerimine ja sõjategevus Norra rannikul on muutunud üleöö tõsiasjaks, mida vahest ei oodanud möllu sattunud riigid isegi. E. Spordilehe asi pole arutleda, kuivõrd põhjendatud on sõjalised sammud Skandinaavias, küll aga nentida, et rahulikuks sportimiseks on maailmaväli veelgi kahanenud. Ei saa olla normaalset kehalise kasvatuse tegevust Daanis ja Norras, kui nad pole enam täielikult oma peremehed, vaid sunnitud kaitse alla võetud või võtmisel kaitse alla. Palju rahulikumat meeleolu ka Rootsis, kuigi tema erapooletust pole riivatud. Alarmiseisukord püsib ikkagi.

Sündmused Skandinaavias on tõmmanud kriipsu nendelegi lootustele, et muu maailma käärides saab Balti mere basseini ümbruses spordisuhtlemine jätkuda ja koguni süveneda Skandinaavia ja Balti riikide lähenemise näol üksteisele. Nüüd oleme veelgi rõhkem isoleeritud ning väljavaated spordisuhtlemiseks on kahanenud miinimumini. Ometigi oli Kopenhaagenis üks päev enne Saksa okupatsioonivägede saabumist postitatud kiri meie kergetõustikuliidule kutsega maavõistluseks juulis Kopenhaageni. Kas kutse jääb püsima ka muutunud olukorras, on suuresti kahtlane.

Ainsad pilgud spordisuhtlemises jäävad püsima meie lõunapoolsetele Balti riikidele. Saame küll edasi arendada suhteid Lätiga ja Leeduga, kuid koostööks kõiki kolme riigi vahel pole siiski lootusi. Spordisõda (igal pool ikka sõda) Läti ja Leedu vahel pole vaibunud. Leppimise sümptoomi oli küll märgata ja vahest oleks jõutudki leppimiseni veel enne suvehooaega, kui Leedul endal poleks tekkinud sisemisi

rahatusi spordirindel. Teatakse rääkida, et mingisuguse võistluse puhul Kaunases Vilniuse ja Kaunase vahel tekkinud skandaal, mille tagatipuks Vilniuse mehed saanud väljakult lahkuda ainult politseiknovo saatel. See kurb sündmus on Leedus sisendanud kartuse, kas midagi säärast ei korduks ka suhtlemise uuendamisel lätlastega. Sellepärast olevat mõista antud, et käesolev aasta võiks Läti-Leedu spordisuhte uuesti jaluleseadmises jääda vahele. Vastavalt sellele tuleb orienteeruda ka Eestis, nimelt just igasuguste Balti turniiride suhtes. Leedulasi ja lätlasi saame küll vastu võtta oma kodus ning omakorda võime külastada meiega soojema sõprusega häälestatud Riiat ja Kaunast, kuid Kaunas ja Riia jäävad üksteisest kaugele.

Kõigi kurbade sündmuste kõrval on lohutuseks Nõukogude Vene ja Soome vahelise sõjategevuse lõpetamine. Vennasrahvas pidi selleks küll tooma raske ohvri, kuid sõja jätkumise puhul võinuks olukord kujuneda veelgi halvemaks. Esialgu on Soomel käedjalad kinni sisemise ülesehitamisega ja sõjahaavade parandamisega, mispärast praegu on varajane oletada, millal Soome võib uuendada tegevust rahvusvahelisel spordirindel.

Kõigest hoolimata pole aga Soome veelgi heitnud täiesti kõrvale Helsingi olümpiamängude 1940 korraldamise mõtte, seda vähemalt ametlikult mitte. Nende ringhääling on loendanud riike, kes olevat nõus osa võtma olümpiamängudest, ja ka muus osas on antud mõningaid olümpiateateid. Siiski näib viimasel ajal asjade käik kalduvat sinnapoole, kus muu maailm arvab seda ammu olevat: nimelt ametlikule loobumisele olümpiamängudest. Vastav komitee on konstateerinud suuri raskusi mängude korraldamises ja selle põhjal arvatakse peatselt saabuvat lõplikku selgust, mis tõmbab kriipsu 1940. a. olümpiamängudele. Sõjalise konflikti tekkimisel N.-Venega Soome deklaratsioon, et annab lõpliku otsuse olümpiamängude korraldamise või mittekorraldamise asjus 1940. a. mais. Näib, et ta jääbki selle juure.

Üle aastate selja

Vastastikuse abistamise pakti sõlmimisest saadik N.-Venega on meil eraviisiliselt päevakorda tõusnud ja sinna püsima jäänud spordisuhtlemise loomise kavatsused vägeva idanaabriga. Samasugust huvi selle võimaluse teostamiseks hellitatakse ka Lätis, nagu hiljuti võis kuulda ühelt Tallinna külasthanud Läti sporditegelaselt. Näib, et meie spordiorganisatsioonidel poleks midagi selle vastu, kui suhtlemine N.-Venega teostuks, kuid kahtlemata on selles võita veel palju takistusi, seda enam, et N.-Vene on oma spordisuhtlemises välismaaga olnud veelgi kuldsemas isolatsioonis kui omal ajal Inglismaa jalgpalli alal. Seisukohtade revideerimist ei tehta igatahes üle-peakaela. Mõningaid sümptoome siiski on, et N.-Vene on järele andmas. Nii räägitakse üha visamalt N.-Vene ja Saksa vahelisel jalgpallimaavõistluse korraldamise kavatsusest eeloleval suvel.

„Sisepoliitilisel“ spudirindel pole meil viimasel ajal erilisi uudiseid olnud. Eeltööd järjekorras neljanda kehalise kasvatus kongressi kokkukutsumiseks jätkuvad kavade väljatöötamise näol. Esialgu aga lähemat informatsiooni ei anta. Edasi on mitteametlikult kuulda kavatsusest, mille järgi maakondade omavalitsusi tahetakse kutsuda lähemale rakendamisele spordivõimaluste toetamiseks oma maakondade piires. See võimaldaks Eesti Spordi Keskliidul vabamaid käsi ja rohkema energia paiskamist mujale.

Uus eelarve-aasta algas meil 1. aprillil, esialgu pole aga leidnud lõplikku kinnitamist Eesti Kultuurkapitali eelarved, milledest sõltub kehakultuuri sihtkapitali valitsuse töö alanud eelarve-aastal. Selgust on oodata mai esimesel poolel. Vastavasse eelarvesse on kehakultuuri sihtkapitali valitsus võtnud summa ka tööde alustamiseks Eesti kehakultuuri ajaloo koostamiseks. Kas aga sellele tööle saab asuda, sõltub sellest, missuguses ulatuses kinnitatakse sihtkapitali eelarve. Nüüd oleme jõudnud välja tahteni ajalugu koostama hakata, kuid samal ajal võib see põrgata vastu uut müüri. Oleme korduvalt selgitanud, et ajaloo koostamise algus ei tohi enam viibida. Kui ka nüüd ei jõuta kaugemale, siis tõenäoliselt tuleb kogu kavatus heita nurka, sest ega ajad selleks parane, vaid halvenevad. Vastavad asutused peavad tegema lõpliku otsuse, kas põhimõtteliselt need ülded on huvitatud ajaloo koostamisest või mitte, venitamine otsuse tegemises on kahekordseks kahjuks.

Viimasel ajal on Eesti Spordi Keskliidu erialaõpetajate tegevuse suhtes hakatud sõna võtma organisatsioonide koosolekul ning vastavad teated on ulatunud ka ajakirjandusse. Võimlemisõpetajad oma arvustuses on rõhutanud, et eriala-õpetajad peaksid spordialade tundmises olema n.ö. universaalsemad, et neid saaks võrdselt rakendada tööle mitmel erialal. Selle kohta ei oleks muud lisada kui pidada ideaalseks, kui näiteks tõsteõpetaja oleks ühtlasi hea tennisõpetaja või ümberpöörduvalt, kuid kus on meie koolid, kes neid nii oleksid ette valmistanud eriala-õpetajate mitmekesisele kutsele? Rahulolematust on avaldatud ka Narvas, ilma et samal ajal oleks esinetud lahendusele viitava ettepanekuga. Ja nagu on teada, on nurisemine alati kergem kui selle vältimiseks pakkuda lahendusettepanekuid. Meie eriala-õpetajatele, kes peagu läbi aasta on pidevalt lennus mööda riiki, ei saa erilisi etteheiteid teha. Küsimusse võiks tulla vahest üksnes see, et spordiinspektor peaks sagedamini spordikeskusi külastama, et koordineerida üldist tööd kohapeal. See tooks selgitust ning vältiks nurisemisi.

Kui kokkuvõttes rääkida üldisest seisust spodirindel, siis võiks konstateerida, et rahvusvahelisel rindel valitseb madalseis, kodumaal aga parasseis.

A. ADARI.

Käesolevas numbris E. Spordileht jätkab Eesti kergejõustiku rekordide arengu tabelite avaldamist. Eeskätt toome need alad, milledes ametlike rekordide kinnitamist jätkatakse. Ühe säärase rekordina, mida allpool ei korda tema üliväikese arengutee tõttu, oleks nimetada tippsaavutust 25.000 m-is. 1923. a. selle distantsi esmakordselt kavas olemise puhul saavutas J. Lossman ajaks 1.32.27,5, mida siiani pole ületanud ükski eestlane.

3000 m		17,1 A. Paluvere	1925
10.55,7	Viitanen	16,5 E. Rähn	1926
10.23,2	Kuke	16,0 E. Rähn	1929
9.31,1	J. Lossman	15,7 E. Rähn	1930
9.30,0	J. Lossman	15,5 J. Talmre	1938
9.20,0	J. Lossman	15,3 J. Talmre	1938
9.18,7	K. Laurissoo	200 m tõkkeid	
8.59,5	F. Beldsinsky	29,8 J. Meimer	1930
8.56,2	F. Beldsinsky	28,2 E. Rähn	1930
8.52,2	F. Beldsinsky	26,8 R. Toomsalu	1937
8.51,2	E. Prööm	26,2 F. Kudu	1939
8.49,8	E. Prööm	400 m tõkkeid	
8.47,4	E. Prööm	65,0 R. Saulman	1921
8.46,0	E. Prööm	63,6 A. Veimre	1922
8.42,8	E. Prööm	61,9 A. Veimre	1923
5000 m		61,6 R. Saulman	1924
17.59,0	E. Saaristu	59,6 E. Rähn	1925
(17.06,6	E. Saaristu	57,4 E. Rähn	1931
17.38,5	J. Villemson	Kõrgushüpe	
16.49,2	E. Saaristu	1,55 B. Abrams	1911
16.41,9	J. Lossman	1,57 B. Abrams	1912
16.36,2	J. Lossman	1,65 B. Abrams	1912
16.21,7	J. Lossman	1,67 B. Abrams	1912
15.59,4	J. Lossman	1,70 B. Abrams	1913
15.42,0	K. Laurissoo	1,75 B. Abrams	1913
15.34,6	F. Beldsinsky	1,80 B. Abrams	1914
15.07,4	F. Beldsinsky	A. Kolmpere	1921
10.000 m		1,82,5 V. Ever	1924
37.31,8	Neps	(1,83 A. Kolmpere	1925)
34.49,8	J. Lossman	1,85 E. Roht	1928
34.30,0	J. Lossman	1,87 G. Schmidt	1931
34.05,0	J. Lossman	1,88 A. Kuuse	1933
33.51,6	K. Laurissoo	1,90 A. Kuuse	1933
33.35,6	A. Maasik	G. Schmidt	1934
32.59,8	F. Beldsinsky	(1,95 A. Kuuse	1934)
32.34,4	F. Beldsinsky	1,93 A. Kuuse	1935
20.000 m		1,94 A. Kuuse	1935
1.16.38,9	H. Paal	1,95 A. Kuuse	1936
1.16.12,0	O. Ernits	Kaugushüpe	
1.13.51,0	K. Laas	4,95 Margevič	1911
1.13.00,6	A. Koidu	5,01 B. Abrams	1911
1.11.48,8	E. Martin	5,26 A. Ounapuu	1911
30.000 m		5,30 B. Abrams	1912
2.04.41,8	J. Lossman	5,73 Margevič	1912
1.58.41,5	J. Lossman	5,78 J. Villemson	1913
1.54.39,0	E. Martin	6,02 Pimson	1913
Tunnijooks		6,26 A. Ohaka	1915
14.360,50	N. Čučelov	6,27 Klein	1915
16.193,60	J. Lossman	6,36 A. Kolmpere	1916
16.970,01	J. Lossman	6,46 A. Kolmpere	1918
17.098,35	J. Lossman	6,66,5 A. Kolmpere	1920
110 m tõkkeid		6,81 A. Kolmpere	1920
19,8 B. Abrams	1912	6,92 A. Kolmpere	1922
19,4 B. Abrams	1912	7,09 A. Kolmpere	1923
19,0 B. Abrams	1914	7,20,5 A. Kolmpere	1923
18,8 F. Sauemägi	1914	7,40,5 N. Küttis	1933
17,4 F. Sauemägi	1915	(7,42 N. Küttis	1933)
E. Rähn	1925	7,41,5 R. Toomsalu	1937

V. KALAM

Mõtteid suusaspordi organiseerimises!

Nende ridade kirjutaja avaldab mõningaid mõtteid selle kohta, mida suusaspordis tuleks korraldada tema edasiseks paremaks arenguks.

Ometi kord oli suusatajail õnnelik talv. Küll tekitas tuska käre külm, kuid lume paksus ja pikk püsimine sundisid unustama kõik külmast tekitatud takistused. Sel talvel võisime kõige kindlamalt veenduda, et suusatamine on oma levikult Eestis esimesi spordialasid.

Arvestades suusatamise massilist levikut, on juba ammu osutunud vajalikuks iseseisva suusaspordi liidu asutamine. See küsimus ootab lahendamist juba aastaid. Praeguse talispordiliidu juhtida on suusatamine, jäähoki, kiir- ja iluuisutamine. Ühele liidule heaks ja korralikuks tööks on alasid liiga palju, pealegi kui need alad hõlmavad harrastajate hulka, milline on suurem kui mitme teise liidu omad kokku. Siit tuleb otsida ka põhjust, miks jääspordialad pole meil soovitava määral arenenud. Tuleb asutada kaks liitu, s. o. Eesti Suusaspordi Liit ja Eesti Uisutamise (või Jääspordi) Liit. On tekkinud kartusi, et jääspordi alad on alles nigelad iseseisva liidu asutamiseks. Kuid siin on just uuel liidul ees tänulik tööpõld.

Uute liitude asutamisel saaksid juhatused põhjalikult pühenduda kõigisse küsimusisse vastaval alal. Pole põhjust karta, et ei leiduks juhatustesse asjast innustunud tegelasi. Leidub lisaks senistele liidutegelastele meil küllaldaselt ka palju häid nooremaid juhte. Majanduslikultki pole põhjust takistusiks, kuna liidu töövõime ei olene nii palju majandusest, kui just juhatuse liikmete sobivusest ja nende töövõimest. Pole takistuseks ka praegused rasked ajad meil ja mujal. Nüüd on meil eriti põhjust oma sisemiste olude korraldamiseks. Seda on juba korduvalt toonitanud meie lugupeetav E. Spordi Keskliidu esimees K. Terras.

Millised oleksid uue E. Suusaspordi Liidu esimehed ülesanded?

Tuleb kindlasti kooskõlastada E. Suusaspordi Liidu ja Kaitseliidu tegevus suusaspordi arendamiseks. Viimastel aastatel on see puudunud. Eriti on see maksev suurte üleriiklikkude ürituste korraldamise suhtes. Neid on liiga palju ja paralleelseid. Paremate suusatajate alatine äraolek teeb kohtadel väga suuri takistusi oma kohapealsete ürituste korraldamiseks. Teisest küljest liiga palju suuri üritusi vähendab nende suurejoonelisust ja veetlust küll publiku ja võistleja suhtes.

Suusatamise alal määrused puuduvad täielikult. See on olnud põhjuseks paljudele arusaamatustele ja lahkuminevatele tõlgitsustele. Kui

15—16-aastasi noori lastakse võistelda 30 km suusatamises, kas ei tule siin määruste abil luua korda? Sarnaseid küsimusi on väga palju. Juba järgmiseks hooajaks tuleksid määrused välja töötada ja maksma panna ning trükkida määrustik-käsiraamatuna, et nad oleksid kättesaadavad kõigile.

Vajame kiiremas korras üldmäärusi ja määrusi murdmaasõidus, väravasõidus, suusahüpetes ja kombinieritud suusatamises. Teame, milline levik on eriti käesoleval aastal olnud mäesõidus ja suusahüpetes. On kasvanud uus suusapõlv neil aladel. Teame ka, et vaevalt leidub veel neid, kes eitaksid üht või teist ala, nagu mõni aasta tagasi, kus leidis kaks vaenulist leeri — murdmaasuusatajad ja mäesõitjad! On arusaadud, et kõik suusatamise alad on aina täienduseks üksteisele. Selle uue põlve õiges suunas arenemise huvides vajame kõiki neid määrusi.

Pole seni midagi kuulda olnud suusaspordi kohtunike organiseerimisest ja koolitamisest. Suusaspordis uute alade juuretulekuga vajame ka neis teadlikke ja kindlaid kohtunikke. Tuleb asuda kohe suusaspordi kohtunike kogude organiseerimisele kõigis tähtsamais suusaspordi keskuses. Eelolevaks hooajaks peaksid need olema organiseeritud vähemalt Tallinnas, Narvas, Viljandis, Võrus, Rakveres ja mujal. Kohtunike kursusi on tänava juba korraldatud, asja tuleb edasi arendada, katsed korraldada jne.

Räägime küll, et suusaspord on meil juba massispord, kuid praegust arengut ei saa kaugeleki küllaldaselt pidada, eriti kui arvestada, et talvel suusaspord on meie oludes ainuke spordiala, mille harrastamiseks on võimalusi igahel. Kui palju on veel meil kolkaid suusaspordile avastamata, rääkimata meie õrnamasoo kaasalöömisest! Kui algelised oleme veel varustuse suhtes! Milline töövõlv ootab suusatamisoskuse tõstmise alal! Tuleb leida võimalusi suusaspordi veel enamaks levitamiseks.

Suure töö peaksid siin tegema koolid. Koolide talvespordi päevad peaksid olema sunduslikud. Senine kord ei anna vajalikke tulemusi. Kui Viljandis, mida nimetatakse ka üheks suusaspordi keskuseks, kõige suurem kool (700 õpilast), talvespordi päevadeks nimetab kahel õppetööst vabastatud tunnil sooritatud jalutuskäiku, siis aitab siin olukorda parandada ainult käsk kõrgemalt poolt, s. o. Haridusministeeriumist. Praegune kord aitab aina süvendada vastuolu õpilaste ja õpetajate vahel, kuna õpilased on väga hästi teadlikud, milliseid võimalusi on antud õpetajaile kaasa aidata sellel alal. Võimaluse korral peaksid talvespordi päevad olema kolme-päevased, millise aja jooksul saaksid õpilased nautida täielikult talvespordi mõnusi ja omandaksid ka kõik vajalikud algteadmised.

Õpetajaskonnale vajalike teadmiste andmiseks tuleb korraldada vastavaid kursusi, mida peaksid organiseerima Haridusministeerium või kohalikud koolivalitsused.

Üllatavalt väike on spordiorganisatsioonide liikmeskonnas suusatajate arv. Siin peab muudatus toimuma. Need organisatsioonid peavad olema teistele just teenäitajaiks sellel alal.

Palju tööd saaksid teha veel noorte organisatsioonid, eriti maal, esijoones skautlikud rühmitused, maanoored, ÜENÜ osakonnad jne. Tuleb järjekindlalt jätkata tänava alustatud asjaarmastajate juhtide koollitami üleriiklikus ulatuses.

Suusamärgivõistluste alal peaksime saavutama paremaid tulemusi. Senised

arvud näitavad pigem kurba asjaolu, et oleme selle ala organiseerimisest väga kaugel. Paremail aastail oleme saavutanud üleriiklikult veidi üle 3000 märgi. Iga maakond peaks saavutama selle arvu. Siin saaksid just eriti maakonna spordiliidud palju ära teha. On mitmed korrad esitatud ettepanekuid, et suusamärk kui niisugune peaks olema palju odavam, et ta täielikult täidaks oma otstarvet. Teame, et noored on peamised märgisõitjad, kuid praegune märgi hind teeb neile raskusi.

On ilmselt tekkinud vajadus luua noortele veel uus märk, mille saavutamine nõuaks noorelt parajal määral mäesõidu- ja suusahüppeoskust koos murdmaasuusatamisega.

Eduka suusaspordi hooaja bilanss

Kui spordibilansi all oleme harjunud leidma tabelitesse surutud minuteid ja sekundeid, siis suusaspordis seda ei harrastata peaaegu üldse. Teatavasti ei arvestata suusaspordis rekorde ei murdmaas ega suusahüpetes. Varematal aastatel võis veel näha siin-seal nimesid, kes klassilisi distantse on läbistanud kõige kiirema ajaga. Nüüd on aga arusaamisele jõutud mõtetes fikseerida suusatamise rekorde. Maastiku, ilmas-

tiku, lume jne. olud on selleks niivõrd erinevad. Väga suurel määral võib kahelda ka distantside täpsuses pikuses. Pahatihti korraldajad piirduvad ainult kaardiliste andmete ja mõõtmistega. Siinkohal tahaksingi edaspidiseks meie võistluskorraldajatele panna südamele, et suusarajad valitaks võimalikult rasked ja mõõdetaks täpselt, vastasel korral kordub juhtum, mis leidis aset enne Lahti maailmameistrivõistlust, kus soomlased, kuuldes raadios ja lugedes ajalehtedest meil lausikul ja lühematel distantidel saavutatud aegu, asetasiid meid paremuselt Soome, Norra, Rootsi järele.

Niipalju, kui otseselt ei takistanud erakordne külm, suudeti talispordiliidu võistluskalender täita peaaegu sajaprotsendiliselt. Erandiks oli Tallinnas 9. märtsil korraldatud 10 km noorte esivõistlus, mis tühistamisele tuli suurema osa võistlejate rajalt eksimise tõttu.

Murdmaasuusatamises suhteliselt edukamad möödunud hooajal on olnud Narva suusatajad, kuigi 18 ja 50 km suusatamise meistrivõistlustel esimese 10 hulgas on kokku ainult 5 narvakat. Seevastu läks peaaegu täielikult narvakate saagiks 30 km ainsa erandiga, et meistriritiitli viis Pärnumaale Vändra mees A. Jensen. Oma üleolekut murdmaas tõendasid Narva mehed veelkordselt Eesti Suusapäevadel 18 km-is. Pidid aga alla vanduma 4×10 km teatesuusatamises Tallinna-Harju Prefektuuri meeskonnale. Teised suusaalad on aga täielikult Tallinna alad.

Kuigi Tallinn ei ole mägede suhtes eelistatud seisukorras, on mäesuusatamine seal erilisel hoogu läinud. Samuti on huvi suur suusahüpete vastu. On kasvamas töötav järelpõlv. E. Tupitsa tähelend möödunud hooajal on tiivustanud teisi noori. Ei juhtu ikkagi iga päev, et täiesti tundmatu tuleb meistriks mäesõidus ja edasi pääseb rahvusmeeskonda suusahüpetes. Tallinna kõrval on tugevam mäe- ja suusahüpete alal Viljandi. Võiks isegi öelda, et on palju ette jõutud, kui loetleda neid arvukaid võistlusi ja demonstratsioone, mis Viljandi on talvel korraldanud mitmel alal. Samuti ei saa pealinn konkureerida ka järelkasvuga. Ei ole Tallinn välja panna 75 suusahüppajat, kuid mulkidel on.

Järelkasv on suuresti töötav ka murdmaasuusatamises. Rida noori jõudis mööda rühkida vanadest tuntud nimedest. Eriti silmapaistvad olid A. Tikermann (Haapsalu), A. Ilves (Narva), A. Kuuskman (Narva), E. Puusepp (Viru) ja L. Järver (Tallinn). Tahaks neile noortele ja nende juhtidele ainult südamele panna veel seda, et hoidutaks liig pikkadest maadest. Möödunud hooajal oli kahtlemata suur värsamm, et noortele lubati kaasavõistlemine 15 km pikemates maades. Nende organism on alles arenemisel, misparast peame soo-

Maadlus euroopameister J. Koikas on miimekülgne sporilane. Pildil näeme teda suusatamas

Lähe 18 km suusatamiseks Eesti Talipäevadel

dustama selle arenemist, kuid mitte võtma võimalusi edaspidiseks eduks.

Välja tuleb tõsta Võru osa. Kuigi momendil puuduvad täpsed kokkuvõtted märgisuusatamise tulemustest, on Võrumaa Viljandi kõrval kindlaid kandidaate maakondade vahelisele rändauhinnale. Haridusministeeriumi poolt lubatud vabad päevad talispordipäevadeks leidsid Võrumaal peaaegu sajaprotsendilist kasutamist. Nii näiteks Võrumaal olemasolevast 102 algkoolist korraldas talispordipäevi 100. Seda ei saa aga öelda teiste maakondade, samuti linnade kohta. Kahetsetaval kombel on küllaldaselt koole, millede juhtkond ei saa aru talispordipäevade mõttest ega väärtusest.

Sammuks paremusele on möödunud hooajal 2 suusaspordifilmi valmistamine. Üks valmistati Haridusministeeriumi ülesandel õppefilmina kitsasfilmile, teine E. Kultuurifilmi poolt E. Sp. Keskliidu toetusel propagand- ja õppefilmiks. Meil on ammu tuntud teravat vajadust spordi õppefilmide järele. Käesolev suusafilm on siin teerajajaks. Kultuurifilmi võtted hiljem kopeeritakse kitsasfilmile ja see läheb samuti kasutamisele koolidele ja organisatsioonidele.

Leedu ja Läti võistlustest on juttu olnud varemates numbrites. Kahetsema peab, et kavatsetud Leedu-Eesti suusatamise maavõistlus jäi pidamata. Tingitud oli see talispordiliidust, kes selle otsuse tegi majanduslikel kaalutlustel. Siin oleks asjale pidanud lähenema veidi teisest seisukohast.

Üle riigi korraldati möödunud hooajal suurel arvul suusatamise kursusi nii juhtidele kui ka algajatele. Samuti korraldati esmakordselt, seda Viljandis, suusaspordi kohtunike kursus.

Maakondade eriliidud siinjuures on näidanud asja vastu suurt huvi. Eriti edukas on olnud see kohtadel, kus on olemas koostöö spordiliidu ja kaitseliidu vahel.

Erilist aktiivsust suusaspordi alal on tänava näidanud üliõpilaskond, korraldades rea väljasõite, kursusi ja võistlusi. Selle töö vilja tahaks näha edukamana, kuna üldine võistluslik tase üliõpilaskonnas siiski on madal. Ilmekalt avaldus see tänavustel Eesti-Leedu-Läti üliõpilaskonna suusamängudel, kus kõiki alasid pidid kaasa tegema ühed ja samad mehed, kuna aga iga mees oleks võinud palju edukam olla oma individuaalalal.

Tervitatav on traditsioonide elustamine. Iga-aastasele Tallinn-Valkla-Tallinna teatesuusatamisele on koha pealsete suurüritustena juure tulnud Narva-Narva-Jõe-suu teatesuusatamine, ringi ümber Rakvere ja ümber Haapsalu teatesuusatamised, edasi Kalevi-ÜENJÜTO klubivõistlus.

Märkimata ei saa jätta kaitseliidu suurüritust Tartu-Tallinna teatesuusatamise näol. Oli rakendatud kogu

Eesti paremik. Konkurentsilt väga tihe, täitis nimetatud võistlus temale pandud lootused. Kahetsema peab ainult, et ei saadud vältida arusaamatusi, mille pärast paremate meeskondade saavutused tulid tühistamisele.

Kokku võttes möödunud intensiivse hooaja tulemusi ja tegevust, on üldpilt rahuldav. Esmajoones jääb loota säärase sügava talve kordumist järgnevail aastail. See oleks suurimaks pandiks, et jõuame peagi sihile — iga eestlane suuskadele.

*

Rahvusvaheliselt oli suusaspordis väga vaikne. Seda enam näidati rasketes võistlustes tagajärgi, milledeni on viinud püsiv treening. Tõendati kogu maailmale suusaspordi suurt tähtsust ja asendamatusi. Norra ja Rootsi tulid toime esivõistluste korraldamisega suusatamises. Vaatamata sõjalisele tegevusele kodumaa lähituti Holmenkollenisse ja Sollefteåsse ka üksikuid paremaid soomlasi, kelledele selleks võimaldati puhkust. Arusaadavalt ei suutnud sõjas kurnatud mehed pakkuda nime-tamiväärset konkurentsi. Moraalse võidu väärtus oli aga seda suurem. Norra meistriks 18 km mürdmaasuusatamises tuli nooremasse generatsiooni kuuluv Olaf Ökern ajaga 1.05.58. 18 km kombineeritud suusatamise võitis R. Kvanlid. Suusahüpetes võitis ülekaalukalt Hilmar Myhra, jättes seljataha kõik kuulsused.

Ka Saksa leidis võimalusi korraldada pidevalt suusatamise võistlusi — peamiselt just mäesõidus. Võistlused suuremas osas viidi läbi Garmisch-Partenkirchenis. Mäesõidus olid paremad Jennerein ja Cranz, kuna mürdmaasõidus näitas oma üleolekut eelmise aasta 18 km komb. suusatamise maailmameister C. Berauer.

*

Tehnilisi tulemusi meistrivõistlusilt:

18 km (Aegviidus 27. jaan.): 1. ja Eesti meister V. Kaaristo, Kreenh. NMKÜ, 1.16.26; 2. J. Koovit, Sakala, 1.20.57; 3. Ev. Tartu, TPAK, 1.21.07; 4. E. Paimre, Kr. NMKÜ, 1.21.11; 5. V. Särak, TPAK, 1.21.12; 6. J. Tartu, TPAK, 1.21.20; 7. L. Rätsep, Viru malev, 1.21.33; 8. A. Jensen, Pärnu Tervis, 1.21.45; 9. J. Miller, Läänela, 1.22.25; 10. A. Grusnov, Võitleja, 1.22.58.

30 km (Narvas 25. veebr.): 1. ja Eesti meister A. Jensen, Pärnu Tervis, 1.54.24; 2. V. Kaaristo, Kr. NMKÜ, 1.57.11; 3. J. Vaht, 1. rügement, 1.57.14; 4. S. Roop, Võitleja, 1.59.50; 5. E. Paimre, Kr. NMKÜ, 2.00.45; 6. A. Grusnov, Võitleja, 2.01.02; 7. A. Tomberg, 1. rügement, 2.01.16; 8. A. Ilves, Kr. NMKÜ, 2.02.19; 9. T. Krassikov, Kr. NMKÜ, 2.03.09; 10. K. Pomm, Narva malevk., 2.03.19.

Tallinn-Valkla-Tallinna teatesuusatamise lõppu oli jäljimes võrdlemisi suur rahvahulk. Veel suuremaks patus ta meeskondade esinemisel Sõjavägede Ülemjuhatajale Kadrioru lossis

50 km (Aegviidus 28. jaan.): 1. ja Eesti meister V. Kaaristo, Kr. NMKÜ, 3.51.56. 2. A. Jensen, Pärnu Tervis, 4.06.55. 3. V. Särak, TPAK, 4.08.13. 4. J. Tartu, TPAK, 4.10.40. 5. V. Vallasoo, Võitleja, 4.14.15. 6. J. Koovit, Sakala, 4.20.02. 7. V. Tipner, Tartu mal., 4.21.20. 8. A. Rosenberg, Sakala, 4.26.49. 9. V. Dils, Kalev, 4.27.13. 10. A. Völli, Viru malev, 4.27.37.

5 km naistele (Nõmmel 17. märtsil): 1. ja Eesti meister T. Öun, ÜENÜTO, 21.38. 2. K. Mullas, Harju malev, 24.30. 3. V. Raidur, ÜENÜTO, 25.57. 4. E. Järve, ÜENÜTO, 26.34. 5. H. Venta, Sakala, 28.32.

4×10 km (Nõmmel 3. märtsil): 1. ja Eesti meister Tallinna Politseiametnike Kogu (V. Särak, L. Rätsep, E. Tartu, J. Tartu) 2.39.57. 2. Narva Võitleja (A. Grusnov, V. Vallasoo, Kuuskman, A. Munck) 2.41.08. 3. Kreenholmi NMKÜ (E. Paimre, T. Krassikov, A. Ilves, V. Kaaristo) 2.41.33.

18 km kombineeritud (Nõmmel 2.—3. märtsini): 1. ja Eesti meister A. Peepre, Kalev, 461,8 p. (hüpped 25+24,5 m). 2. V. Känd, Kalev, 403,8 p. (22+18,5). 3. H. Meier, Nõmme ÜENÜ, 396,3 p. (19,5+19,0). 4. Ü. Kull, ÜENÜTO, 387,7 p. (22,5+22). 5. H. Prank, ÜENÜTO, 372,1 p. (20,5+20).

Mäehüpped (Nõmmel 3. märtsil): 1. ja Eesti meister O. Veldeman, ÜENÜTO, 220,1 p. (hüpped 27,5+25 m). 2. A. Peepre, Kalev, 211,2 p. (25,5+26,0). 3. E. Raidla, Viru malev, 208,1 p. (25,5+25,0). 4. H.

Rannala, Kalev, 205,9 (24,5+25,5). 5. A. Arvo, ÜENÜTO, 205,3 p. (24,5+24,5). 6. E. Tupits, Kalev, 202,7 p. (24,5+23,5). 7. S. Sumeiko, Kalev, 202,3 p. (24,5+24). 8. S. Reima, Kalev, 199,6 p. (24+24,5). 9. E. Kaldre, Viru malev, 197,3 p. (24,5+24,5). 10. E. Allas, ÜENÜTO, 196,1 p. (23,5+23,5).

Värvasõit (Viljandis 11. veebr.): 1. ja Eesti meister E. Tupits, Kalev, 59,7. 2. H. Pääsuke, ÜENÜTO, 61,4. 3. S. Tomingas, Kalev, 63,3. 4. T. Rütman, Kalev, 63,6. 5. F. Kudu, Kalev, 63,7. 6. H. Liiv, Sakala, 63,9.

Eesti-Läti 1. suusatamise maavõistluse tulemused (peetud Siguldas 13.—14. veebr. s. a.):

18 km: 1. V. Kaaristo, Eesti, 1.32.34,2. 2. Pehako, Läti, 1.32.49,8. 3. Vitols, Läti, 1.34.01,5. 4. Rumbaks, Läti, 1.34.35,5. 5. E. Tartu, Eesti, 1.38.15,5. 6. V. Särak, Eesti, 1.41.12,0.

Kombineeritud suusatamine: 1. A. Peepre, Eesti, 447,1 p. 2. Sils, Läti, 439,3 p. 3. Auskaps, Läti, 430,6 p. 4. Tamm, Eesti, 413,4 p. 5. Maurinš, Läti, 378,8 p. 6. Tupits, Eesti, 373,0 p.

4×10 km: 1. Läti (Rumbaks, Kanepi, Mednis, Pehako) 3.13.10,9. 2. Eesti (Särak, Tartu, Paimre, Kaaristo) 3.17.18,0.

Mäehüpped: 1. Brodelis, Läti, 328,4 p. 2. Celms, Läti, 308,1 p. 3. Veldeman, Eesti, 298,5 p. 4.—5. Auskaps, Läti, ja Tupits, Eesti, 293,9 p. 6. Peepre, Eesti, 291,02 p.

Punktid: Läti 43,5, Eesti 29,5.

Kiiruisutamise rinne laieneb

(H. P.) Tallinna Kalev korraldas märtsis märgivõistlused kiiruisutamises, kusjuures 37 võistlejast sooritas märginormi tervelt 31. Erimärki katsetas 11 võistlejat, kelledest see kolmel õnnestus. Soodsate ilma- ja jääolude tõttu kujunesid tehnilised tulemused läbilõikes hooaja parimateks. Peab nentima, et noortes on uuesti tekkinud suur huvi kiiruisutamise vastu, mis vahepeal oli peagu täiesti vaibunud. Tallinna kiiruisutajad on üldse muutunud väga aktiivseteks. Järgmisel talvel loodetakse talispordiliidu toetusel ehitada rahvusvaheliste mõõtudega korralik uisurada, mis peaks kaasa aitama taseme tõusule.

Maailma parimaid kiiruisutajaid H. Haraldsen, Norra

Tartus on kiiruisutamine ootamatult muutunud tagasihoidlikuks, kuigi ta eelmistel aastatel oli selle ala kantsiks Eestis. Tartus tuleks eelmiste aastate eeskujul korraldada uisutee Raadi tiigil, et siis jatkata tööd samas tublis vaimus, milles eeskujuks oli vanameister A. Mitt.

Erimärgi normi täitjateks olid Harald Peterson (Kalev), Viktor Bulgarin (ASK) ja Armin Laugen (Kalev). Erimärgi saavad need, kes neljal distantsil märgitud normidest saavutavad kaks. Normideks on: 500 m alla 53,0, 1500 m alla 2.50,0, 5000 m alla 10 min. ja 10.000 m alla 20 min.

Tehnilised tulemused erimärgi katsetel olid:

500 m: 1. A. Laugen 49,4, 2. N. Süld 51,4, 3. H. Peterson 51,9, 4. V. Bulgarin 52,2.

1500 m: 1. A. Laugen 2.42,8, 2. V. Bulgarin 2.47,8, 3. N. Süld 2.54,6, 4. E. Priks 2.54,8.

5000 m: 1. H. Peterson 9.55,6, 2. R. Talvits 10.28,4.

Tehnilised tulemused tavalise märgi katsetel:

Poistele 15—18 a. — distants 500 m (norm 75 sek.): 1. B. Timofejev 40,6, 2. R. Rajaste 40,8, 3. R. Pärna 42,2.

Tütarlastele 12—15 a. — distants 300 m (norm 60 sek.): 1. Ö. Ojamaa 43,5, 2. I. Tarmas 47,2.

Postele 15—18 a. — distants 500 m (norm 75 sek.): 1. N. Mere 57,2, 2. A. Peenemaa 62,4, 3. B. Puusepp 67,0.

Noormeestele 18—30 a. — distants 500 m (norm 70 sek.): 1. R. Meristu 57,8, 2. A. Rannasto 58,2, 3. A. Sõmeri 60,7.

Võistlusklassis üle 17. a. — distants 500 m (norm 57 sek.): 1. V. Kalda 53,2, 2. E. Priks 54,7, 3. R. Talvits 54,8.

Laskureid on stardivalmis

UUS laskespordi hooaeg algab meil ilmastikuoludest tingituna alles mais, kuigi ka talvekuudel ei puhatud, vaid püstiti treeningus vahetpidamata kogu talve ning tegeldi n.-n. kuivdrilliga — silma- ja sihtimisharjutustega.

Läinud aasta möödus peamiselt Luzernis peetud maailmameistrivõistluste tähe all. Algava uue hooaja eel toome ülevaate möödunud aasta laskespordist, et laskehuvilisel oleks kergem võrrelda uuel hooajal püstitatavaid tulemusi läinud aasta omadega.

Järgnevasse statistikalisse ülevaatesse on võetud kõik aasta paremad tagajärjed, kuid ainult võistlustelt, kus määrusepärast oli võimalik püstitada Eesti laskerekorde. Seega on arvestamist leidnud Luzerni, Eesti ja OLK meistrivõistluste tagajärjed. Tehnilised tulemused läbilõikes ei ulatu küll eelmise aasta keskmiseni, mis on tingitud sellest, et rida paremaid laskureid ei olnud veel suutnud puhata Luzerni võistlusväsimusest.

Vabapüss

(300-m distantisilt kolmest asendist à 40 lasku).
Järjekorras: püsti, põlvelt, lamades asendid ja kogusumma.

Maailmarekord	362	381	393	1124
Eesti rekord	365	383	392	1133
1. J. Vilberg	349	379	391	1119
2. G. Lokotar	356	376	385	1117
3. H. Kivioja	345	376	388	1109
4. A. Kukk	352	367	388	1107
5. A. Kübar	352	370	383	1105
6. E. Kivistik	342	381	381	1104
7. K. Vilberg	351	369	378	1098
8. E. Vilbert	339	373	385	1097
9. A. Liivik	337	376	384	1097*
10. E. Rull	354	352	383	1089
5-e keskmine	350,8	373,6	387	1111,4
	(356,4)	(379,2)	(386,8)	(1122,4)
10-ne keskmine	347,7	371,9	384,6	1104,2
	(352,8)	(375,9)	(385,3)	(1114)

Vabapüssist laskmises on aastate jooksul tehtud suuri edusamme. Eriti väärib märkimist, et Luzerni tagajärgedest aasta edetabelis on ainsana A. Liiviku tulemus 1037 silma, millise tagajärgega A. Liivik tuli isegi maailmameistriks. Eesti meistrivõistlustel koguni kaheksa laskurit ületas selle tulemuse! See veelkordselt tõestab Šveitsi võistluste aegseid äärmiselt ebasobivaid ilmastikuolusid.

Väikekaliibripüss

(50-m distantisilt kolmest asendist à 40 lasku).

Maailmarekord	380	392	400	1167
Eesti rekord	382	397	400	1169
1. A. Liivik	378	389	396	1163*
2. H. Kivioja	369	392	396	1157
3. E. Rikand	362	389	396	1153
4. E. Kivistik	364	388	396	1148*
5. J. Vilberg	360	390	397	1147
6. K. Kübar	376	375	395	1146
7. G. Lokotar	364	383	395	1142
8. E. Piho	349	394	397	1140
9. R. Maranik	360	382	398	1140
10. H. Lattik	360	384	392	1136
5-e keskmine	367,8	389,6	396,2	1153,6
	(375)	(390,6)	(397,2)	(1162,8)
10-e keskmine	364,8	386,6	395,8	1147,2
	(371,9)	(390)	(396,4)	(1158,3)

Sõjapüss

(300-m distantisilt kolmest asendist à 20 lasku.)

Maailmarekord	172	185	188	530
Eesti rekord	173	188	188	543
1. F. Vaher	173	179	183	535
2. K. Jürgens	167	173	180	520
3. L. Viljus	167	176	177	520
4. A. Jalak	170	170	176	516
5. P. Karu	168	169	176	513*
6. K. Vilberg	157	175	181	513*
7. L. Kõva	158	179	173	510
8. E. Priikko	163	171	176	510
9. V. Kukk	161	176	172	509*
10. O. J. Lellep	161	176	170	507
5-e keskmine	169	173,4	178,4	520,8
10-e keskmine	164,5	174,4	176,4	515,3
	(162,5)	(176,8)	(184,6)	(523,9)

Eesti Laskurliitu kuulub 118 ühingut 3626 liikmega. Eesti Laskurliidu klassikatsete normid on maksivad ühtlasi ka sõjaväes, politseis ja kooliõpilastele, kuna erandiks on kaitseliit, kellel on oma klassisüsteem, erimärklehed, eridistantsid ja erinormid. Seitsme aasta jooksul on klassilaskurite norme täidetud Eesti Laskurliidus, sõjaväes ja kooliõpilastelt 38.896 korral, neist Laskurliitu kuuluvatest ühingu liikmetest ainult 7.948 korral. Sõjaväe ajateenijad ja kooliõpilased vastavalt 26.800 ja 4148. Seega on meil suurearvuliselt organiseerimatut laskurväge, kes on täitnud 30.943 korral klassilaskurite norme.

Kui mõtleksime ainult ka oma rahvusvahelise laskurite kuulsuse säilitamisele, peame hoolitsema ka oma laskespordi baasi laiendamise eest. Püsivalt võivad tippmehed võrsuda ainult laial põllul. Senine põld ja nimelt Laskurliidu taimelava ähvardab kitsaks jääda põhjusel, et kaitseliidu laskurklubid viimase ajal kipuvad eemale jääma Laskurliidu tegevusest. Kaitseliidust kuulub Laskurliitu ainult 22 ühingut 338 liikmega. Kaitseliit võiks siin palju suuremal määral kaasa aidata laskespordi levitamisele oma arvukas peres. Teame ka, et sõjaväest vabanedes ajateenijad ja kooliõpilased koolide lõpetamisel vastavate tsiviil-laskurklubide puudumisel üldse jäävad eemale laskespordist.

Lõpuks tuleb täiel määral ühineda Eesti Laskurliidu esimehe kindralmajor Otto Sternbecki uue deviisiga:

„Estisse on vaja laskurklubisid ka eraalgatusel. Vastasel korral lähevad kaotsi need tuhanded noored, kes igal aastal sõjaväes ja koolides saavad tubli ettevalmistuse ja katsetel end suruvad kõrgesse klassidesse. Noored! Teie päral on tulevik ja ühtlasi ka meie riigikaitse ja laskespordi tulevik. Võtke see tulevik tõsiselt vormimisele ja asutage eraalgatusel laskurklubisid, et Eestist tõuseks samasugune laskurkultuuriline maa, nagu seda on Šveits, kus iga kümnes kodanik kuulub laskurklubidesse. Šveitsi ülidemokraatliku seaduseandluse juures on sajandite kestel välja arenenud laskesportliku korralduse juures, et seal neljamiljonilise rahva kohta iga aasta üle 300 tuhande laskuri-reservväelase täidab iga-aastase oma sundprogrammi laskealal. Kui tahame tõsta või säilitada senist positsiooni laskurrahvuste peres, siis peaksime juba lähemas tulevikus võtma omaks Šveitsi süsteemi.“

A. Poolak.

Töörohke hooaeg iluuisutamises

E. Päsmel

Kõrval pildil meie iluuisutamise meister prl. V. Kaljuvee.

Möödunud iluuisutamise hooaeg andis rekordiliselt 95 sõidupäeva. Kui mitte arvestada ebamugavustega pakastel ilmadel, võis treening pidevalt kesta. Hooaja algul olnud parajad ilmad meelitasid rohkesti uisusportlasi liuväljadele. Klubi liikmed olid peagu täies koosseisus liuväljakul, ning ei puudunud ka uusi sisseastujaid, eriti noorte ning mudilaste peres, kes tõstsid klubi üldpere arvu 100-le. Ehk küll pakane paukus, oli väljas siiski peagu iga päev näha noori harjutamas ning tiivist karastamas.

Lastevanematele väljasaadetud üleskutsed — võimaldada oma lastele iluuisutamise harrastamist, — tõid klubisse palju noori, kes hooaja kestel said õpetust pr. Toomilt ning dr. A. Hirvelt. Mudilastega töötas pidevalt pr. Nurk. Arvult oli noori 45 ning mudilasi 21, nendest kõige noorem 4-aastane. Eriti kiiret edu oli märgata kõige nooremate juures, kes mõne päevaga uisutamise ära õppides hakkasid mõnu tundma liuglemisest ning üht ning teist vanematele uisutajatele järele aimama.

Nagu teisteski riikides, nii ka meil on poiste juures vähem huvi iluuisutamise vastu kui tütarlastel, kuigi see spordiala pakub küllaltki sobivat ka pois-tele, nagu: hoogne sõit, hüpped, piruetid, kombinatsioonid jne. Kahjuks aga konstateerime, et klubi noorterühma rõhuva enamuse moodustavad tütarlapsed.

Tänu kahele liuväljakule (Harjuoru ning klubi oma) võis klubi oma suurenenud perele leida nor-

maalseid treeningu võimalusi. Klubi enda väike liuväljak ei võimaldanud arendada küllaldaselt kiirust ja hoogsust, mida nüüd aga eriti hinnatakse ning mille tõttu meie parim sõitja pidi kaotama maavõistlusel, kuna tal puudus hoogsus.

Ehk küll hooaeg oli pikk, kuhjusid kõik üritused hooaja lõpu peale, millal ilmad muutusid pehmemaks ning ka publikule vastuvõetavamaks. Muidugi üksteise otsa kuhjunud üritused olid suurema ettevalmistusteta ja korraldati suurema reklaamita, kuid siiski nad rahuldasiid.

Kuna kõik üritused teostati Harjuoru jääväljakul, siis mainime mõne sõnaga teda.

Klubi juhatus nõustus talispordi liidu ettepanekul endale võtma Harjuoru väljaku korraldamise. Kuigi klubi oma liuväljak juba töötas, hakkas klubi uisusporti propageerimise mõttes oma kogemustega tööle uue liuväljaku kastmisega 28. dets. Jaanuari pakane takistas valgustuse sisseseadmise töid ning alles 25. jaan. avati liuväli ametlikult. Avasõnas ütles talispordiliidu esimees G. Laanekõrb. Järgnes iluuisutamise demonratsioon. Sellel esinesid: mudilaste rühm 12 osavõtjaga pr. Nurga ja edasi 8 noort pr. Toomi juhtimisel. Üksiksõiduga esinesid prl. Villemson, pr. Toom, prl. Kaljuvee, hrad Teder, Päsmel ning paarissõidus Kärsin-Saksen. Demonratsioonile järgnes hokivõistlus liidu valikmeeskondade vahel. Maksumulisi pealtvaatajaid oli 300 ümber. Publiku huvi oli

uue jääväljaku vastu suur, kuid siin kohe selgus ka liuväljaku negatiivne külg. Kolmveerand pealtvaatajaskonda jälgis tasuta pidustust ning võistlust Harjumäelt ja Kaarli puiesteelt.

Väljak, mis oli eeskujulikult sooja veega kastetud ning hästi valgustatud, andis elegantse mulje ning oli Eestis seni esimene parim hokiväljak. Ta oli kasuks sportlastele, kes siin said ideaalsemates oludes treenida ning oma võimeid arendada. Kasuks oli ta uisuspordi propageerimisele ning arengule, kui tähendada, et siin peeti 2 iluisklemise kursust prl. V. Kaljuvee juhatusil 45 noorele. Edasi korraldati hokikursus R. Saue juhtimisel, 4 hokivõistlust TKSÜ meeskondade vahel, 6 suuremat hokivõistlust. Iluuisutamises peeti uuel väljakul Eesti meistrivõistlused iluuisutamises, iluuisutamise demonstr. Läti meisterpaari osavõtul, jääpidu, klassikatsed ja TKSÜ võistlused.

Klubi üheks tähtsamaks sündmuseks võiks pidada meistrit prl. Kaljuvee ja dr. Hirv'e osavõttu esimesite maavõistlusest Kaunases, kus Eesti rasketest võistlusoludest hoolimata võitis Leedu 5:4.

Läti meisterpaari Švartcs-Goescheli esinemise puhul võisid klubi liikmed nautida Kalevi liuväljak külaliste temporikast treeningsõitu. Järgmisel hommikul Harjuoru väljakul sama paar koos meie parimatega filmiti Kultuurfilmi poolt. Sama päeva õhtul Läti paar esines 4 korda ning leidis suurelt pealtvaatajaskonnalt sooja vastuvõttu. Nende temporikas ning mitmekesine ja julge-kindel paarissõidu ettekanne kuulub rahvusvahelisse klassi. Viimase viie aasta jooksul on nemad tugevasti arenenud ning võiksid julgesti maailma parimatega võistelda. Nad on ka akrobaatilises sõidus kindlad. Karaktertantsudega jää — kiljan ja ungari tants — tekitasid nad oma efektse ning hea koostööga ja rütmiga publikus vaimustust. Vahepeal esinesid 12 klubi liiget eesotsas prl. Kaljuveega, kandes ette üksik- ning paarissõidu numbreid.

Eesti meistrivõistlused, mis möödunud aastal jäid pidamata hooaja järsu lõpu tõttu, tulid sama koolisõidu kavaga tänava pidamisele 25. veebr. Väljaspool Tallinna võistlejaid üles antud ei olnud. Võistles 14 osavõtjat ja võistlused toimusid ühel päeval nii koolikui ka vaba- ja paarissõiduga, sest väljakuulutatud koolisõidu võistluspäeval oli ilm sula.

Üldine esinemine oli rahuldav. Noorte juures, eriti vabasõidus, oli märgata edu, kuid meistriteks tulnud prl. V. Kaljuvee ja dr. Hirv olid teistest võistlejatest omaette klass. Kõige pinevamaks kujunes võistlus paarissõidus, kus võistles kaks paari: Kaljuvee-Hirv ja Saksen-Kärsin. Esimesena esinesid Saksen-Kärsin ning näitasid head koostööd, ladusalt üle minnes ühelt harjutuselt ja kombinatsioonilt teisele. Hirve ja Kaljuvee kava oli raskem, kuid hüpete ning üleminekute ebaõnnestumisel täitmine jättis soovida, ehk nad küll väliselt jätsid elegantsema mulje, kuna olid riietatud ühtlaselt musta. Noortest võiks märkida prl. Saksenit, kes läbipõetud haigusest ning operatsioonist hoolimata esines kindlalt ning koolisõidus ei jäänud palju meistrit maha. Prl. Villemson esines ootamata ebakindlalt, kuigi treeningul näitas head vormi. Üllatav oli B-meistri hra Volmeri hoogne vabasõit ning 15-aastase U. Zimmermani võistlemine A-klassis, kus juba koolisõidu kava nõudis head sõidu oskust.

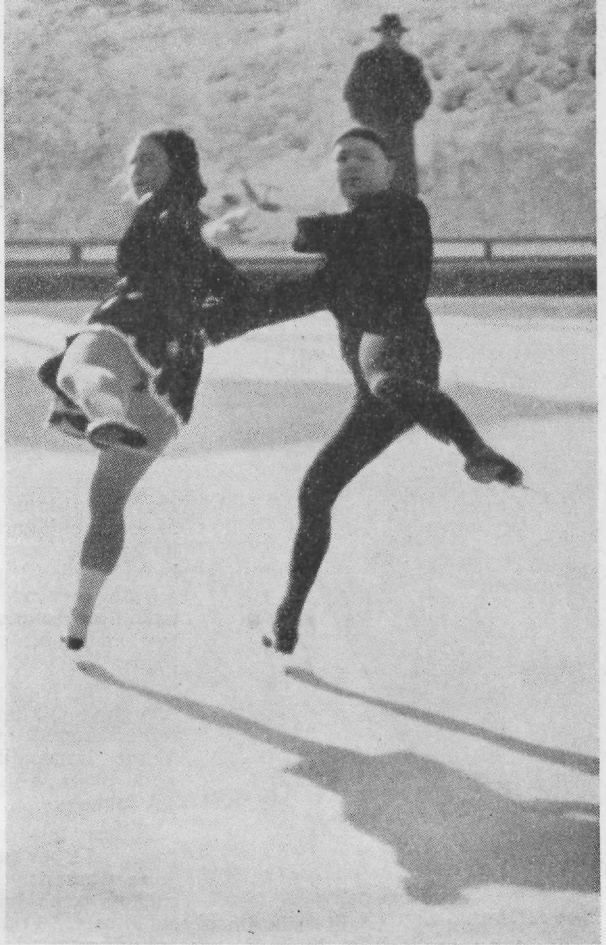
Meistrivõistluster oli peakohtunikuks E. Kõppo, kes võistluse lõppemisel jagas välja auhinnad.

Võistluste tulemused:

Üksiksõit meestele: 1. ja Eesti meister A. Hirv, Kalev, 178,3 p. 2. E. Päämel, Kalev, 136,8 p. 3. V. Zimmerman, TKSÜ, 114,8 p.

Üksiksõit naistele: 1. ja Eesti meister prl. V. Kaljuvee, Kalev, 58 p. 2. G. Saksen, TKSÜ, 49,8 p. 3. L. Villemson, TKSÜ, 43,2 p.

Paarissõit: 1. ja Eesti meisterpaar 1. V. Kaljuvee-A. Hirv, Kalev, 10,4 p. 2. G. Saksen-R. Kärsin, Kalev, 10 p.

Eesti meistrid paarissõidus — prl. V. Kaljuvee ja dr. A. Hirv. Nende tubli esinemine otsustas Eesti-Leedu maavõistluse Eesti kasuks

Üksiksõit meestele B kl.: 1. J. Volmer, Kalev, 20,8 p.

Üksiksõit naistele B kl.: 1. Karin Andreae, TKSÜ, 24,8 p. 2. V. Kotsensky, TKSÜ, 16,5 p.

Üksiksõit poistele: 1. J. Zimmerman, TKSÜ, 8 p.

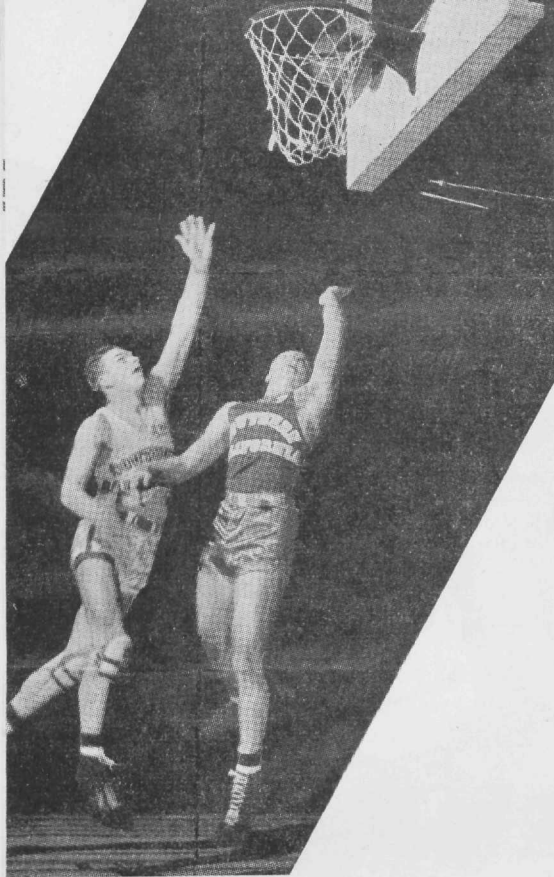
Üksiksõit tütarlastele: 1. Stella Andreae, TKSÜ, 11,8 p. 2. Karin Saarsen, TKSÜ, 9,1 p. 3. Nora Saarsen, TKSÜ, 9,1 p.

Jääpidu, mis toimus 13. märtsil, oli rohkem mõeldud koolinoorsoole. Umbes 400 koolinoort ning teine niisama suur osa jälgis mitmesugustes kostüümides ettekandeid. Ei puudunud ka loomad, nagu hobune ja kaelkirjak oma koomiliste liigutustega.

TKSÜ võistlused korraldas samuti klubi. Võistlused toimusid uuel põhialusel, nimelt polnud võistlejad jagatud klassidesse vanaduse, vaid uisutamise võimete järgi.

Märkimist väärivad Harjuoru jääväljakul toimunud klassikatsete tulemused, kus pr. A. Toom, omaaegne Eesti meister iluisklemises, sooritas ETL määruste kohaselt I ehk meisterklassi koolisõidu katsed viie kohtuniku juuresolekul. Seega on pr. Toom teine peale dr. A. Hirve, kes on sooritanud I-se klassi iluisklemise koolisõidus. Kuna tänava noorte õpetusel rohkem rõhku pandi vabasõidu arendamisele, mis nüüd on leitud otstarbekohasemaks iluuisutamise vastu rohkem huvi tõstmiseks, siis teisi klassikatse sooritamisi ei olnud.

Kokku võttes võis klubi konstateerida sündmusrasket ja töörohket hooaega, mis meie noortes kui ka publikus on äratanud suurt huvi selle kena spordi vastu.

Maaailma parim

E. Altosaar.

korvpallimängija 1940

millal temast sai suur mees. Rohkem kui 18.000 pealtvaatajat jälgis korvpallifinaali New Yorgis Madison Square Gardenis, mis on suurim korvpallihall maailmas, kui Ralph Lincoln Vaughn võistles Lõuna-Kalifornia (University of Southern California) ülikooli meeskonnas Long Island University (LIU) vastu.

Pinevas heitluses kui kunagi varem Southern-California võitis LIU 57:49, kusjuures Vaughn viskas 9 imestamapanevat korvi, mis pani hetkeks 18.000 pealtvaatajat südamed seisma ja hinge kinni. Puhkesid orkaanilised ovatsioonid. Long Island University oli esimest korda löödud pärast 43. võitu.

Tähele pannes Ralph-Lincoln Vaughn'i liikumist, kaitset ja imestamisväärseid pealeviskeid, New-Yorgi korvpalliekspertid nimetasid teda aasta kõige suuremaks mängijaks-täheks.

Nähes teisi suuremaid korvpallimängijaid Vaughn õppis korvpalli juba lapsena. Hiljem, aastal 1936, mängis tema Indiana osariigi meistri-võistlustel Frankforti High School meeskonnas, treener Everet Case juhtimisel.

See oli sama Case, kes õpetas Vaughn'ile kiirelt põrgatamiselt peatumist ja pöördudel pealeviset mõlema käega, mis on näidatud juurelisatud piltidel ja mida Ralph-Lincoln Vaughn ainukese mängijana sooritab meisterlikult.

Lõuna-Kalifornias tema töötas sekretärina spordiliidu juures ja viimasel kolmel aastal on ta hiilgavam täht korvpallimeeskonnas. Möödunud hooajal on tema nii hea, et tegi uue Hank Luisette rekordi, visates U. C. L. A. vastu 36 punkti üksi ja nimetati konverentsil 1939. a. „All-Ameerika“ meeskonda. Ühele rikkale fanaatikule meeldis tema mäng nii, et fanaatik kinkis Vaughn'ile 2 uut sõiduautot.

Hollywood on linn, kus armastatakse korvpalli rohkem kui ühtki teist sporti, ja Vaughni populaarsus

oli ka seal väga suur. R. L. Vaughn, sattudes Hollywoodi, lasi end mõjutada nägusatest filmigirlidest ja astus filmi, teenides esimeses spordifilmis 25 dollarit päevas, muutudes sellega elukutseliseks.

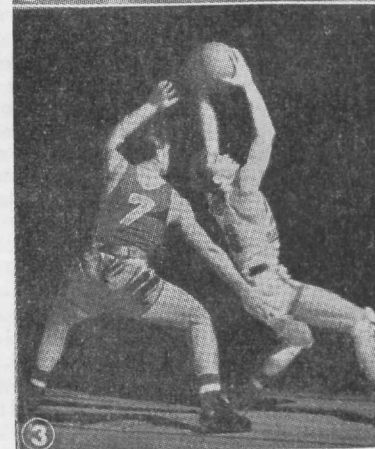
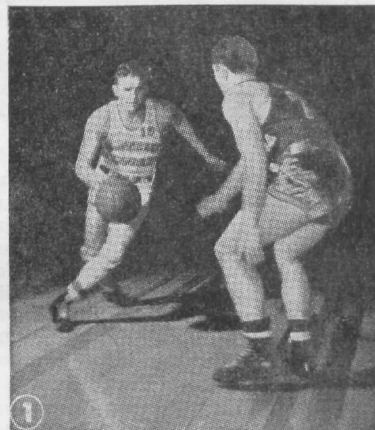
See oli langus pärast suurt tõusu, mida Ralph-Lincoln Vaughn saavutas korvpalli läbi.

Ameerikas, korvpalli sünnimaal, on korvpallisport levinud üle mandri ja seda mängivad kümned tuhanded nii idas kui läänes, põhjas ja lõunas. Kuna USA peab väga harva korvpalli-maavõistlusi, neid peamiselt oma naabritega Kesk- ja Lõuna-Ameerikas, siis nendel maavõistlustel esineb USA nimel tavaliselt ühe parema klubi meeskond ja n.n. Ameerika koondusmeeskond jääb moodustamata. Kord aastas tuleb aga kokku Suur-konverents ja seal määratakse paberil Ameerika rahvusmeeskond „All-American team“ ja paremad üksikmängijad iga aasta kohta. Üheks sääraseks „korvpalli kuningaks 1940“ nimetati Frankfortist, Indiana osariigist, pärinev noor-mees Ralph-Lincoln Vaughn.

Kuna Ameerika parimat mängijat võiksime ühtlasi nimetada ka maailma parimaks mängijaks, siis tema isik peaks huvi pakkuma ka meie spordihuvilistele, milleks järgmised read.

Ralph-Lincoln sündis 1918. a. Frankfortis, Indiana osariigis, kus elas tema isa mr. Jasper Vaughn. Mõjutatud ajakohasusest, proua Vaughn soovis poisile nimeks panna Abe Lincoln, aga mr. Vaughn vaidles sellele vastu ja ütles: „Minu poeg saab elama puhast elu ja temast saab suur mees. Tema nimeks jääb Ralph-Lincoln Vaughn.“

21-aastane Ralph-Lincoln ongi elanud korralikku elu, pole kunagi suitsetanud, tarvitanud alkoholi ega joonud isegi kohvi. Ja lõpuks, 26. detsembril 1939. a., tuli tema suur päev,

Pillidel näeme Vaughni mängu. Esimesel pildil ta alustab põrgatamisega, joostes otse kaitsja suunas, siis aga pöörab kiirelt vasakule (pilt 2), suunates pealelünkikorvile. Näib nagu tahaks ta sooritada kahekäe-pealeviske (pilt 3), kuid pöördub kiirelt ja teeb ühekäe-viske, kusjuures kaitsja on jäänud väljaspoole positsiooni (vt. pilt vasakul ülal).

KUULSUSTE Galerii

Frank Wykoff

T oo venepärase nimega jänki tõenäoliselt ongi vene päritoluga, kuigi meil seks pole veenvaid andmeid. Viimaseid on aga selle kohta, et ta on haruldasemaid sprintereid maailmas. Nagu oli juhust varem märkida, kerkis ta suure üllatusena esile enne Amsterdami olümpiamänge, joostes USA katsevõistlustel viis korda 10,6. Nüüd lisame, et samal kevadel jooksis ta 200 m uue maailmarekordiga — 20,8. Seejuures Wykoff oli ainult 18-aastane.

Amsterdami olümpiamängudele saadeti ta üksnes

100 m-is, kus ta aga valmistas pettumuse neljandaks jäämisega. Kuldmadali tõi ta Amsterdami siiski, nimelt 4×100 m teatejooksus. Talvel elas ta üle haiguse ja kui 1929. a. kevadel hakkas uuesti harjutama, ei tahtnud endine vorm kuidagi tagasi tulla. Kaks korda käis ta Vancouveris otsimas revanši Percy Williamsilt kaotuste eest olümpiamängudel, kuid mõlemal korral ebaõnnestunult. USA meistrivõistlustel jäi ta koguni neljandaks.

Mõni teine mees oleks Wykoffi asemel vahest loobunud pingutamast, kuid tema omapäraks on, et ta heidutamatu on edasi treeninud, hoolimata kaotustest. 1930. a. jooksis ta jälle nagu koolipoisipõlves: kaks korda kordas ta 100 jardi maailmarekordi 9,4 ning lisaks võitis kaks korda tolleaegset parimat sprinterit George Simpsonit! Veel paremasse vormi tõusis ta 1931. a. Veel kord kordas ta 100 jardi maailmarekordi ning lisaks saavutas oma parima vormi 200 m-is. Kevadel jooksis ta 220 jardi 21,2, suvepoole 20,8 ja siis tõusis samas distantsis maailmarekordimeeste kilda ajaga 20,6, kuigi rekordi kaasomanikeks olid ka R. Locke ja G. Simpson, kuid saavutustega varematest aastatest.

Tublis vormis oli ta ka enne Los Angelesi olümpiamänge, kuid vigastas siis rugbyvõistlusel jala. Olümpia katsevõistlustel jäi ta seetõttu 100 m-is neljandaks, kuid määrati siiski teatejooksu meeskonda. Teatavasti tegid Los Angelesi olümpiamängudel furoori neegerjooksjad E. Tolan ja R. Metcalfe, kes löid kõiki valgeid sprintereid. Kuid hoolimata, et USA koostas teatejooksu meeskonna üksnes val-

getest, võitis see siiski ning teiskordselt oli Wykoff võitnud teatejooksus kuldmadali. Olla staariks rugby meelitas Wykoffi siiski enam ja peatselt polnud temast sprinterina midagi kuulda.

Algasid Berliini olümpiamängud ning nendel kerkis Wykoff uuesti esile. Jälle jooksis ta teatemeeskonnas ning jälle aitas ta USA tähelippu viia võidule, pealegi veel säärase fenomenaalse kogujaga, nagu 39,8! Seega oli Wykoff teatejooksus kaasa teinud kolmed olümpiamängud ning kõigil neil võitnud kuldmadali. See jääb omapäraseks rekordiks, mis annab Wykoffi nimele erilise sära.

Peter O'Connor

K ui lugejalt küsida, milline tema arvates võis olla kaugushüppe maailmarekord viimasel sajandite vahetusel, siis, vabandage küll häbemastust, võib väita, et suur osa lugejaid ei tea seda. Neis võib-olla äratab hämmastust see, et läinud sajandi viimasel aastal oli maailmarekord täpselt 7½ m ning käesoleva sajandi algaastal ületati see rohkem kui detsimeetriga.

Kuulsuseks, kes esimesena ületas 7½ m piiri, oli iirlane Peter O'Connor. Iirlased ei olnud siis veel startinud olümpiamängudel, kuid maailmarekorde oli nende nimel rida. 1901. a. ei teadnud spordimaailm kuigi suurt tähelepanu osutada 20-aastasele iirlasele O'Connori, kes oli 186 sm pikk, kaaludes seejuures ainult 68 kg. Sellel mehel ei näinud muud olevatki kui üksnes jäsemed. 100 m-is oli ta suurim kiirus 11,5, kuid kiiruse puudumist asendas ta vägeva ponnistusjõuga. Kõrgust hüppas ta 1,88, ilma et ta tehnikas oleks olnud kuigi kõva. Siiski see sarnanes tänapäeva rullumisstiilile. Tema suurt äratõuke jõudu illustreerib aga asjaolu, et ta 5. augustil 1901. a. hüppas Dublinis kaugust 7,613 m!

Sellel maailmarekordil oluks elupäevi täpselt 20 aastat, kui jänkid poleks tunnud kahtlust tagajärje saavutamise vastu. Kahtluste hajutamiseks sõitis O'Connor 1905. a. üle

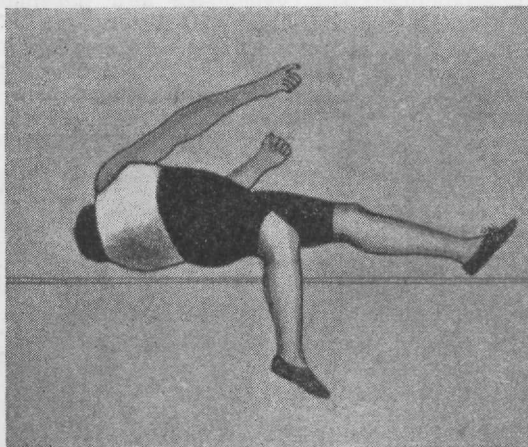
ookeani ja hüppas Floridas rahvusvahelistel võistlustel otse järnkide silma all veelgi parema maailmarekordi — 7.65,7! See maailmarekord püsis 16 a., kuni alles 1921. a. järnk N. Gourdon saavutas 3,8 sm rohkem.

Muide: O'Connor oli jumalast antud hüppaja, kellel ei tarvitsenud eriliselt harjutada. Seetõttu ei püsinud ta aga kaua vormis ja juba 1906. a. Ateena vaheolümpiamängudel hävis ta USA-d esindavale M. Prinsteinile, kuigi viimane ei tarvitsenud võitmiseks rohkem hüppata kui 7.20. Lisame, et ka M. Prinstein oli esivanemate järgi iirlane. Sellest mehest pajatame teinekord.

Peter O'Connor jäi aga kuulsuste hulka, kes oma maailmarekordi pole suutnud kroonida olümpia kuldmedaliga. Veidi siiski eksime: kuldmedali võitis O'Connor siiski ja nimelt samadel olümpiamängudel, millel ta hävis Prinsteinile — ta võitis kolmikhüppe tulemusega 14.05. Seda polnud ta eriliselt harjutanud, kuid eks teistelgi olnud tollal kolmikhüpe kõrvalharuks kaugushüppele.

M. F. Sweeney

Alltoodud pilti võiks peagu igaüks joonistada, kuna hüppaja nägu pole niikuinii näha. Tegeelikult on see siiski järeleaidatud foto mehest, kes vaatamata näo tundmatuks jäämisele on kõrgushüppe ajaloo tuntumaid suurusi. Foto on pärit läinud sajandist, millisest ajast on pärit ka sellele „jäädvutatud“ hüppaja. Enne fotol toodud „Musta Maski“ avamist vaatleme aga veidi kõrgushüppe ajalugu läinud sajandi lõpul.

Esimena ületas 1.90 m juba 1873. a. inglase M. J. Brooks, millist maailmarekordi kordasid tema kaasmaalased M. Glasebrook (1883) ja G. W. Rowden (1887). Viimane oli ainult 175 sm pikkune mees, kuid 1888. a. viis ta maailmarekordi 1.94-le ja 2 aastat hiljem 1.96-le. Seega ületas ta oma pikkuse 20 sm võrra, mis lubab oletada head kehaehitust ja niisama head hüppetehnikat. Rowden käis ka järnkidele demonstreerimas kõrgushüpet ning viimased jälgisid suure tähelepanuga tema tehnikat. Enne aga kui esimene järnk tõusis kõrgushüppe maailmarekordi peremeheks, hüppas vahepeal pikk iirlane J. M. Ryan 1.96,5.

Seni olid kõik paremad kõrgushüppajad olnud peamiselt võimlejad, kes tarvitasid umbes algelist sisejalastiili. Siis aga kerkis esile iiri päritoluga järnk M. F. Sweeney, kes esimesena avastas kauni välisjalastiili ja hüppas USA-Inglise maavõistlusel 1895. a. uueks maailmarekordiks 1.97. Seda meest näemegi ülaltoodud pildil. Tähendab, meil on tegemist välisjalastiili loojaga. Sweeney oli eelmist maailma-

rekordi parandanud küll ainult poole sentimeetri võrra, kuid sellest hoolimata jäi tema rekord ületamatuks 13 aastaks. Alles siis järgnesid uute maailmarekordimeestena tema kaasmaalased H. F. Porter ja G. Horine, kelledest meil varem on juba olnud juttu. Sweeney aga siirdus varsti elukutseliseks, kellenä ta ei saanud osa võtta 1896. a. korraldatud esimestest olümpiamängudest. Nii saavutas esimese olümpiaavõitja tiitli kõrgushüppes tema kaasmaalane E. H. Clark tagasihoidliku tulemusega 1.81.

A. W. Winter

Dan Ahearne'i maailmarekord kolmikhüppes oli püsinud juba 13 aastat, kui Pariisi olümpiamängudel hakati lahendama selle ala kuldmedali võitjat. Euroopas peeti favoriidiks soomlast Ville Tuulost ja kuigi Lõuna-Ameerikast kui ka Austraaliast oli saabunud teateid üle 15 m pikkuste hüpete kohta, visati need teated ühte patta Watussi-neeprite kohta kuuldud teadetega 2.10—2.30 hüpete kohta kõrgushüppes.

Esimesel ringil pääsesid ainsatena üle 15 m varem tundmatud austraallane A. W. Winter, saavutades 20 m hoovõtu juures 15.18, ja argentiinlane L. Brunetto, viimane koguni 15.42,5 hüpates. Kui V. Tuulos lõppvõistluste esimesel hüppel saavutas 15.37, siis näis kindlana, et üks neist, kas soomlane või argentiinlane, tuleb kuldmedalile. Vahepeal Tuulos teeb küll ülestumisega 15.72, kuid siis algab viimne ring. Sellel on suureks furooriks, kui A. W. Winter kordab ½ sm täpsusega Ahearne'i maailmarekordi 15.52,5! Suurim traagika oli nüüd Brunetto, kes pidas end juba võitjaks. Kuid argentiinlasel on viimne hüpe sooritamata. Kas ta suudab siiski üllatada? Kuid ei. Brunetto on ilmselt närvi- ja saavutab ainult 14.50. Tundmatuks peetud austraallane on värskest küpsenud olümpiaavõitja!

Oleks siiski ekslik arvata, nagu jäanuks A. W. Winter kolmikhüppe ajalukku komeedina. Veel järgmisel aastal hüppas ta 15.42 ning hiljem korduvalt selle lähedale. Ka Brunetto triumfeeris edasi, kusjuures ta 1925. a. saavutas 15.52, seega ainult ½ sm vähem kui tollal oli D. Ahearne'i ja A. W. Winteri ühine maailmarekord. Veel 1926. a. oli Brunetto maailma parim.

A. W. Winterit võib siiski pidada imeks sporditaevas. Tema hüppetehnika oli võrdlemisi puudulik. Tollal öeldi, et kui austraallasel olnuks Tuulose tehnikat, võinuks ta saavutada 16 m. Ta jalad näisid olevat raudkõvad. Esimene samm oli tal suhteliselt pikk — üle 6 m, kuid lõpupingutus näis siiski algavat alles teisel sammul, millest kiiresti rullus lõpusam-

Parikas
TALLINNA

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

MEISTERFOTOGRAAFID
KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

muks. Juba enne mängu oli Winter hüpanud 15.30, kuid olümpiavõistluses tegi ta oma elu parima.

Seni on Winter viimne valgenahaline, kelle nimel on olnud maailmarekord kolmikhüppes, sest pärast teda astusid sellele troonile jaapanlased.

Ville Pörhölä

Kui soomlased enne Antverpeni olümpiamänge otsisid mehi, keda välja panna kuulitõukes, äratas tähelepanu keegi nooruke, kellel olid haruldast tugevasti arenenud jalad. Selle noorukese nimi oli Ville Pörhölä. Võrreldes alljäsemetega ta oli aga ülakehast lahjavõitu, millise häda vastu muud ei leitud kui et mehele määrati treeninglaagris kahekordne sõduritõit. Siis lähedati ta E. Niklander juure kuulitõuke tehnikat õppima. Mõlemad koos, s. t. vana ja noor, saadeti Antverpeni olümpiamängudele.

Ameeriklaste suurimaks lootuseks oli P. McDonald, kes oli võitnud Stokholmi olümpiamängudel.

Kuid jänkid teadsid ühtlasi, et nüüd neil pole suure kaliibriga kuulitõukajaid, kuigi 15 m saavutamine ei valmistanud erilist raskust. Treeninguil Antverpenis sattus Pörhölä pealt vaatama, kuidas ameeriklased nägid vaeva 15 m saavutamise ja hoolimata meeskonna juhi keelust ei mallaanud Pörhölä jääda üksnes pealtvaatajaks, vaid haaras kuuli ning tõukas... 15.20 m. Kõrvalejäänud McDonald võttis sigari suust ja hakkas Pörhölält pärima, mis rahvusest ta on. Pörhölä aga ei mõistnud ühtki võõrkeelt ja vastas igale küsimusele ainult „yes“. Nii ei saanudki McDonald Pörhölä rahvust ega nime välja uurida ja olevat veetnud ühe öö uue 15-m-mehe ootamatu esilekerkimise pärast.

Mis rahvusest Pörhölä oli, seda sai ta näha alles võistlustel. Eelvõistlusel asus juhtima Niklander 14.15-ga,

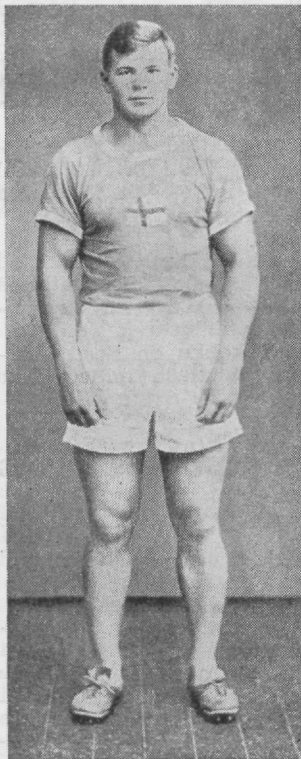
kelle kannul olid jänkid McDonald (14.08), Liversedge (14.05) ja siis Pörhölä (14.03). Lõppvõistluste esimesel tõukel ei parandanud keegi oma tagajärgi. Teisel tõukel Pörhölä ei saanud küll kontsentreerida, kuid asus siiski juhtima 14.22-ga. Algasid viimsed tõuke, kusjuures Pörhöläl tuli tõugata viimsena. Nähes, et keegi polnud ületanud tema tagajärge, läks ta seda julgemini ringi viimseks tõukeks ja saavutas

14.81. Nüüd asusid tema ümber fotoreporterid ja palusid teha veel üks tõuge. Pörhölä oli nii lahke ja sellel ülearusel tõukel saavutas ta üle 15 m! See oli Pörhölä elus üldse teine ja ühtlasi viimne tõuge üle 15 m, kumbki aga seejuures võistlustel saavutamata. Niklander võitis eelvõistluse tulemusega ½ sm võrra Liversedge'ist ees olles hõbemedali ja nii saavutasid soomlased täiesti ootamatult kaksikvõidu. Peale kõige muu oli see esimene kord, et jänkid kaotasid traditsioonilise esikoha kuulitõukes. Teist korda juhtus see alles Berliini olümpiamängudel.

Ville Pörhölä ei püsinud kaua vormis. 1922. a. tuli ta küll Inglise meistriks, kui aga Pariisi olümpiamängudele ta läks uuesti kuldmedalit tooma, ei pääsenud ta isegi lõppvõistlustele. Veel kord tõusis ta vormi 1925. a., kui ta Soome-Rootsi maavõistlusel võitis 14.87-ga. Siis näis, et ta on taandunud, kuid peatselt ta tegi comebacki, kuid hoopis teisel alal, nimelt vasaraheitel.

Vasaraheitel hakkas Pörhölä tegelema õieti alles pärast Amsterdamis olümpiamänge, kuid läks vaja suurt vaeva, kuni ta alles 1931. a. ületas 50 m piiri, viies Soome rekordi 53.77-le. Los Angelesi olümpiamängude kevadel oli ta parimaks tulemuseks kõigist pingutustest hoolimata ainult 50.44. Ameerikas ja mujal oli aga rohkem mehi, kes heitsid 52—55 m piiridesse, nende seas ka O'Callaghan, nii et Pörhölä saadeti Los Angelesi vägagi segaste lootustega. Kuid juba eelvõistlustel selgus, et kuldmedali küsimus jääb ainult Pörhölä ja O'Callaghani vaheliseks asjaks. Eelviimase heite järele juhtis veel Pörhölä (52.27), siis aga O'Callaghan saavutas võistluste viimse heitega 53.92, surudes Pörhölä teiseks.

Nii on Ville Pörhölä 12-aastase vaheaja järele teist korda tulnud olümpiamedalile. Lisaks tuli ta 1934. a. Torinos euroopameistriks.

Lillesõpradele!

Käesolevaga teatan, et
avasin oma aianduse
lillesaaduste müügiks

LILLEKAUPLUSE

TALLINNAS, PIKK 7. TEL. 424-98.

Alati saadaval
kvaliteet-lilled, lõigatult
ja korvides. Maitsekalt
punutud pruutkimbud ja
leina pärjad

Kõige austusega

GUSTAV TREIER

Võidutekett Läti üle jätkus

14. maadlusmaavõistlusel Eesti järjekordne võit. — V. Roolaan võitis E. Bietagsi!

Eesti-Läti 14. maadlusmaavõistlus

Tallinnas, 15. aprillil 1940. a.

Kärbeskaal: M. Maiste (E) — J. Beinarovičs (L) 3:0.
Sulgkaal: K. Kundzinš (L) — A. Roos (E) 14.12 min.
Kergekaal: A. Toots (E) — E. Kalninš (L) 3:0.
Kergekeskkaal: E. Puusep (E) — K. Jespars (L) 3.14 min.
Keskkaal: G. Ozolinš (L) — A. Lõhmus (E) 3:0.
Poolraskekaal: V. Roolaan (E) — E. Bietags (L) 3:0.
Raskekaal: J. Kotkas (E) — K. Brigmanis (L) 3.23 min.

(A. A.) Seekord oli Eesti leer enne maavõistlust pessimistlikumalt häälestatud kui kujunes tegelik maavõistluse käik. Heaks tulemuseks oleks peetud isegi 4:3-vahekorda, mispärasast saavutatud 5:2 tundus hiilgessaavutusena. Selle „üleliigse“ võidupunkti Eestile tõi poolraskekaalus V. Roolaan, võites hästituntud E. Bietagsi. Matši otsustas lõpp-püstimaadlus, mille sees Roolaan kaenla alt selja taha pugemisega viis omaaegse euroopameistri parterri. Üldiselt näib, et E. Bietags on oma hiilgeaja üle elanud ning kuulub nüüd matilt taanduvasse perre. Tal pole endist ürituslikkust, peale selle on vastupidavus kahanenud. Roolaan, kes sooritas oma esimese matši poolraskekaallasena, võib tegelikult veelgi areneda ja ka selles kaalus jõuda loorberiteni, kui neid sõjaajal aga noppida oleks.

Teised matšid arenesid nii, nagu seda enam-vähem oodata võis. A. Tootsisse ei olnud küll nii suurt usku kui ta matši järgi väärar, kuid võitu oodati temalt siiski. Seda juba ainult sellepärast, et selle matši tulemust ennustati maavõistluse kaaluleheks,

sest tõenäolisemaks peeti poolraskekaalus E. Bietagsi võitu. Igal juhul oli aga Tootsil raske matš E. Kalninšiga. Kärbeskaalus Martin Maiste tegi oma töö suure ladusega, selgitades kindla tööparemuse juba alpüstimaadlusel, nii et ta sai õiguse matši jätkamisviisi valikuks. Tema vastane J. Beinarovičs näib Bietagsi eeskujul olevat taanduv maadleja. E. Puusep oli kergekeskkaalus saanud vastaseks vana tuttava K. Jesparsi, kes tema käest pole kordagi pääsenud selga määrimata. Nüüd E. Puusep saavutas oma kiireima võidu selle vastase üle. Lätlane maadleb kuidagi kangestatud lihastega ja erilise taiplikkusega. Kõigil kordadel on Puusep Jesparsi seljatanud ühtmoodi: sellal, kui ta ahvatleb lätlast ennast järele tõmmata, annabki Puusep järsku järele ja lihtsalt lükkab vastase selili. Viienda võidupunkti Eestile tõi J. Kotkas. K. Brigmanise suhtes oli küsimuses ainult aeg, kui kaua ta suudab matil püsida, sest J. Kotka ülevõimsus oli selgitamata selge.

Kaks matši kaotasime. Sulgkaalus A. Roos vajab veel palju lihvimist tehnikas ning kogemusi, mida aga ükski maadleja ei omanda üle öö. A. Roos on aga noor mitte ainult vanuselt, vaid ka staažilt. Ka oli K. Kundzinš temast jõuliselt üle ning peale selle maadles niivõrd pareerivalt, et Roosil ei avanenud ühtki võimalust temast tavalisteks kujunenud üllatamisteks välkkiireks nupuheitmiseks. Selili läks Roos sundparterris. Keskaalus oli G. Ozolinš võit ette teada, kuid A. Lõhmus pidas visalt vastu, sooritades tubli partii.

Maavõistluse erapooletuks kohtunikuks oli sakslane Emil Kliessmann. Eesti ja Läti vahel oli see teine maavõistlus järjest, millel kõik töövõidud otsustati üksmeelselt kõigi kohtunike poolt. Ka ei tekkinud vähimatki protesti.

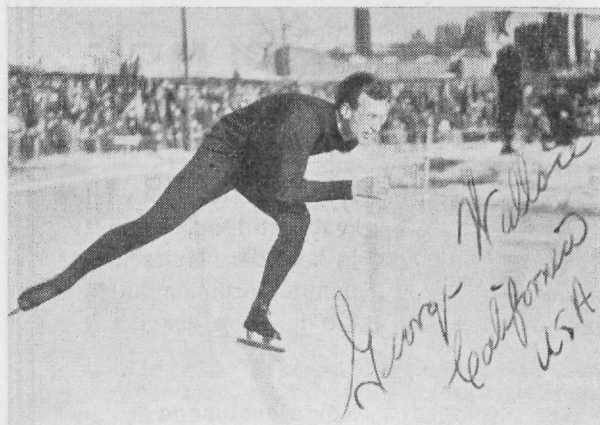
Lõppeks võib märkida, et kuigi Eesti võit 5:2 oli teenitud ja vastas võistluste käigule, olid lätlased numbrilisest vahekorra paremad. Lätlased on tublisti lähemale jõudnud meie maadlustasemele.

Kirjeldataud maavõistlusega kokku on Eesti pidanud käesoleval aastal 11 maavõistlust, milledest ta on võitnud 7 ja kaotanud 4.

Noorte meistrivõistlused tõstmises 13-st seltsist 29 osavõtjat!

(A. P.) Eesti tänavused tõste-meistrivõistlused algajate klassile peeti 7. aprillil Järvapoegade korraldusel Paides. Võistlusel oli esindatud rekordiliselt spordiorganisatsioon — 29 tõstjat kolmeteistkümnest seltsist. Seekordsed algajate klassi meistrivõistlused olid neljanda tõstjate uue klassijaotuse järgi ja pakutud tulemused ületasid kolme eelmise aasta samasuguste meistrivõistluste tagajärjed, välja arvatud poolraskekaalus. Raskejõustikuliidu tõstjate uue klassijaotuse tulemusena võib märkida, et viimaste aastate jooksul on sirgunud arvukalt paljulubavat nooremat generatsiooni, kellest iga aastaga uusi tõstjaid pääseb edasi võistlejate klassi — „kõrgeima koorekihi“ ridadesse.

Tänavu tõusid võistlejate klassi sulgkaalus B. Toomla ja keskkaalus J. Toome. Viimane saavutas 17 aasta vanuse kohta suurelt hinnatava tulemusena 290 kg, millise tagajärgena pääsenuks isegi võistlusklassis kolmandale kohale.

Ameerika kiireim uisutaja George Wallace, kes võistles kaasa Riias peetud võistlustel, kus andis meie esindajale H. Petersonile toodud foto koos oma autogrammiga.

Seltsidest tuli üldvõitjaks Tartumaa malev 8 punktiga, kusjuures esmakordselt tõste-meistrivõistlusel punkte saavutas koguni üheksa organisatsioon! Järgnesid Harju malev 4; Ambla spordiring, Tall. Sport, Kohtla-Järve Võimula, Nõmme ÜENU ja Esna Kalju võrdsest 3, Viljandi Tulevik 2 ja Paide Järvapojad ühe punktiga.

Tehnilised tulemused:

	Suru- mine	Rebi- mine	Tõuka- mine	Kogu- summa
Sulgkaal:				
1. B. Toomla, Ambla spordiring	67,5	72,5	100	240
2. E. Vaht, Tartumaa malev	75	70	90	235
3. F. Veelmann, Sport	70	67,5	95	232,5
Kergekaal:				
1. A. Kliimak, K.-Järve Võimula	80	80	105	265
2. A. Leisson, Harju malev	80	75	102,5	257,5
3. A. Karu, Viljandi Tulevik	75	75	95	240
Keskkaal:				
1. J. Toome, Nõmme ÜENU	87,5	87,5	115	290
2. L. Pääbus, Sport	75	85	117,5	277,5
3. A. Kase, Tartumaa malev	80	80	110	270
Poolraskekaal:				
1. K. Unt, Tartumaa malev	90	87,5	117,5	295
2. A. Mikovits, Harju malev	82,5	92,5	115	290
3. K. Purre, Viljandi Tulevik	85	87,5	115	287,5
Raskekaal:				
1. O. Orav, Esna Kalju	90	100	127,5	317,5
2. P. Unt, Tartumaa malev	90	92,5	125	307,5
3. A. Mahlstein, P. Järvapojad	60	70	100	230

Eesti võistlusklassi tõste-meistrivõistluste lõplikud tulemused, mis tehnilistel põhjustel jäid avaldamata Eesti Spordilehe eelmises numbris, olid järgmised:

	Suru- mine	Rebi- mine	Tõuka- mine	Kogu- summa
Sulgkaal:				
1. Rich. Västrik, Mõisaküla Ülo	70	80	100	250
2. Jaan Västrik, Mõisaküla Ülo	72,5	70	95	237,5
3. J. Rebane, Tartu malev	70	70	95	235
4. A. Kask, Sindi Kalju	80	70	—	150
Kergekaal:				
1. E. Lund, Tall. Sport	82,5	97,5	125	305
2. A. Lavin, Tall. Sport	85	92,5	115	292,5
3. V. Siirak, Tall. Sport	90	87,5	115	292,5
4. M. Ilbak, Mõisaküla Ülo	90	87,5	112,5	290
5. A. Jõudna, Mõisaküla Ülo	87,5	85	105	277,5
Keskkaal:				
1. P. Mürk, Tall. Kalev	85	100	130	315
2. R. Laane, Viljandi Tulevik	90	92,5	115	297,5
3. R. Tedrekull, Tall. Kalev	85	87,5	112,5	285
Poolraskekaal:				
1. E. Vaikma, Tall. Sport	92,5	105	132,5	330
2. K. Kampus, Viljandi Tulevik	90	97,5	130	317,5
3. V. Tamm, Haapsalu Läänela	85	95	125	305
Raskekaal:				
1. E. Jugar, Tartu Kalev	110	115	145	370

Tartumaa võit maadluses On finaalis ka poksis ja tõstmises

Raskejõustikuliit korraldas käesoleval hooajal teiskordsed maakondadevahelised meeskonnavõistlused maadluses, poksis ja tõstmises, milledele on annetatud rändauhindad. Tänavu startis rekordiliselt meeskondi — ainsana jäi eemale Saaremaa. Kõigil kolmel alal on jõutud finaalideni, kusjuures maadluses peeti finaalmatš Eesti-Läti maadlusmaavõistluse eel, kuna poksis ja tõstmises peetakse finaalmatšid kohe pärast E. Spordilehe käesoleva numbril ilmumist.

Tõstmises võistles kõige enam maakondi, arvult 10. Esimeses ringis eelmise aasta karikavõitja, Pärnumaa võitis Läänemaa 5:0; Järvamaa — Viljandimaa 3:2; Petserimaa sai loobumisevõidu Võrumaa üle; Harjumaa võitis eelmise aasta finalist Virumaa 3:2 (tegelik tulemus oli 4:1, kuid vähenes Virumaa protesti tõttu 3:2-le). Teises ringis Petserimaa võitis Valgamaa 3:2 ja Tartumaa — Harjumaa 4:1. Poolfinaalides Tartumaa võitis Petserimaa 4:1 ja Pärnumaa — Järvamaa 3:2. Finaalis kohtavad seega Tartumaa ja Pärnumaa.

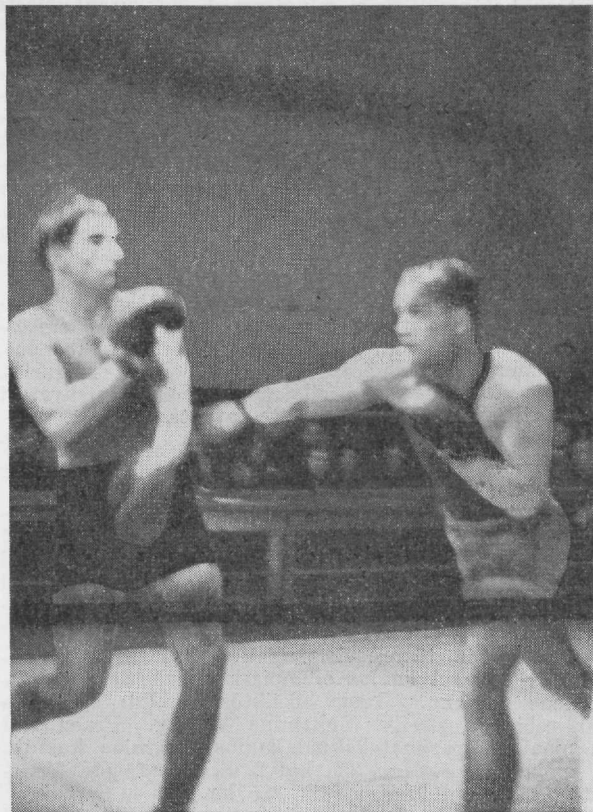
Poksis oli üles antud 8 maakonda. Valgamaa võitis Viljandimaa raskekaalumatši võiduga viigilise tulemuse 4:4 juures; eelmise aasta teine finalist Pär-

numaa võitis Harjumaa 5:3; Petserimaaale loobus Võrumaa. Valgamaa võitis veel Petserimaa 4:4. Pärnumaa pääsis teiskordselt finaali Valgamaa loobumise tõttu. Teises poolfinaalis Tartumaa alistas eelmise aasta võitja Virumaa 4:4. Finaalis võistlevad Tartumaa ja Pärnumaa.

Maadluses võistles 9 maakonda ja matšid olid kõige üllatuslikumad. Esimeses voorus Järvamaa võitis kohe algul eelmise aasta karikavõitja Viljandimaa 5:2; Valgamaa — Võrumaa 4:3; Harjumaa — Virumaa 4:3 ja Läänemaa — Pärnumaa 5:2. Tartumaa võitis Valgamaa 5:2. Poolfinaalis Läänemaa omakorda võitis Järvamaa 4:3 ja Tartumaa eelmise aasta finalist Harjumaa 4:2 (tegelik matši tulemus protestita oli 5:2). Finaalis Tartumaa võitis Läänemaa tasavägises heitluses 4:3.

H. Veberi edu Ameerikas jätkub

● Eesti elukutselistest poksiijatest on Harry Veber vahepeal jatkanud võidukäiku Ameerikas. Seni on ta USA-s startinud aasta jooksul juba kaheksa korda ja võitnud seitse matši, neist neli knock-oudiga koguni esimeses ringis. New Yorgist Harry Veber siirdus filmilinnna Hollywoodi, kus ta on pidanud kaks matši. Esimesel korral oli vastaseks venelane I. Egnatoff, kelle vastu võisteldes H. Veber sai kulmuvigastuse viimases roundis, kuid matš lõppes siiski viigilisel. Viimases matšis oli vastaseks Ameerika nimikas raskekaallane Ralph Gwartyney. H. Veber saavutas vastase üle kolmandas ringis tehn. k.o. võidu, kuigi temal purunes parema käe põljaluu ja ta peab mõneks kuuks jääma poksirینگist eemale.

Moment Eesti-Läti poksimaaavõistlusel: A. Radik atakeerimas M. Levensteinsi, kelle üle ta saavutas knockivõidu teisel roundil.

KOKKOSURUTUD READ

● Berliini olümpiavõitja 800 m-is, pikajalgne neeger John Woodruff kattis sisevõistlustel Hanoveris (New Hampshire'is) pool miili ajaga 1.47,7, mis endastmõistagi on uus sisevõistluste maailmarekord. Sellest paremat aega on välisrajal joosnud ainult sakslane R. Harbig, kelle nimel on maailmarekord 800 m-is — 1.46,6. Woodruffi aeg 880 jardis vastab 800 m-is 1.47,0-le.

Samal rajal, millel nüüd jooksis suurtulemuse Woodruff, saavutas 1. a. uue sisevõistluste maailmarekordi 1 miilis (4.04,4) Glenn Cunningham, ja nagu E. Spordileht tookord märkis, soodustab nim. rajal vägevate tulemuste püstitamist asjaolu, et puuraja laud on palkidele asetatud nii, et nad vetruvad jooksu suunas, pikendades seega sammu.

● USA noor koolipoiss Charles Gantner ujus hiljuti 100 jardi rinnuli ajaga 1.01,4, mis on parem vastavast ametlikust maailmarekordist.

● Hiljutiste sisevõistluste eel Ameerikas juhtus järgmine haruldane kohtumine kuulsuste vahel. Stockholm olümpiamängude võitja 800 m-is Ted Meredith astus parajasti ühte ärisse, et muretseda endale võistluspääset, kui uksele pörkas kokku Londoni olümpiamängude 800 m võitjaga Mel Sheppardiga. Enne kui nad jõudsid üksteisele kätt sirutada, astus nende vahele John Woodruff — Berliini olümpiavõitja 800 m-is. Kõik jäid üksteise otsa põrnitsema haruldasest kokkusaamisest — kolm 800 m olümpiavõitjat kohtuvad ilma mingisuguse kokkurääkimiseta ühel ja samal minutil ühes ja samas kohas. (The Amateur Athlete nr. 2 — 1940.)

● Alfred Blozis, kes USA sisevõistlustel suure üllatusena on tänavu mitu korda küündinud kuulitõukes 17 m lähedale, oli üllatuseks ka USA junioride meistrivõistlustel läinud aastal, võites need täieliku outsaiderina. Treeningul on ta käesoleval talvel saavutanud 17.20, mis on eelduseks sama piiri lõhkumisele ka võistlustel. Võib-olla teeb ta seda varem kui käesolevad read jõuavad lugejate kätte, sest E. Spordileht just ootas USA sise-meistrivõistluste tulemusi. Blozis on 18-aastane.

● Rootsi maadlusliit kavatab grandioosset greeka-ruuma maadluse turniiri, millel Rootsi koondusmeeskondade vastu esineks ülejäänud Euroopa koondus, kuhu kuuluksid maadlejad Eestist, Soomest, Ungarist, Norrast, Itaaliast ja Šveitsist, seega mittesõdivatest riikidest, kui sääraseks mitte arvata Norrat.

● Buenos-Aireses Brasiilia võitis jalgpallis Paraguai 3:1, kuid kaotas Montevideos Uruguaille 3:4. Kummalgi võistlusel oli üle 60.000 vaataja.

● Tänavuseks väljapaistavaks spordi-aprillilajaks meile oli see, et Läti spordileht „Sporta Pasaule“ reklaamis 1. aprilli väljaandes poksvõistlust, millel A. Raadik läbisõidul Stokholmi pidi ühe matši vältel poksimas kolme lätlasega: 1. roundil Grinvaldsiga, teisel Rizakovsiga ja kolmandal Knisiseiga!

● Gruusia tõste-meistrivõistlustel Tifliisis saavutas Kasjanik sulgkaalus olümpia-kolmevõistluses kogusummas 325 kg. Tema üksikõstod olid: surumine 100, rebimine 100 ja tõukamine 125 kg. Praeguseni on maailma parimateks sulgkaalus järgmine kolmik: 1. jaapanlane J. Nan 335 kg, 2. S. Popoff (N. Venemaa) 332,5 kg, 3. Kasjanik 325 kg.

● Läti parimaks korvikütiks meistrivõistlustel oli Voldemars Šmits (ASK), kes viskas 167 punkti. Suurimaks korvikütiks oli ta kolmandat aastat, kusjuures 1939. a. ta saavutas 96 ja 1938. a. 154 punkti.

Enne seda oli Läti parimaks korvikütiks Jurciņš — 1936. a. 214 ja 1937. a. 145 punktiga.

● Maailma kõigi aegade kuueks parimaks kümnevõistlejaks on:

7900 G. Morris, USA	1936
7825 H. H. Sievert, Saksa	1934
7601 K. Clark, USA	1936
7396 J. Bausch, USA	1932
7378 Y. Järvinen, Soome	1932
7337 R. Bexell, Rootsi	1937

● Brasiilia on Itaaliale teinud ettepaneku kergejõustiku-maavõistluste pidamiseks käesoleva aasta sügisel Rio de Janeiro. Vastuvõtja on lubanud katta kõik kulud. See oleks esimeseks selle ala maavõistlusteks Euroopa ja Lõuna-Ameerika vahel. Brasiillaste parimatest kergejõustiklastest oleks nimetada sprinterit Bento de Assis't, kes on saavutanud 10,3, kõrgushüppajat Mellot (1.93) ja rida sprintereid.

● Norras on 51.163 registreeritud jalgpallimängijat, kes kuuluvad 800 seltsi, missugused omakorda on jagatud 40 ringkonda. Võrdluseks toovad norralased, et 1902. a. oli neil ainult 3 seltsi 105 mängijaga. Tänaast 10 aastat tagasi aga juba 375 seltsi 25.000 mängijaga.

● Hiljuti suri üle 60 a. vanuses Ateena 1896. a. olümpiamängude maratonivõitja Spiridon Loius. Kuna varem maraton üldse puudus võistluskavadest, siis oli too greeklane esimene maratonivõitja maailmas.

● Saksa tennisemistriks sisevõistlustel, mis peeti Hamburgis, tuli H. Henkel, võites finaalis E. Kochi 8:6, 6:3, 6:4.

● Lätis hinnati läinud aasta parimaid spordisaavutusi. Otsustati määrata kaks kuldmedalit ja üks pronksmedal. Teiskordselt sai kuldmedali kiirusutaja Alfons Berziņš, kes 1. a. tuli euroopameistriks. Teine kuldmedal määrati kiirkäijale Janis Dalinšile ning pronksmedal keskkaalu maadlejale Georgs Ozolinšile.

● Lauatennis oli Lätis sensatsiooniks, et Tukums võitis linnavõistlusel Riia 5:4.

● Saksa-Ungari jalgpallimaavõistlus, peetuna 7. aprillil Berliini olümpiastaadionil, lõppes viigiga 2:2. Saksa oli kaks korda juhtimas. Pealtvaatajaid oli 100.000. Teatavasti kaotas Saksa sügisel Ungarile 1:5.

● Kiievi spartakiaadil Vene tõstja Grigori Novak saavutas poolraskekaalus olümpia-kolmevõistluse kogusummaks 390 kg. Rebimises oli tema tagajärg — 122,6 kg — parem ametlikust maailmarekordist.

● Mai alul korraldab Itaalia korvpalliliit Triestis rahvusvahelise turniiri, millest võtavad osa Balkani riigid.

● Ameeriklane Adolf Kiefer ujus New-Yorgis uue maailmarekordi 100 jardi selili — 58,8. Eelmine rekord oli samuti tema nimel, kuid tulemusega ainult üks kümnendik sek. alla minuti. Teise teate järgi olevat Kiefer sama distantsi ujunud koguni 57,2-ga.

● Läti riikliku kergejõustiku treeneri Richards Dekšenieksi koostatud punktide tabeli vastu naisetele on suur huvi tundmas ka sakslased. E. Spordileht tahab lähemas numbris seda tabelit meie spordirahvale lähemalt tutvustada.

● Norra sisevõistlustel hüppas Harald Hansen hoota kõrgust 1.62, mis on 1 sm võrra parem Norra rekordist.

PUTTOX

hävitab kärbsed,
lutikad, prussa-
kad ja kõik teised
tüütavad putukad

A/S-i Esimene Eesti Põlevkivitööstus

end. Riigi Põlevkivitööstus

saadus

Daamid ja härrad!

Suurimas valikus kõrgekvaliteedilisi inglise ja kodumaa palitu-, ülikonna- ja mantli-riideid leiata alati

O/ü. Riieturite Ühiskaubamajast

Tallinn, S.-Karja 19. Telef. 455-77
Tartu, Aleksandri 5. Telef. 16-20

EESTI ARSTIDE-KLINITSISTIDE ÜHINGU

ERAHAIGLA

Narva maantee 6-a Tallinnas. Telefon 429-80

Statsionaarne ravi igal erialal

Alatine arstlik valve

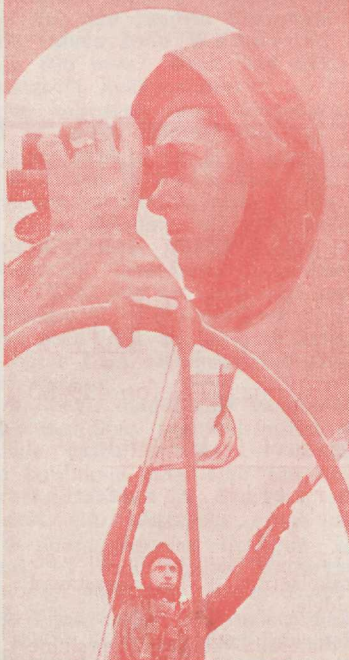
RONTGENIKABINETT: läbivalgustused, ülesvõtted, röntgenteraapia (ravi). Tasud vastavad keskhaigla taksidele.

ELEKTRIKABINETT: diatermia, kõrguspäike, sinine valgus, elektrivibratsioonid, neljaraku vann, diatermia mudaga.

MASSAAŽIKABINETT: üldine ja osaline massaaž.

VESIRAVILA: männiekstrakti-, meresoola-, Haapsalu tervismuda, söehappe-, pärmi- ja vahuvannid, istevann, valguskapp, aurukapp, charcot-, šoti-, kapillaar-, aurudušid.

LABORATOORIUM: kliinilised ja bakterioloogilised analüüsid ning kvantitatiivsed, keemilised ja mikrokeemilised määramised veres.

TÄIELISE ÜLEVAATE

SÜNDMUSTEST MAA-
ILMAS SAATE VARA-
HOMMIKUL ILMUVAST

„PÄEVALEHEST“

„LASTE RÕÕM“

ON IGA LAPSE SÕBER

MITMEKESIST
KIRJANDUST
KONTORITARBEID
P A K U V A D

„PÄEVALEHE“ RAAMATUKAUPLUSED
TALLINN, PÄRNU MNT. 10. ■ PIKK TÄN. 2